

Uchwała Nr
Rady Gminy Michałowice

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030

Na podstawie art. 14 ust. 1 oraz art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.)

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030 w brzmieniu nadanym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała nr LIII/545/2023 Rady Gminy Michałowice z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2023-2030.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Michałowice.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Michałowice
z dnia 2025 r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030

Reguły, styczeń 2025 roku

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	3
Rozdział II. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa	6
Rozdział III. Szczegółowa Diagnoza obszaru rewitalizacji	12
Rozdział IV. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	25
Rozdział V. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, cele rewitalizacji i kierunki mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk	36
Rozdział VI. Projekty rewitalizacyjne	40
Rozdział VII. Mechanizmy integrowania projektów rewitalizacyjnych	77
Rozdział VIII. System wdrożenia programu	83
Rozdział IX. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji	87
Rozdział X. Zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy	91
Rozdział XI. Komitet Rewitalizacji	92
Rozdział XII. Specjalna Strefa Rewitalizacji	93
Rozdział XIII. Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego	94
Rozdział XIV. Opiniowanie programu przez właściwe podmioty	96
Rozdział XV. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu programu	97
Załącznik nr 1. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	98

Rozdział I. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział stanowi wprowadzenie do programu rewitalizacji

Przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, zwanej dalej ustawą o rewitalizacji, określają zasady oraz tryb przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie własności gminy, chcąc w skuteczny, długofalowy i kompleksowy sposób zapobiegać negatywnym zjawiskom, występującym na terenie gminy. W związku z tym w celu kontynuacji prowadzonych przez Gminę działań zmierzających do powstrzymania lub zapobiegania procesom degradacji opracowano niniejszy program.

Niniejszy program został oparty o Diagnozę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice zgodnie z uchwałą nr III/16/2024 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 maja 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2024 r. poz. 6048) oraz opracowany zgodnie z uchwałą Nr III/17/2024 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030. Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany pokrywa się. W ww. uchwale wyznaczonych zostało pięć podobszarów rewitalizacji: Podobszar rewitalizacji Komorów-Wieś, Podobszar rewitalizacji Centrum Michałowic, Podobszar rewitalizacji Osiedle Komorów oraz Podobszar rewitalizacji Pęcice, Podobszar rewitalizacji Reguły. Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany zamieszkuje 4387 mieszkańców (24,62% ogólnej liczby mieszkańców gminy) i obejmuje 3,24 km² (9,33% ogólnej powierzchni gminy). Na tak wyznaczonym obszarze Gminy będą prowadzone działania rewitalizacyjne, które zostały wskazane w programie rewitalizacji.

Podstawowym celem sporządzenia Programu jest zaplanowanie kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych bądź środowiskowych, zidentyfikowanych na obszarze wskazanym do rewitalizacji. Program umożliwi realizację działań rewitalizacyjnych, nie tylko przez Gminę i jej jednostki organizacyjne, ale też i przez podmioty zewnętrzne.

Program rewitalizacji zachowuje w pełni strukturę wskazaną w ustawie o rewitalizacji, jako zalecaną. GPR zarówno w fazie jego przygotowania jak i w fazie wdrażania wykorzystywał rozwiązania i rekomendacje wypracowane w ramach obowiązującego programu rewitalizacji na lata 2016-2023, który przyjęty został uchwałą XXV/297/2017 Rady Gminy Michałowice z dnia 22 czerwca 2017 roku zmieniającą uchwałą Nr XXI/258/2017 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 lutego 2017 roku.

W LPR 2016-2023 zidentyfikowano 30 projektów rewitalizacyjnych, z czego 5 projektów głównych i 25 uzupełniających projektów rewitalizacyjnych. Łączna wartość projektów rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach LPR 2016-2023 wynosiła blisko 21 mln zł. Źródła finansowania projektów określono szeroko wskazując, przykładowe źródło jako budżet UE, budżet jednostek odpowiedzialnych za dany projekt. Pomimo tego, że Gmina posiada LPR wpisany do rejestru programów rewitalizacji w 2017 roku gmina nie korzystała jednak ze środków regionalnych przeznaczonych na rewitalizację w ramach działania 6.2 RPO WM 2014-2020. Powodem był brak środków konkursowych w okresie, w którym LPR został wpisany do wykazu programów

rewitalizacji prowadzonym przez Samorząd Województwa i nie ogłaszanie kolejnych naborów wniosków na to działanie przez MJWPU. Pomimo braku sfinansowania projektów ze środków dedykowanych na rewitalizację pozyskano środki z innych źródeł lub, po modyfikacji, dokonano realizacji projektów rewitalizacyjnych.

W okresie przed przystąpieniem do uchwalenia GPR opracowana została dokumentacja projektowa dla przedsięwzięcia inwestycyjnego w przedmiocie zmiany sposobu użytkowania terenów zielonych Zalewu Komorowskiego na cele aktywizacji społecznej. W latach 2020-2021 roku Gmina Michałowice dokonała remontu (modernizacja) zbiornika wodnego w Komorowie-Wsi przy ul. Głównej. Pierwszy etap to remont rowu opaskowego „B”, polegający na: usunięciu nadmiaru gruntu z dna rowu, kształtowanie skarp i dna oraz wymianie konstrukcji dwóch przepustów. Na ten etap pozyskano dofinansowanie w kwocie ponad 0,5 mln zł, które pokrywa 70% kosztów przedsięwzięcia. Drugi etap to remont czaszy zbiornika, zapory czołowej, grobli bocznej, jazu, mnicha, rowu „A” oraz stopnia z kładką, polegający na usunięciu nadmiaru gruntu z dna zbiornika, wykonaniu kinety (rowu) w dnie umożliwiającej całkowite spuszczenie wody ze zbiornika, wyrównaniu gruntem i wzmocnieniu skarpy zapory czołowej, wyrównaniu gruntem korony i skarp grobli, wykonaniu umocnień i uszczelnienia grobli materiałem ograniczającym przepływ wody, naprawie ubytków betonu w konstrukcji jazu wraz z pokryciem całej powierzchni betonowej powłoką ochronną.

Pośród projektów rewitalizacyjnych przebudowano również świetlicę wiejską w Regułach. Sama sala świetlicy to dokładnie 103,6 m². Do tego budynek posiada zaplecze o powierzchni 14,9 m², aneks kuchenny 14,2 m² oraz dwie toalety. Cała powierzchnia użytkowa nowej świetlicy to ponad 150 m. Wciąż aktualna pozostaje jednak możliwość pozyskania wsparcia dotacyjnego na projekty w działaniu 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; projekty aktywizujące mieszkańców realizowane były w zmienionej formie w postaci organizacji imprez plenerowych skierowanych do mieszkańców, takich jak Dożynki Gminne, dzień dziecka / piknik rodzinny, czy seanse kina plenerowego.

Analiza doświadczeń wdrożenia LPR pokazuje brak realizacji projektów miękkich wpisanych do programu. Należy założyć, że wnioskodawcy błędnie zakładają że realizacja projektów wpisanych do LPR dokonywana powinna być przez UG tymczasem wpisanie projektu do programu stanowić miało podstawę dla wnioskodawcy do dalszego występowania i finalnej realizacji projektów dzięki pozyskaniu środków zewnętrznych zidentyfikowanych na etapie pracy diagnostycznej LPR.

Niezależnie od tego wnioskodawcy występowali o wsparcie dotacyjne z innych niż wskazane w LPR źródła środków zewnętrznych. Dobrym przykładem było ubieganie się o środki dotacyjne w marcu 2018 r. przez Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Michałowicach, który ubiegał się o dotację ze środków PROW 2014-2020 w ramach RLKS za pośrednictwem LGD Nadarzyn-Raszyn-Michałowice (projekt LPR nr 11. Organizacja szkoleń i zajęć międzypokoleniowych, podnoszących kompetencje mieszkańców, w tym w zakresie technologii informatycznych).

Należy wskazać, że cel realizacji miękkich projektów rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji przez NGO's był realizowany innymi środkami przez Urząd Gminy. Realizowane usługi kulturalne i rekreacyjno-wypoczynkowe organizowane są w różnych miejscach w gminie, w tym na obszarze

rewitalizacji. Przedsięwzięcia te miały służyć dobrej zabawie mieszkańców w każdym wieku, a co ważniejsze integracji i budowie poczucia wspólnoty lokalnej.

Podobnie pozytywnie należy ocenić działania przypisane do GOPS Gminy Michałowice. Projekty społeczne realizowane były w ramach bieżącej działalności jednostki zgodnie z Uchwałą Nr XIX/231/2016 z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia „Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla Gminy Michałowice na rok 2017”. Na szczególną uwagę zasługuje projekt skierowany do seniorów, który został zidentyfikowany w ramach projektu LPR 3. Stworzenie Centrum Aktywizacji Społecznej w miejscowości Komorów. W Komorowie przy ul. Ceglanej powstał Dzienny Dom Seniora. Znajduje się on w budynku, który został przebudowany i dostosowany do jego funkcji. Na realizację tego projektu gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości 300 tys. złotych w ramach programu „Senior+”, w tym na przebudowę budynku 250 tys. złotych. Pośród zrealizowanych projektów uzupełniających warto również podkreślić realizację projektu LPR 24. Remont i przystosowanie Zespołu Pałacowo-Parkowego w Pęcicach do potrzeb działalności kulturalnej i poszerzania wiedzy historycznej. Dofinansowanie trafiło w kwietniu 2017 roku do Zespołu Pałacowo-Parkowego w Pęcicach¹. Projekty GPR odnoszą się będą do projektów rewitalizacyjnych z LPR 2016-2023. Projekt GPR 9. Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III (projekt podstawowy) nawiązywać będzie obszarowo i problemowo do projektu LPR nr 18 - Zmiana sposobu użytkowania terenów zielonych Zalewu Komorowskiego na cele aktywizacji społecznej. Z kolei – projekt GPR 2 - Uporządkowanie oraz przywrócenie funkcji społecznych przestrzeni publicznej Parku w Regułach (projekt podstawowy) stanowić będzie kontynuację dwóch projektów tj. projektu LPR 22 - Integracja działań społecznych na terenie Parku w Regułach oraz projektu LPR 23 - Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach. Projekt GPR 3 - Zagospodarowanie terenu zielonego przy Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej nie ma swojego odpowiednika z LRP 2016-2023, ponieważ teren centrum Michałowic jest nowym obszarem rewitalizacji wcześniej nieobjętym LPR. Projekt ten nie będzie odnosił się zatem do wcześniej realizowanych projektów gminnych.

Niniejszy program opracowany został przez Urząd Gminy Michałowice we współpracy z firmą MM CONSULT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością; dokument został opracowany zgodnie ze Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027, stanowiącymi załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Niniejszy dokument nie został wyjustowany w celu zapewnienia większej dostępności dla osób z niepełnosprawnością wzrokową.

¹ Więcej informacji na temat dotacji na stronie [ponad-113-mln-zl-z-ue-na-sciezki-rowerowe-i-kulture-w-powiecie-pruszkowskim](#)

Rozdział II. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji i konsultacje społeczne.

Identyfikacja interesariuszy procesu rewitalizacji

Dokumenty prawne i strategiczne dotyczące rewitalizacji podkreślają znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i wdrażania programów rewitalizacji, czyniąc z nich element obowiązkowy procesu. Rewitalizacja to proces, którego centrum stanowią głównie mieszkańcy i przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy, w tym podmiotów samorządowych, pozarządowych, gospodarczych, grup nieformalnych i innych – jako czynnych twórców i odbiorców programu. Dlatego jedynie partycypacyjne podejście do rewitalizacji daje szansę na sukces i realizację celów określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Biorąc pod uwagę powyższe, zasada partycypacji społecznej powinna towarzyszyć na każdym etapie procesu rewitalizacji – od programowania Gminnego Programu Rewitalizacji przez wdrażanie działań po ich monitoring i ocenę całego procesu.

Gmina uznała konieczne zaangażowanie osób, dla których i wśród których ma być prowadzona rewitalizacja w różnych aspektach: społecznym, gospodarczym, technicznym, przestrzennym i środowiskowym (interesariuszy rewitalizacji). Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze gospodarczej, ważnym partnerem Gminy w prowadzeniu procesu rewitalizacji będą instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości, tj. Lokalna Grupa Działania Nadarzyn-Raszyn-Michałowice. Ważnymi interesariuszami rewitalizacji są także działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji organizacje pozarządowe zlokalizowane na terenie gminy. W aspekcie społecznym kluczowym potencjałem jest aktywna działalność ochotniczych straży pożarnych, kół gospodyń wiejskich oraz licznych organizacji zajmujących się tematyką ochrony środowiska na terenie gminy. Wskazane podmioty były odbiorcami działań informacyjno-promocyjnych na etapie tworzenia GPR. Będzie z nimi podejmowana współpraca w kolejnych okresach, związana z wdrażaniem i monitorowaniem procesu, w tym przede wszystkim w związku z konsultacjami społecznymi podejmowanymi w trybie ustawy o rewitalizacji, dotyczącymi m.in. określenia zasad funkcjonowania i powołania Komitetu Rewitalizacji.

Na etapie diagnostycznym prowadzonym w ramach procesu opracowania diagnozy i uchwały delimitacyjnej (ówczesnie opracowanej, gdzie prace prowadzone były w latach 2019 – 2021² i

² Termin i tryb konsultacji został określony w zarządzeniu nr 35/2021 Wójta Gminy Michałowice z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice. Pierwotny termin konsultacji społecznych został ustalony w dniach od 5 marca do 6 kwietnia 2021 r. Termin konsultacji został następnie wydłużony do 20 kwietnia 2021 r. zarządzeniem nr 57/2021 Wójta Gminy Michałowice z dnia 6 kwietnia 2021 r.

O planowanych działaniach związanych z rewitalizacją informowano na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) oraz stronie internetowej i profilu społecznościowym Gminy. W toku konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi od mieszkańców ani innych interesariuszy rewitalizacji. Należy wyjaśnić taka sytuacja była głównie wynikiem usunięcia w finalnym brzmieniu uchwały delimitacyjnej zapisów wprowadzających prawo pierwokupu działek położonych na

obszarze rewitalizacji. Zapisy takie znajdowały się bowiem w uchwale nr XXIII/265/2020 Rady Gminy Michałowice z dnia 16 września 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Michałowice.

Spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami odbyło się zdalnie z wykorzystaniem komunikatora internetowego Zoom Meeting w dniu 6 kwietnia 2021 r. Spotkanie otwarte było prowadzone w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści z bezpośrednim odniesieniem się do nich, z wykorzystaniem wizualizacji prezentacji multimedialnej. W spotkaniu oprócz mieszkańców uczestniczył przedstawiciel wykonawcy zadania opracowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, pracownicy UG zajmujący się planowaniem przestrzennym oraz Wójt Gminy Michałowice. W spotkaniu udział wzięły 32 osoby, głównie mieszkańcy miejscowości Reguły, Pęcice i Komorów. Wynikiem spotkania było oczekiwanie odstąpienia od wprowadzania prawa pierwokupu gruntów objętych obszarem rewitalizacji gminy.

Podczas konsultacji odbyły się dodatkowo dwa spotkania zainicjowane przez radnych Gminy, w dniu 13 kwietnia 2021 r. W takiej formie odbyły się dodatkowe spotkania z mieszkańcami Osiedla Michałowice pod auspicjami Pani Radnej Anny Wyszomirskiej i spotkanie z mieszkańcami Sołectwa Reguły pod auspicjami Pani Radnej Joanny Chilarskiej. W każdym ze spotkań udział wzięło blisko 20 mieszkańców. Celem spotkań była prezentacja i dyskusja projektu uchwały Rady Gminy dotyczącej rewitalizacji, zebranie uwag i opinii oraz dyskusja dotycząca zamierzeń Gminy w obszarze rewitalizacji. Szczegółowo zaprezentowano propozycje projektów rewitalizacyjnych na poszczególnych terenach gminy. Argumentowano również zasadność posiadania prawa pierwokupu do gruntów należących obecnie do KOWR, szczególnie istotnych ze względu na planowane projekty inwestycyjne Gminy Michałowice.

Spotkania z mieszkańcami odbywały się wg następującego planu: wprowadzenie (powitanie przybyłych gości, przedstawienie osób opracowujących projekt dokumentu, omówienie celu spotkania, krótkie scharakteryzowanie procedury sporządzania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji z uwzględnieniem etapu wyznaczenia obszaru rewitalizacji, dyskusja nad projektem uchwały i zapisami diagnozy na cele wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Podczas spotkań zaprezentowano zasady i wskaźniki przyjęte do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Wnioski mieszkańców podczas spotkania dotyczyły postulatów usunięcia prawa pierwokupu do działek ujętych w obszarze rewitalizacji. Wskazywano, że wprowadzenie takiego ograniczenia wpłynie na podniesienie kosztu sprzedaży działki. Mieszkańcy nie mieli uwag dotyczących proponowanych kierunków działań rewitalizacyjnych wstępnie postulowanych na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

W ankiecie internetowej zamieszczono projekt konsultowanych dokumentów z możliwością zgłoszenia uwag i opinii w formie elektronicznej. Podczas konsultacji trwających w okresie od 8 marca 2021 – 21 kwietnia 2021 r. ankieta została wyświetlona 476 razy, zgłoszono 61 uwag lub komentarzy do poszczególnych konsultowanych obszarów. Swoje uwagi zgłaszali głównie mieszkańcy Sołectwa Reguły (29 uwag, 47,5%) i Osiedla Michałowice (23 uwagi, 37,7%). Wszystkie uwagi dotyczyły wykreślenia z projektu uchwały Rady Gminy prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości objętych obszarem rewitalizacji. Uwagi zgłaszane przez mieszkańców zostały uwzględnione w uchwale nr XL/441/2022 Rady Gminy Michałowice z dnia 22 lutego 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice, w uchwale delimitacyjnej wykreślono zapis dotyczący prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji na rzecz Gminy. Do tego projektu uchwały poddanego kolejnym konsultacjom społecznym za pośrednictwem kwestionariusza internetowego CAWI nie wpłynęły już żadne uwagi, ani w formie ankiety CAWI ani w formie tradycyjnej.

W dniu 19 marca 2020 r. w godz. 12.00-14.00 odbył się spacer studyjny i objął tereny miejscowości osiedle Komorów, sołectwo Komorów i sołectwo Pęcice. Działanie partycypacyjne zostały przeprowadzone bez mieszkańców z uwagi na bezpieczeństwo epidemiczne. W spacerze udział wzięła Pani Radna Joanna Kowalczyk – członek Zespołu gminnego ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2020-2029 i przedstawiciel firmy MM Consult sp. z o.o. wykonawca usługi opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2020 – 2029. Gospodarzem spaceru był UG Michałowice, jako zamawiający powyższą usługę.

obecnej) zapewniono partycypację w postaci aktywnego analizowania danych statystycznych udostępnianych przez mieszkańców, spaceru studyjnego, spotkania zespołu ds. opracowania GPR Gminy Michałowice, spotkań informacyjnych oraz spotkania z mieszkańcami w ramach prowadzonych konsultacji społecznych projektu uchwały wyznaczającej obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Takie podejście miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze docelowo objętym Programem, realizuje też zasadę partnerstwa.

Obecnie konsultacje dotyczyły projektu uchwały Rady Gminy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice. W uchwale nie wprowadzono żadnych dodatkowych form ochrony obszaru rewitalizacji, jakie mogłyby być uciążliwe dla mieszkańców naszej gminy tj. prawo pierwokupu działek znajdujących się na obszarze rewitalizacji, ani ograniczania w wydawaniu warunków zabudowy budynków znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Gmina nie planuje również ustanawiać Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Konsultacje rozpoczęły się w dniu 10 stycznia 2024 r. i potrwały do 14 lutego 2024 r. Trwały 35 dni, co jest terminem ustawowym. O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich były prowadzone, powiadomiono interesariuszy w komunikacie i w obwieszczeniu przed planowanym rozpoczęciem biegu konsultacji społecznych. Obwieszczenie o konsultacjach społecznych podano do wiadomości publicznej poprzez publikację w dniu 9 stycznia 2024. w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914), przez wywieszenie w widocznych miejscach (na tablicach ogłoszeń) na terenie Sołectw i Osiedli oraz przed Urzędem Gminy Michałowice, przez udostępnienie informacji na stronie gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Konsultacje prowadzone były na zasadzie zbierania uwag, propozycji lub opinii w formie papierowej przesłanej na adres Urząd Gminy Michałowice, lub złożonej osobiście w Urzędzie Gminy Michałowice; zbierania uwag, propozycji lub opinii w formie elektronicznej przesłanej za pomocą poczty elektronicznej na adres sekretariat@michalowice.pl lub za pomocą formularza internetowego; spotkań on-line z mieszkańcami, które odbyły się 29 stycznia 2024 r. oraz 6 lutego 2024 r. (informacja o planowanych terminach spotkań podana została w obwieszczeniu publikowanym w prasie lokalnej) oraz zbierania uwag ustnych w punkcie konsultacyjnym w siedzibie Urzędu Gminy Michałowice, w godzinach pracy urzędu gminy.

Na etapie diagnostycznym zorganizowano dodatkowo cykl spotkań informacyjnych z mieszkańcami obszaru rewitalizacji w Komorowie, Michałowicach, Pęcicach i Regułach w dniach 10-11 stycznia 2024 roku. Spotkania nie miały charakteru formalnych spotkań w ramach konsultacji społecznych. Spotkania miały na celu pogłębioną dyskusję i omówienie powodów działań gminy, problemów mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wskazanie możliwych kierunków działań rewitalizacyjnych. Spotkania pozwoliły m.in. na omówienie i wypracowanie propozycji kształtu powstania planowanego na terenie podobszaru Centrum Michałowic Centrum Aktywności Społecznej jako obiektu mogącego współdzielić wiele funkcji, a różnorodność usług sprzyjać będzie temu, aby obszar się rozwijał, piękniał, a właściciele dbali o estetykę otoczenia.

Na potrzeby opracowania GPR powołany został również wcześniej wewnętrzny zespół, którego zadaniem było sprecyzowanie kierunków prac diagnostycznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Szczególnym obszarem zainteresowania zespołu była

dyskusja i rekomendacje dotyczące doboru wskaźników stosowanych w delimitacji obszaru rewitalizacji. Zespół powołany został zarządzeniem Wójta Gminy nr 115/2020 w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice. W skład zespołu ds. rewitalizacji weszli przedstawiciele UG z referatów zajmujących się planowaniem i realizacją projektów gminnych, przedstawiciele GOPS Gminy Michałowice, radni Rady Gminy Michałowice. W toku pracy zespołu sformułowano proponowane kierunki oddziaływania na potencjalnie zidentyfikowany obszar rewitalizacji. Pomimo tego, że zespół realizował swoje zadania w 2020 roku ustalenia i wnioski zespołu ds. rewitalizacji są aktualne dla obecnego kształtu dokumentu diagnostycznego.

W toku pracy zespołu dokonano analizy zgłaszanych uwag dotyczących diagnozy zjawisk kryzysowych (problemowych). Szczególnie zainteresowanie członków zespołu brało się z przeświadczenia o konieczności identyfikacji, jako obszaru problemowego miejscowości Michałowice (centrum Michałowice). Jest to miejsce szczególnie narażone na występowanie problemów społecznych i przestrzenno-funkcjonalnych z uwagi na przebiegającą ruchliwą ulicę Jesionową oraz degradację terenów zielonych. Przełożeniem tego ustalenia był wybór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w ramach uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych: Wskaźnik poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej oraz Wskaźnik poziomu dostępności komunikacji publicznej.

Kolejnym ustaleniem zespołu ds. rewitalizacji było oczekiwanie weryfikacji w pracach diagnostycznych natężenia problemów środowiskowych i jakości powietrza w gminie. Wskazywano, że w gminie identyfikuje się antropogeniczne zagrożenia środowiska tj. niska emisja i słaba jakość powietrza. Oba problemy są efektem spalania złej jakości paliw kopalnych, a mają kluczowe znaczenie dla jakości życia i środowiska zamieszkania. Dlatego też gmina Michałowice prowadzi aktywną politykę ograniczenia niskiej emisji pochodzących z indywidualnych źródeł grzewczych, a tym samym przyczynia się do ochrony powietrza. Gmina od wielu lat prowadzi działania wspierające trwałą zmianę źródeł ogrzewania węglowego na ogrzewanie gazowe. Ustalenia zespołu w tej dziedzinie skutkowały m.in. wprowadzeniem do Diagnozy wskaźników dotyczących szeroko pojętej ochrony środowiska.

Na etapie analitycznym podjęto działania konsultacyjne Dokumentu diagnostycznego z Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego, Biuro Programowania EFRR Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich. Efektem uzgodnień było wprowadzenie dodatkowych wskaźników pozwalających na ocenę występowania sytuacji problemowej tj. Wskaźnik przekroczeń poziomu dopuszczalnego średniodobowego pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu oraz liczby kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła dokonanej przez Gminę obejmującej kotły pozaklasowe, kotły niezgodne z ekoprojektem oraz klasy 3 i poniżej na 100 mieszkańców. Kolejne rekomendacje odnoszące się do kształtu dokumentu diagnostycznego w obszarze ochrony środowiska dotyczyły uwzględnienia w opisach diagnostycznych Programu ochrony powietrza przyjętego we wrześniu 2020 r i przyjętej w dniu 16 września 2020 r. uchwały nr XXIII/264/2020 uchwalającej Strategię rozwoju elektromobilności dla Gminy Michałowice na lata 2020-2040.

Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania programu

Podczas przygotowania programu rewitalizacji zdecydowano się na wykorzystanie różnych form partycypacji społecznej w celu zwiększenia udziału mieszkańców w tworzeniu dokumentu. Zrealizowano m.in. wywiady pogłębione z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie obszaru rewitalizacji i na terenie gminy. Celem wywiadów była ocena aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców wobec procesu rewitalizacji Gminy. Przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazywali szczególnie na aspekt środowiskowy, jako ważny kierunek działań mających na celu odpowiedź na problemy zidentyfikowane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji. Oczekiwania te zostały ujęte w celach szczegółowych rewitalizacji i zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych.

Na etapie przygotowania programu przeprowadzono konsultacje społeczne w trybie przewidzianym ustawą o rewitalizacji. Podobnie prowadzono konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały przyjmującej program. Konsultacje trwały w okresie od 24 lipca 2024 r. do 28 sierpnia 2024 r. Podczas spotkania z mieszkańcami, które miało miejsce w dniu 27 lipca 2024 r. omówiono proponowane projekty rewitalizacyjne koncentrując się na projektach inwestycyjnych na które proponowane jest pozyskanie środków w ramach FEM 2021-2027. W ramach zgłoszeń nie wpłynęły żadne propozycje zmiany odnoszące się do projektu GPR-u ani zaproponowanych projektów rewitalizacyjnych. Podsumowaniem prowadzonych prac na tym etapie jest Raport z konsultacji społecznych.

Na tym etapie wprowadzono uwagi zgłoszone przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Zespół ds. rewitalizacji. Uwagi dotyczyły konieczności uwzględnienia w projekcie zapisów ustawy o rewitalizacji, uszczegółowiono zapisy z syntezy diagnozy na potrzeby wyznaczania obszaru rewitalizacji, poprawiono sposób opisu projektów rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, uzupełniono informację o zmianach w MPZP w treści programu, dokonano zmiany celu 3 programu. Cel szczegółowy 3 został zastąpiony bardziej zwięzłym i konkretnym wyrażeniem, które oddaje jego istotę oraz dokonano weryfikacji wskaźników rezultatu programu.

Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu

Organem zapewniającym udział interesariuszy na etapie wdrażania i oceny realizacji programu będzie Komitet Rewitalizacji ustanowiony zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji – opracowany został projekt uchwały Rady Gminy regulujący zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji na potrzeby realizacji Programu. Dokument poddany został konsultacjom społecznym zgodnie z przepisami art. 6 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. W ramach ustawowej procedury partycypacji zastosowano, co najmniej wymagane, minimalne narzędzia konsultacji (art. 6 ust. 4 ustawy o rewitalizacji). Konsultacje prowadzone były w formie: zbierania uwag, propozycji lub opinii w formie papierowej przesłanej na adres Urząd Gminy, lub elektronicznej na adres poczty elektronicznej gminy z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, ankiety dostępnej w formie formularza on-line oraz zbierania uwag ustnych w godzinach pracy Urzędu. W okresie trwania konsultacji nie zgłoszono żadnych uwag do projektu uchwały. Uchwała dotycząca określenia regulaminu komitetu rewitalizacji została przyjęta przed uchwaleniem GPR. Dodatkowo w działania dotyczące wdrażania GPR będą zaangażowane środowiska ściśle współpracujące z Gminą – na zasadzie bieżącego

doradztwa i opiniowania kluczowych kwestii w przedmiocie rewitalizacji (GOPS Gminy Michałowice).

Zgodnie z zasadą partnerstwa w proces rewitalizacji zostaną włączone różne grupy interesariuszy, co przełoży się na liczne przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji przez jednostki organizacyjne gminy i podmioty spoza sektora finansów publicznych. Dzięki włączeniu różnych środowisk w proces wdrażania działań rewitalizacyjnych zostanie zapewniona zasada komplementarności działań, a sam proces zostanie lepiej dopasowany do potrzeb mieszkańców.

Na etapie realizacji działań rewitalizacyjnych planuje się zaangażowanie partnerów społecznych w postaci, przykładowo, włączenia sektora pozarządowego w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych jako podmiotów samodzielnie wdrażających przedsięwzięcia rewitalizacyjne lub jako partnerów w przedsięwzięciach. Cykliczne oceny aktualności i stopnia realizacji GPR dokonywana w raporcie rocznym o stanie gminy podlegać będą ocenie i opiniowaniu Komitetu Rewitalizacji, a także upublicznieniu w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy (BIP), dzięki czemu możliwy będzie dialog społeczny wokół jakości procesu rewitalizacji i jego bieżących rezultatów.

Rozdział III. Szczegółowa Diagnoza obszaru rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz zasięgi przestrzenne obszaru rewitalizacji. Rozdział zawiera również analizę problemów potrzeb i potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji.

Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia wskazanych w art. 9 i 10 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zawiera „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice”, stanowiąca uzasadnienie do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Poniższe opracowanie stanowi jedynie syntetyczne wskazanie najważniejszych przesłanek do wyznaczenia obszaru rewitalizacji w celu wykazania obszarów na jakie należy oddziaływać projektami rewitalizacyjnymi.

Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji

Wybór obszarów Gminy Michałowice wskazanych do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych występujących na jej terenie oraz wynikiem ustalenia ich koncentracji terytorialnej. W oparciu o przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe oraz wyznaczone na ich podstawie strefy wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk wyznaczono granice obszarów zdegradowanych. Obszary te dały podstawę do przeprowadzenia konsultacji społecznych. Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych oraz badanie ankietowe mieszkańców, umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Podsumowując proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji należy wskazać, że podstawę wyznaczenia tych obszarów stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne i weryfikowalne mierniki (wskaźniki) i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalno-technicznej.

Dla celów diagnostycznych przypisano wskaźnikom cechy stymulanta albo destymulanta zgodnie z definicjami stosowanymi w statystyce publicznej³ tj. stymulanta, będzie to cecha statystyczna, której wzrost wartości świadczy o wzroście poziomu zjawiska złożonego, a spadek wartości świadczy o spadku poziomu zjawiska złożonego, natomiast destymulanta, będzie to cecha statystyczna, której wzrost wartości prowadzi do spadku wartości zmiennej objaśnianej⁴. Do analizy porównawczej w Gminie Michałowice wykorzystano łącznie 17 wskaźników, w tym 7 wskaźników odnoszących się do sfery społecznej, 2 wskaźniki ze sfery gospodarczej, 5 wskaźników ze sfery środowiskowej oraz 3 wskaźniki ze sfery przestrzenno-funkcjonalno-technicznej.

Poniżej lista wykorzystanych wskaźników poddanych analizie w sferze społecznej:

— Liczba wypłaconych świadczeń tytułu pomocy społecznej na 100 mieszkańców—
destymulanta GOPS Gminy Michałowice

³ Por. Źródło definicji: Wnioskowanie statystyczne przy nieklasycznych założeniach Autor: Domański Cz., Pruska K., Wagner W. Miejsce publikacji: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1998 r.

⁴ Przykładowo, w przypadku analizy uwarunkowań społecznych, wskazanie że na danym terenie identyfikujemy większą liczbę działań w postaci przyznanych świadczeń społecznych ocenianych jako negatywne, oznaczać to będzie że ich występowanie zaklasyfikowane zostało jako „destymulanta” rozwojowa. Z kolei – w przypadku wskaźnika Liczba aktywnie współpracujących z Gminą organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców uznawać będziemy go za „stymulantę, gdyż wzrost wartości wskaźnika świadczyć będzie o wzroście poziomu analizowanego zjawiska rozwoju kapitału społecznego i zaangażowania społecznego mieszkańców.

- Liczba osób pobierających zasiłek z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców – **destymulanta** GOPS Gminy Michałowice
- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców – **destymulanta** UG Michałowice
- Liczba aktywnie współpracujących z Gminą organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców – **stymulanta** UG Michałowice
- Wskaźnik kradzieży z włamaniem oraz kradzieży mienia ruchomego na 100 mieszkańców – **destymulanta** Komenda Powiatowa Policji w Pruszkowie
- Frekwencja wyborcza (wskaźnik aktywności społecznej) – **stymulanta** PKW
- Suma negatywnych zjawisk wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców – **destymulanta** UG Michałowice

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk gospodarczych dokonano oceny następujących wskaźników ilościowych z tego zakresu:

- Liczba podmiotów gospodarczych nowo rejestrowanych w CEIDG w 2022 r. na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – **stymulanta** UG Michałowice
- Liczba wyrejestrowanych działalności gospodarczych z CEIDG w 2022 r. na 100 mieszkańców – **destymulanta** UG Michałowice

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk środowiskowych dokonano oceny następujących wskaźników ilościowych i jakościowych z tego zakresu:

- Wskaźnik przekroczeń poziomu dopuszczalnego średniodobowego pyłu zawieszony PM10 – **destymulanta** Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim
- Wskaźnik przekroczeń poziomu dopuszczalnego średniorocznego pyłu zawieszony PM2,5 – **destymulanta** Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim
- Wskaźnik przekroczeń poziomu docelowego średniorocznego benzo(a)pirenu – **destymulanta** Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim
- Liczby kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła dokonanej przez Gminę obejmująca kotły pozaklasowe, kotły niezgodne z ekoprojektem oraz klasy 3 i poniżej na 100 mieszkańców – **destymulanta** UG Michałowice
- Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m² na 100 mieszkańców – **destymulanta** UG Michałowice / Baza azbestowa

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalno-technicznych dokonano oceny następujących wskaźników ilościowych i jakościowych z tego zakresu:

- Wskaźnik liczby zdegradowanych budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 na 100 budynków mieszkalnych – **destymulanta** UG Michałowice

- Wskaźnik poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej – **destymulanta UG** Michałowice
- Wskaźnik poziomu dostępności komunikacji publicznej – **destymulanta UG** Michałowice

Należy zwrócić uwagę, że delimitacje czasem obejmują większe obszary tego typu a zróżnicowanie struktury osadniczej na obszarach wiejskich jest bardzo duże, są wsie zwarte i są też bardzo rozproszone w zasadzie z "wyspowo" usytuowanymi gospodarstwami (zagrodami). Ze względu na niską gęstość zabudowy na obszarach wiejskich przyjęto zasadę delimitacji opartą na agregacji działek ewidencyjnych, zarówno zabudowanych jak i niezabudowanych. Wyjątek ten jest konieczny w przypadku delimitacji obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich, jak i miejskich, z tymże obszary wiejskie cechują się znacznie niższym wskaźnikiem gęstości zabudowy, jak również zwartości (przeciętnej odległości pomiędzy budynkami). Dlatego w celu zapewnienia spójności obszaru rewitalizacji oraz objęcia jak największej liczby zabudowań zamieszkałych, dla których wskaźniki IMD były niekorzystne (kwalifikowały poszczególne gospodarstwa domowe do statusu obszaru zdegradowanego) przyjęto zasadę uzupełnienia pustych przestrzeni pomiędzy tymi zabudowaniami włączając je do obszaru rewitalizacji.

Tabela 1. Analiza uwarunkowań społeczno-gospodarczych i wyznaczenie obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice

jednostka urbanistyczna	IMD Społeczne	IMD Gospodarcze	IMD Środowiskowe	IMD przestrzenno-funkcjonalno-techniczne	IMD łącznie
Osiedle Granica					6
Osiedle Komorów 1					11
Osiedle Komorów 2					6
Sołectwo Komorów 1					7
Sołectwo Komorów 2					11
Osiedle Michałowice 1					13
Osiedle Michałowice 2					8
Sołectwo Michałowice					7
Sołectwo Nowa Wieś					8
Sołectwo Opacz - Kolonia					7
Sołectwo Opacz Mała					8
Sołectwo Pęcice 1					7
Sołectwo Pęcice 2					11
Sołectwo Pęcice Małe					7
Sołectwo Reguły 1					9
Sołectwo Reguły 2					13
Sołectwo Sokołów					9
Sołectwo Suchy Las					6

Średnia	8,00
Przedział średniej	7-9.
Wartość minimalna do korelacji	0,80
Wartość maksymalna do korelacji	1,20
Minimalny przedział wartości ujemnej	7,20
Maksymalny przedział wartości ujemnej	6,80
Minimalny przedział wartości dodatniej	8,80
Maksymalny przedział wartości dodatniej	9,20
Poniżej średniej	
Średnia	
Powyżej średniej	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych obrazujących stan na koniec 2022 roku

Na obszar rewitalizacji Gminy składa się pięć podobszarów: Komorów-Wieś, Osiedle Komorów, Centrum Michałowic, Pęcice oraz Reguły zgodnie z informacją ujętą w poniższej tabeli.

Tabela 2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Michałowice

Nazwa podobszaru rewitalizacji (jednostka administracyjna)	Liczba ludności	Odsetek ludności obszaru rewitalizacji w stosunku do ludności gminy	Powierzchnia	Odsetek powierzchni obszaru rewitalizacji w stosunku do powierzchni gminy
Podobszar rewitalizacji Komorów-Wieś	361	2,06%	0,64 km ²	1,87%
Podobszar rewitalizacji Osiedle Komorów	3 025	17,26%	1,14 km ²	3,29%
Podobszar rewitalizacji Centrum Michałowic	149	0,85%	0,08 km ²	0,23%
Podobszar rewitalizacji Pęcice	260	1,45%	0,89 km ²	2,58%
Podobszar rewitalizacji Reguły	592	3,32%	0,47 km ²	1,37%
Razem	4 387	24,61%	3,24 km ²	9,35%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych obrazujących stan na koniec 2022 roku

Analiza wniosków „wymiarów kryzysu”, uwarunkowania obszaru oraz priorytety strategiczne Gminy, umożliwiły wskazanie obszarów przeznaczonych do rewitalizacji z rozróżnieniem na konkretne ulice i działki do nich należące.

Tabela 3. Wykaz i opis granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice

Jednostka administracyjna / Podobszar rewitalizacji	Opis granic podobszarów rewitalizacji
Podobszar rewitalizacji Komorów-Wieś	Granica obrębu ewidencyjnego Komorów-Wieś, południowa i wschodnia granica działki nr ewid. 554, granica obrębu ewidencyjnego Komorów-Wieś, północno-wschodnie granice działek nr ewid. 350/5 i 350/6, północne granice działek nr ewid. 350/6, 352/6, 354/6, 356/6357/5 i 220/1, północno-wschodnia granica działki nr ewid. 126/7, południowa granica działki nr ewid. 50 stanowiącej ulicę Główną oraz południowa i zachodnia granica działki nr ewid. 9 stanowiącej ulicę Aleja Starych Lip (wszystkie działki w obrębie ewidencyjnym Komorów-Wieś).
Podobszar rewitalizacji Centrum Michałowic	Wschodnia granica działki nr ewid. 631/30 w obrębie ewid. Reguły, północne granice działek nr ewid. 633/3, 634 i 635/3 w obrębie ewidencyjnym Reguły, granica obrębu ewidencyjnego Michałowice-Osiedle, wschodnie granice działek nr ewid. 1130 i 1249 w obrębie ewidencyjnym Michałowice-Osiedle, południowa granica działki nr ewid. 1131 w obrębie ewidencyjnym Michałowice-Osiedle stanowiącej ulicę Rumuńską, południowa i wschodnia granica działki nr ewid. 1255/2 w obrębie ewidencyjnym Michałowice-Osiedle stanowiącej ulicę Jesionową, południowa granica działki nr ewid. 1265/2 w obrębie ewidencyjnym Michałowice-Osiedle, granica obrębu ewidencyjnego Michałowice-Osiedle, północna granica działki nr ewid. 45/6 w obrębie ewidencyjnym Michałowice-Osiedle stanowiącej ulicę Polną, północno-wschodnia granica działki nr ewid. 288/1 w obrębie ewidencyjnym Michałowice-Osiedle stanowiącej ulicę Raszyńską, południowo-zachodnia i południowo-wschodnia granica działki nr ewid. 44 w obrębie ewidencyjnym Michałowice-Osiedle stanowiącej ulicę Cichą oraz granica obrębu ewidencyjnego Michałowice-Osiedle.
Podobszar rewitalizacji Osiedle Komorów	Granica administracyjna Gminy Michałowice, wschodnia granica działki nr ewid. 716/28 stanowiącej linię kolejową WKD, wschodnia granica działki nr ewid. 716/29, północna granica działki nr ewid. 744/3 stanowiącej ulicę Marii Dąbrowskiej, zachodnia granica działki nr ewid. 1041 stanowiącej ulicę Waldemara, granica administracyjna Gminy Michałowice, zachodnia i południowa granica działki nr ewid. 1084, południowe granice działek nr ewid. 1147, 1208 i 1086, południowa granica działki nr ewid. 1146/16, granica obrębu ewidencyjnego Komorów-Osiedle, północna granica działki nr ewid. 802 stanowiącej ulicę Wiejską, wschodnia granica działki nr ewid. 771 stanowiącej ulicę Norwida oraz granica obrębu ewidencyjnego Komorów-Osiedle.
Podobszar rewitalizacji Pęcice	Wschodnia granica działki nr ewid. 625, północna i północno-zachodnia granica działki nr ewid. 624 (stanowiącej ul. Pęcicką), północno-zachodnia i północno-wschodnia granica działki nr ewid. 632 (stanowiącej ulice Pęcicką i Parkową), północne granice działek nr ewid. 319 i 139, zachodnia, północna i

	wschodnia granica działki nr ewid.636, południowa granica działki nr ewid. 139, wschodnia granica działki nr ewid. 319 stanowiącej ulicę Parkową, wschodnie granice działek nr ewid. 284/1 i 284/3 stanowiących ulicę Wąską, wschodnia granica działki nr ewid. 367/3, południowe granice działek nr ewid. 367/3, 368/3, 371/2, 372/2, 373/2, 374, P/2, 375, 376 i 377, zachodnia granica działki nr ewid. 452 stanowiącej ulicę Parkową, południowa granica działki nr ewid. 451 oraz granica obrębu ewidencyjnego Pęcice (wszystkie działki w obrębie ewidencyjnym Pęcice).
Podobszar rewitalizacji Reguły	Wschodnia granica działki nr ewid. 469 stanowiącej ulicę Platanową, północne i zachodnie granice działek nr ewid. 481/2, 478, 479, 480/2, 479/2, 546, 545 i 555, wschodnie granice działek nr ewid. 520/4 i 520/1, północno-zachodnia granica działki nr ewid. 224/5, granica administracyjna Gminy Michałowice, północne granice działek nr ewid. 10/2, 11/1, 12/1, 12/2, 13/1, 14/1, 15/1, 16/2, 17/2, 17/3, 18/4, 19/1, 20/2, 21/1, 22/1, 23/1 i 24/5, zachodnia granica działki nr ewid. 101/4 stanowiącej ulicę Regulską, zachodnia granica działki nr ewid. 224/21, zachodnia granica działki nr ewid. 286 stanowiącej ulicę Regulską oraz północne granice działek nr ewid. 563/5 i 563/6 stanowiących teren kolejowy WKD (wszystkie działki w obrębie ewidencyjnym Reguły).

Źródło: Referat Planowania Przestrzennego UG Michałowice

Mapa sporządzona wskazująca obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany Gminy Michałowice w skali 1:5000 została zamieszczona w uchwale nr III/16/2024 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 maja 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice (Dz.Urz.Woj.Maz z 2024 r. poz. 6048). Obszar zdegradowany pokrywa się z obszarem rewitalizacji.

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji objęła analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Pozwoliła ona na identyfikację głównych wyzwań, potrzeb i potencjałów rozwojowych istotnych z punktu widzenia polityki miasta, a także wzajemnych powiązań oraz zależności pomiędzy tymi zjawiskami. Sporządzona w ten sposób przekrojowa diagnoza spełnia zatem zarówno wymagania określone przepisami ustawy o rewitalizacji, jak też przepisami ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, z uwagi na pełnienie przez ten program roli Strategii Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT).

Niniejsze podsumowanie, obejmujące kluczowe wątki dotyczące obszaru rewitalizacji, stanowi tym samym syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych, o której mowa w art. 36 ust. 8 pkt 1 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

Analiza problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych

Podobszar rewitalizacji Komorów-Wieś

Potencjały podobszaru rewitalizacji

Zalew Komorowski: Na obszarze Sołectwa Komorów usytuowany jest Zalew Komorowski - zbiornik retencyjny na rzece Utracie o powierzchni 6 ha, który poza pełnieniem funkcji rekreacyjnych stanowi także łowisko publiczne dla okolicznych wędkarzy. Wokół zbiornika urządzono miejsca zabawowe i spacerowe wraz z drewnianym mostkiem przez Utratę. Urokliwe, spokojne miejsce nie jest w pełni wykorzystane dla celów rekreacyjno-wypoczynkowych. Teren przy ul. Sanatoryjnej i przyległy teren zalewowy jest bardzo często zaśmiecany i traktowany jako lokalne wysypisko śmieci. Chociaż gmina podejmuje szereg działań na rzecz poprawy jakości czystości, na tym terenie wciąż aktualny jest problem dzikich wysypisk śmieci. Wskazane powyżej problemy społeczne, określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy kryzysu wyraźnie wskazują, iż na podobszarach rewitalizacji istnieją problemy społeczne wynikające głównie ze słabej aktywności społecznej mieszkańców, prezentowanej postawy roszczeniowej w zakresie korzystania ze środków pomocy społecznej oraz braku odpowiedniego wsparcia infrastrukturalnego oraz ofertowego w zakresie możliwości organizacji wolnego czasu. Badania terenowe pokazują również wyzwanie jakim jest konieczność pogodzenia interesów starszych mieszkańców postrzegających swoje miejsce zamieszkania jako miejscowość rezydencyjną i młodszych mieszkańców tych miejscowości chcących aktywnie spędzać czas. Degradacja zalewu i brak jego zagospodarowania wyklucza obszar z możliwości bezpiecznego korzystania przez mieszkańców. Zalew sąsiaduje ze strefą rekreacji w Komorowie zatem powiększa kompleks przestrzeni rekreacyjnej o nowe formy wypoczynku. Założenie monitoringu, wyposażenie w małą architekturę, drążki do ćwiczeń fizycznych.

Architektura: Komorów zachwyca spójną i harmonijną architekturą, w której dominują wille i domy jednorodzinne o zróżnicowanych stylach, nawiązujących do modernizmu, dworków polskich czy architektury świdermajer.

Zieleń: Ogromnym atutem Komorowa jest jego zieleń - starannie zaprojektowane ogrody, parki oraz aleje drzew tworzą niepowtarzalny klimat i podkreślają ideę miasta-ogrodu.

Aktywna społeczność mieszkańców: Miasto Ogród Komorów od zawsze przyciągało artystów, intelektualistów oraz ludzi ceniących spokój i bliskość natury. Ta wyjątkowa społeczność przyczyniła się do powstania bogatego życia kulturalnego i wielu inicjatyw społecznych. Potencjał organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie obszaru rewitalizacji: przykładowo na terenie działa prężnie Towarzystwo Przyjaciół Miasta Ogrodu Komorów - Komorowianie, NGO's dbająca o dziedzictwo kulturowe Komorowa

Doświadczenia w pozyskaniu środków zewnętrznych na zagospodarowanie Zbiornika Komorowskiego:

Gmina realizowała liczne zadania projektowe z udziałem środków zewnętrznych. Celem prac wykonywanych przy zalewie było przywrócenie jego właściwości użytkowych. Przebudowa obejmowała odmulenie zbiornika, uszczelnienie skarp i wzmocnienie wałów, a także wyrównanie ubytków gruntu na skarpach oraz obsianie ich trawą i niewysoką roślinnością. Wyremontowane zostały również istniejące budowle: zaporą czołowa i mnich.

Uwarunkowania prowadzenia działań rewitalizacyjnych:

Niska integracja zwłaszcza międzypokoleniowa między mieszkańcami: problemy dotyczące ubóstwa, problemy społeczne wynikające z funkcjonowania tzw. „nowoczesnego społeczeństwa”

(m.in. utrata więzi rodzinnych, społecznych) oraz brak oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców. Spadająca identyfikacja mieszkańców z miejscem zamieszkania, potrzeba promocji lokalnych zasobów kulturowych.

Ograniczona przestrzeń publiczna: Brak atrakcyjnych miejsc do spędzania czasu wolnego, spotkań towarzyskich i rekreacji. Obecne place (plac Paderewskiego i plac im. Księdza Kanonika Tadeusza Kozłowskiego) są niewystarczająco zagospodarowane i nie zachęcają do aktywności. Brak spójności przestrzennej: Ulice Słowackiego i Prusa nie tworzą spójnego ciągu pieszego, co utrudnia komunikację między dwoma placami. Ogrodzenie biblioteki dodatkowo izoluje ten teren od reszty przestrzeni publicznej. Niewykorzystany potencjał terenów zielonych: Istniejące tereny zielone są zaniedbane i nie spełniają swojej funkcji rekreacyjnej. Ograniczona dostępność dla pieszych: Chodniki są w złym stanie technicznym, a ruch pieszcy często odbywa się po jezdni, co stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa. Niedostateczna infrastruktura: Brak odpowiedniego oświetlenia, ławek, koszy na śmieci oraz innych elementów małej architektury, które wpływają na komfort użytkowania przestrzeni publicznej

Podobszar rewitalizacji Centrum Michałowic

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

Korzystne uwarunkowania społeczne: Mieszkańcy są aktywni i pragną poprawy jakości życia, dążąc do ładu i porządku podobnego do tego, jaki obserwują w Komorowie.

Układ przestrzenno-funkcjonalny: Bliskość stacji WKD i centrum usługowo-handlowego: To sprawia, że podobszar jest dobrze skomunikowany i posiada dostęp do podstawowych usług oraz Wolne tereny inwestycyjne: Stanowią one możliwość dla gminy do realizacji ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, technicznej i parkingowej dla mieszkańców. W szczególności istnieje potencjał wykorzystania terenów gminnych lub planowanych do nabycia przez gminę na cele społeczne, takie jak Centrum Aktywności Lokalnej czy Przychodnia Zdrowia.

Przychodnia Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej: Inwestycja zaplanowana na obszarze dz. działki 633/4, 634, 635/4 blisko stacji WKD Michałowice i ul. Dworcowej. Nowy obiekt będzie pełnił funkcje publiczne dla mieszkańców, w obiekcie zlokalizowana zostanie PZOZ składającej się m.in. z poradni dla dzieci, poradni dla dorosłych, poradni położnej, poradni pielęgniarki rodzinnej, poradni medycyny szkolnej i punktu szczepień, opieki specjalistycznej m.in. chirurg, kardiolog, laryngolog, neurolog, okulista, pielęgniarska opieka długoterminowa, rehabilitacja, diagnostyka USG, RTG, Echo serca, EKG i inne, sprzedaż leków, usługi medyczne, fitness, opieka wytchnieniowa / mieszkania wytchnieniowe; znajdzie również się siedziba GOPS Gminy Michałowice oraz parking dla mieszkańców odwiedzających placówkę i korzystających z pobliskiej stacji kolejki WKD.

Możliwość wykorzystania terenów gminnych na cele rekreacyjne. Gmina weszła w posiadanie gruntów prywatnych z możliwością zlokalizowania na ich terenie Centrum Aktywności Lokalnej w Michałowicach (działka 1327/7 obręb Michałowice-Osiedle).

Uwarunkowania prowadzenia działań rewitalizacyjnych:

Biskie położenie kolejki WKD i głównej ul. Jesionowej, którą można włączyć się do trasy szybkiego ruchu do Warszawy. Problemem mieszkańców jest brak możliwości utożsamienia się z miejscem wykorzystywanym w dużej mierze na cele gospodarcze. Inne problemy to brak miejsc do parkowania (w dni robocze wszystkie wolne miejsca są blokowane przez mieszkańców

dojeżdżających kolejką WKD do pracy w Warszawie), nagromadzenie sklepów, w tym sprzedających alkohol, na małej przestrzeni powodujące konflikty społeczne i dewastację otoczenia przez osoby spożywające alkohol. Brak uniwersalnej oferty spędzania wolnego czasu, brak infrastruktury rekreacyjnej. Niewykorzystany potencjał obszaru jakim jest przystanek kolejki WKD. Teren na którym planowana jest inwestycja obecnie przylega do terenów zabudowanych, stanowi nieformalny parking dla mieszkańców przesiadających się do kolejki WKD. Specyfika problemów społecznych podobszaru rewitalizacji Michałowice-Osiedle wydzielonego z większego obszaru administracyjnego Michałowice-Osiedle wynika z bliskiego położenia kolejki WKD i głównej ulicy Jesionowej, którą można włączyć się do trasy szybkiego ruchu do Warszawy. Problemem mieszkańców jest brak możliwości utożsamienia się z miejscem wykorzystywanym w dużej mierze na cele gospodarcze. Inne problemy to brak miejsc do parkowania (w dni robocze wszystkie wolne miejsca są blokowane przez mieszkańców dojeżdżających kolejką WKD do pracy w Warszawie).

Starsza zabudowa mieszkaniowa niż w pozostałej części miejscowości Michałowice-Osiedle, która ma charakter rezydencjalny bardziej zbliżony do Komorowa nagromadzenie sklepów, w tym sprzedających alkohol, na małej przestrzeni powodujące konflikty społeczne i dewastację otoczenia przez osoby spożywające alkohol.

Niski poziom kapitału społecznego: W niektórych częściach gminy zaobserwowano słabsze więzi społeczne i mniejsze zaangażowanie mieszkańców w życie lokalne. Działania rewitalizacyjne powinny dążyć do wzmocnienia integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców

Podobszar rewitalizacji Osiedle Komorów

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

Potencjał społeczny: Na terenie Osiedla Komorów działa wiele organizacji pozarządowych aktywnie angażujących się w życie lokalnej społeczności. Przykładem jest długo działające Stowarzyszenie KUMY.

Potencjał edukacyjny: Obecność **Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Marii Dąbrowskiej**, przedszkoli i żłobków niepublicznych stwarza możliwości rozwoju edukacji i wychowania, a także współpracy z tymi instytucjami w ramach działań rewitalizacyjnych.

Potencjał przestrzenno-funkcjonalny: **Gminna Biblioteka Publiczna im. Marii Dąbrowskiej:** Biblioteka pełni funkcję ośrodka kultury, organizując spotkania, warsztaty i koncerty. Może ona stanowić ważne centrum aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców.

Potencjał rekreacyjny: **Strefy rekreacji przy ul. Kolejowej i ul. Głównej:** Te przestrzenie oferują miejsca zabaw, skatepark i inne atrakcje, sprzyjając aktywnemu wypoczynkowi i integracji mieszkańców. **Zalew Komorowski:** Ten zbiornik retencyjny pełni funkcje rekreacyjne i stanowi łowisko publiczne, oferując możliwości spędzania czasu na świeżym powietrzu.

Potencjał kulturowy: **Zabytkowe wille i układ urbanistyczny "Miasta-Ogrodu":** Te elementy stanowią o wyjątkowym charakterze Komorowa i mogą być wykorzystane do promocji podobszaru oraz rozwoju turystyki. **Dziedzictwo kulturowe Komorowa:** „Miasto Ogród Komorów to bez wątpienia miejsce o wyjątkowej wartości kulturowej i historycznej. Stanowi ono jeden z najpiękniejszych i najlepiej zachowanych przykładów koncepcji miasta-ogrodu w Polsce. Komorów powstał jako realizacja idei miasta-ogrodu, która zyskała popularność na początku XX wieku. Zakładała ona stworzenie harmonijnej przestrzeni do życia, łączącej zalety miasta i wsi. Jego piękna

architektura, zieleń oraz wyjątkowa atmosfera przyciągają zarówno mieszkańców, jak i turystów. Dbałość o zachowanie dziedzictwa Komorowa jest niezwykle ważna, aby przyszłe pokolenia mogły cieszyć się tym unikalnym miejscem. **Willa Zielona w Komorowie.** Obiekt znajduje się na działce objętej MPZP obszaru Komorów Uchwałą nr LIV/405/2002 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 czerwca 2002 roku i na jej podstawie znajduje się w specjalnej strefie ochrony urbanistycznej. Dom został zaprojektowany dla małżeństwa Marii i Edwarda Grabowskich, jako komponent Osiedla Spółdzielni Pracowników Banku Rolnego w ramach założenia „Miasta Ogrodu Komorów”. Willa Zielona Grabowskich została wzniesiona w 1933 r. według projektu Bohdana Lacherta i Józefa Szanajcy. 6 grudnia 2016 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków podpisała decyzję o wpisie do rejestru zabytków willi z uwagi na zachowane wartości artystyczne i naukowe. Willa nawiązywać miała do Howardowskiej Idea Miast Ogrodów – Miasta Marzeń, Miasto ogród (1898 E. Howard). Budynek stanowi unikatowy w skali miejscowości i cenny w skali kraju modernistyczny obiekt mieszkalny, wykonany przy dużym udziale budulca drzewnego, wpisujący się w zagadnienie tzw. „drewnianego modernizmu”. Dom prezentuje wysokie walory artystyczne, wynikające ze skromnej, funkcjonalnej, a zarazem wysmakowanej formy architektonicznej, w której wyraziła się indywidualność projektantów. Nawet przy obiekcie o tak kameralnej skali Lachert i Szanajca konsekwentnie i w sposób twórczy stosują język modernizmu, czytelny w racjonalnej kompozycji geometrycznej, w swobodnym układzie elewacji, podporządkowanym zasadzie asymetrii oraz w obecności tarasów na dachu.

Aleja Marii Dąbrowskiej w Komorowie. Aleja Marii Dąbrowskiej to główna ulica Komorowa. Znajduje się pod ochroną konserwatorską, jest także pomnikiem przyrody. Wszystkie prace związane z terenami zielonymi będą prowadzone pod nadzorem ogrodniczym. Jezdnia została wyremontowana w 2024 r.

Wartościowe tereny przyrodnicze, takie jak **Dolina Utraty:** Te obszary mogą być wykorzystane do rozwoju turystyki ekologicznej i rekreacji na łonie natury.

Uwarunkowania prowadzenia działań rewitalizacyjnych:

Problemy społeczne wynikające z funkcjonowania tzw. "nowoczesnego społeczeństwa":

Mieszkańcy Komorowa Wieś, często o wyższym statusie majątkowym, borykają się z problemami związanymi z utratą więzi rodzinnych i społecznych, a także ze stresem i wypaleniem zawodowym.

Niewykorzystany potencjał kulturowy obszaru: Komorów Wieś posiada bogatą historię i dziedzictwo kulturowe, które nie są w pełni wykorzystywane. Działania rewitalizacyjne powinny dążyć do lepszego wykorzystania tego potencjału, np. poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, tworzenie szlaków turystycznych czy rewitalizację zabytkowych obiektów.

Brak świetlicy lub domu kultury: Brak takiego miejsca utrudnia organizację spotkań, warsztatów i innych działań integrujących społeczność lokalną.

Niewykorzystany potencjał Zalewu Komorowskiego: Choć zalew pełni funkcje rekreacyjne, jego potencjał nie jest w pełni wykorzystany. Działania rewitalizacyjne powinny zmierzać do poprawy infrastruktury wokół zalewu i stworzenia atrakcyjnej oferty rekreacyjno-wypoczynkowej.

Problemy komunikacyjne: Mieszkańcy zgłaszają problemy z komunikacją wewnątrz gminy, szczególnie w godzinach popołudniowych. Może to utrudniać dostęp do usług i aktywności zlokalizowanych w innych częściach gminy.

Podobszar rewitalizacji Pęcice

Potencjały podobszaru:

Potencjał przestrzenno-funkcjonalny: Największą atrakcją Pęcic jest bez wątpienia **Zespół Parkowo-Pałacowy**. Pałac został zbudowany w latach 1808-1809 według projektu Fryderyka Alberta Lessela i otoczony jest rozległym parkiem w stylu angielskim. Park jest idealnym miejscem na spacer, pikniki czy po prostu relaks na łonie natury. W jego obrębie znajdują się również stawy, które dodają uroku temu miejscu.

Nowa świetlica wiejska w Pęcicach: W 2023 roku otwarta została nowa świetlica wiejska w Pęcicach. Dostępność świetlicy wiejskiej stwarza możliwość organizacji spotkań i działań integrujących lokalną społeczność. Prace nad budową świetlicy rozpoczęły się w lutym 2022 r. Nowa świetlica oferuje blisko 250 m² powierzchni użytkowej, w tym główną salę zajęć o powierzchni prawie 102 m², w pełni wyposażone zaplecze kuchenne wraz z magazynem, 3 toalety, pomieszczenia techniczne oraz ciąg komunikacyjny.

Uwarunkowania prowadzenia działań rewitalizacyjnych:

Problemy społeczne: Ubóstwo i brak bezpieczeństwa: Diagnoza wskazuje na podwyższone wskaźniki ubóstwa i przestępczości w Pęcicach, co wymaga działań na rzecz poprawy sytuacji materialnej mieszkańców i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. **Niska aktywność i integracja mieszkańców:** Konieczne jest podjęcie działań aktywizujących społeczność lokalną, szczególnie w kontekście integracji międzypokoleniowej. **Brak odpowiedniej oferty spędzania czasu wolnego:** Istnieje potrzeba stworzenia atrakcyjnych i różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych, co przyczyni się do zwiększenia integracji i poprawy jakości życia mieszkańców.

Niewykorzystany potencjał obszaru: Zespół Parkowo-Pałacowy i stawy: Ten cenny obszar o walorach historycznych, kulturowych i przyrodniczych powinien zostać udostępniony mieszkańcom i turystom. Może on pełnić funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe, kulturalne i edukacyjne, stając się miejscem organizacji różnorodnych wydarzeń i inicjatyw. Aktywność organizacji pozarządowej "Dwór Polski": Fundacja ta stanowi ważny potencjał do współpracy w zakresie aktywizacji społecznej i kulturalnej mieszkańców, a także rozwoju turystyki.

Infrastruktura: Potrzeba modernizacji i adaptacji Zespołu Pałacowo-Parkowego: Aby kompleks ten mógł w pełni służyć mieszkańcom i turystom, konieczne są inwestycje w jego infrastrukturę, dostosowując go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz umożliwiając realizację różnorodnych działań. **Brak obiektów sportowych:** Należy rozważyć budowę lub modernizację obiektów sportowych, które będą dostępne dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od wieku i poziomu sprawności. **Zwiększenie bezpieczeństwa drogowego:** Konieczne jest podjęcie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na ruchliwej ulicy Parkowej, np. poprzez budowę chodników czy wprowadzenie rozwiązań uspokajających ruch. **Problem zaśmiecania:** Należy podjąć działania edukacyjne i organizacyjne, aby przeciwdziałać zaśmiecaniu terenów zielonych i przestrzeni publicznych.

Podobszar rewitalizacji Reguły

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

Zespół Parkowy w Regułach: Zespół Parkowy w Regułach to cenny zabytek przyrody i historii, znajdujący się w gminie Michałowice. Jest to pozostałość po dawnym parku dworskim należącym do rodziny Tyrylskich. Park zachował wiele ze swojego dawnego uroku, a starodrzew stanowi jego największą wartość. To miejsce jest chętnie odwiedzane zarówno przez mieszkańców gminy, jak i turystów, którzy szukają spokoju i kontaktu z naturą. Niedaleko parku znajduje się także strefa rekreacji, która oferuje dodatkowe możliwości aktywnego spędzania czasu.

Świetlica wiejska w Regułach: W parku znajduje się również **świetlica wiejska**, która służy jako miejsce spotkań i integracji mieszkańców. Świetlica wiejska w Regułach to nowoczesny budynek oddany do użytku w 2017 roku, który służy jako miejsce spotkań i integracji mieszkańców. Znajduje się on przy ul. Wiejskiej 13. W świetlicy organizowane są różnego rodzaju wydarzenia, takie jak warsztaty, spotkania, zajęcia dla dzieci i dorosłych, a także imprezy okolicznościowe.

Położenie i dostępność komunikacyjna: Reguły są dobrze skomunikowane z Warszawą dzięki bliskości Alei Jerozolimskich i stacji WKD. To atut, który można wykorzystać do przyciągnięcia nowych mieszkańców i inwestycji, jednocześnie dbając o zrównoważony rozwój i minimalizując negatywne skutki zwiększonego ruchu.

Tereny do zagospodarowania: "Sołtysówka": Ten niewykorzystany obecnie teren stanowi doskonałą okazję do stworzenia przestrzeni publicznej, która może służyć integracji mieszkańców i organizacji różnorodnych działań społecznych i kulturalnych. **Zespół parkowy ze stawem:** Ten obszar o walorach przyrodniczych i rekreacyjnych może stać się miejscem wypoczynku i aktywności dla mieszkańców, a także atrakcją turystyczną. W grudniu 2021 r. gmina pozyskała nieodpłatnie od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) nieruchomość o powierzchni 0,96 ha pod powiększenie parku w Regułach. Natomiast w 2023 przyznano gminie dofinansowanie w wysokości blisko 2 mln zł w ramach Programu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych na realizację projektu powiększenia parku w Regułach.

Istniejąca infrastruktura społeczna: Świetlica wiejska: Otwarta w 2017 roku świetlica stanowi miejsce spotkań i działań społecznych, które może być jeszcze bardziej wykorzystane w procesie rewitalizacji. **Strefa rekreacji przy ul. Wiejskiej:** Ta przestrzeń rekreacyjna może być dalej rozwijana i wzbogacana o nowe elementy, aby jeszcze lepiej służyć mieszkańcom.

Uwarunkowania prowadzenia działań rewitalizacyjnych:

Problemy społeczne: Niski poziom bezpieczeństwa: Wskaźnik kradzieży z włamaniem i kradzieży mienia ruchomego jest ponad dwukrotnie wyższy niż średnia gminna, co wskazuje na potrzebę poprawy bezpieczeństwa w tym obszarze. **Ubóstwo:** Wskaźnik wypłaconych świadczeń z tytułu pomocy społecznej przekracza średnią gminną, co sygnalizuje potrzebę działań mających na celu zmniejszenie ubóstwa i wsparcie mieszkańców w trudnej sytuacji materialnej. **Długotrwała i ciężka choroba:** Wysoki wskaźnik poboru zasiłków z tego tytułu wskazuje na potrzebę rozwoju usług opiekuńczych i zdrowotnych w obszarze. **Brak aktywności i integracji mieszkańców:** Niski poziom aktywności społecznej i integracji mieszkańców, szczególnie międzypokoleniowej, wymaga działań animacyjnych i tworzenia przestrzeni sprzyjających wspólnym inicjatywom. **Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego:** Brak różnorodnej oferty kulturalnej i rekreacyjnej, dostosowanej do

potrzeb różnych grup wiekowych, stanowi barierę dla rozwoju społecznego i może prowadzić do wykluczenia.

Problemy przestrzenno-techniczno-środowiskowe: Zespół parkowy w Regułach wymagający odnowy: Park w Regułach, choć cenny, wymaga inwestycji w infrastrukturę i wyposażenie, aby mógł w pełni służyć mieszkańcom i przyciągać turystów. **Degradacja zabudowy mieszkaniowej:** Część budynków mieszkalnych jest w złym stanie technicznym, co wpływa negatywnie na jakość życia mieszkańców i estetykę obszaru. **Ograniczony dostęp do komunikacji publicznej:** Mieszkańcy części Reguł są oddzieleni od reszty gminy Alejami Jerozolimskimi, co utrudnia im dostęp do usług i instytucji publicznych. Choć wprowadzono nową linię autobusową, konieczne mogą być dalsze działania w celu poprawy dostępności komunikacyjnej.

Rozdział IV. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Niniejszy rozdział zawiera opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi, planistycznymi i operacyjnymi na poziomie gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych, a także opis powiązań z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Proces programowania Programu został opracowany w sposób, który uwzględnia zakres rewitalizacji wynikający z dokumentów strategicznych krajowych regionalnych i lokalnych. Zgodnie z przepisami w sprawie rewitalizacji zapewniono przede wszystkim spójność zapisów Programu z kierunkami rozwoju Gminy wskazanymi w lokalnych dokumentach strategicznych.

Powiązania GPR ze Strategią Rozwoju Gminy Michałowice 2023-2040

W okresie opracowania niniejszego GPR Gmina Michałowice przystąpiła do opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Michałowice 2023-2040. Projekt dokumentu zakłada wizję rozwoju gminy-Gmina Michałowice jest kameralnym miejscem życia samoświadomej, aktywnej lokalnej społeczności. Życia wygodnego, prowadzonego w dobrze zaprojektowanym, funkcjonalnym oraz integrującym otoczeniu społecznym i przestrzennym Miejscem o najwyższych standardach cywilizacyjnych i środowiskowych. Nasze dobre i aktywne relacje sąsiedzkie, bazują na zbliżonych oczekiwaniach i aspiracjach, ale również na utożsamianiu się z historią miejsca i dziedzictwem pokoleń współtworzących nasze miejsce na ziemi naszą małą ojczyznę. Wizja gminy Michałowice stanowi punkt odniesienia dla wszelkich działań o znaczeniu rozwojowym oraz zmierzających do zachowania specyficznego charakteru wspólnoty samorządowej.

Nowo opracowana Strategia rozwoju gminy Michałowice zakłada realizację trzech celów szczegółowych tj. Zintegrowani i zadowoleni mieszkańcy (Cel 1), Przedsiębiorcza społeczność (Cel 2) oraz cel 3 Przyjazna przestrzeń (cel 3). Realizacja projektów rewitalizacyjnych zaplanowanych w GPR wpłynie przede wszystkim na osiągnięcie wszystkich zaplanowanych do realizacji celów określonych w strategii gminnej. Ustawa o rewitalizacji nadała rewitalizacji nowe znaczenie: jest ona interwencją w kryzys społeczny, a dopiero potem – gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny. Ze względu na swój – wskazany Ustawą – interdyscyplinarny charakter, GPR nie jest jedną z polityk branżowych Gminy Michałowice, ale strategicznym narzędziem systemowym na etapie programowania. GPR jest płaszczyzną integracji działań rewitalizacyjnych mogących należeć merytorycznie do różnych polityk branżowych, na etapie wdrażania – GPR jest ramą operacyjną służącą spójnemu zarządzaniu działaniami z obszaru różnych branż merytorycznych. Przy takim usytuowaniu GPR w systemie realizacji polityk i strategii gminnych, system ten staje się spójny, a całość działań strategicznych jest efektywniejsza.

Powiązania GPR ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałowice (Planem Ogólnym Gminy)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałowice przyjęte Uchwałą nr V/26/2011 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 marca 2011 r. określa m.in. uwarunkowania rozwoju gminy poprzez analizę różnych aspektów gminy, takich jak warunki przyrodnicze, społeczne, gospodarcze, kulturowe i przestrzenne, aby określić, jakie czynniki mogą wpływać na jej rozwój w przyszłości oraz wskazuje kierunki zagospodarowania przestrzennego

gminy Michałowice. Obszar rewitalizacji wskazany w niniejszym programie nie jest zidentyfikowany w Studium. Odniesienie do działań rewitalizacyjnych pojawi się jednak wielokrotnie w Studium. W rozdziale 9.2, dotyczącym strategii tworzenia możliwości wzajemnie niekonfliktowego rozwoju wszystkich podstawowych form wykorzystania przestrzeni, poprawy ładu przestrzennego oraz podniesienia atrakcyjności wizerunku gminy, rewitalizacja jest wymieniona jako jeden z kierunków rozwoju terenów o funkcji mieszkaniowej. Dotyczy to obszarów o wysokich walorach historyczno-architektonicznych oraz ekonomicznie uzasadnionych możliwości podniesienia standardów.

W rozdziale 11.1, dotyczącym celów i zasad ochrony środowiska, rewitalizacja jest wymieniona jako jeden z procesów, które należy podjąć w celu poprawy warunków środowiskowych i społecznych. W tym kontekście rewitalizacja powinna być prowadzona w powiązaniu z innymi przedsięwzięciami, takimi jak nowe inwestycje, modernizacja układu ulicznego, infrastruktury technicznej i zarządzanie terenów zieleni.

W rozdziale 14.1.4, dotyczącym zaopatrzenia w energię elektryczną, rewitalizacja jest wymieniona jako jeden z kierunków rozwoju sieci elektroenergetycznej. W tym kontekście rewitalizacja powinna obejmować modernizację istniejących linii napowietrznych i kablowych.

W rozdziale 16.4.2, dotyczącym inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, rewitalizacja jest wymieniona jako jeden z programów, które należy wdrożyć w zakresie ochrony i rewaloryzacji zabytków oraz w zakresie ochrony środowiska. W tym kontekście rewitalizacja powinna obejmować cały obszar gminy i powinna być prowadzona w sposób kompleksowy.

Podsumowując, Dokument Studium podkreśla znaczenie rewitalizacji w różnych dziedzinach, w tym w rozwoju mieszkalnictwa, ochronie środowiska, rozwoju sieci elektroenergetycznej i wdrażaniu programów rewitalizacji. Dokument wskazuje, że rewitalizacja powinna być prowadzona w sposób kompleksowy i w powiązaniu z innymi przedsięwzięciami. Dokument podkreśla, że rewitalizacja jest procesem ciągłym i wymagającym zaangażowania różnych podmiotów. Oprócz tego, w dokumencie można znaleźć odniesienia do rewitalizacji w kontekście dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków. Wskazuje to, że rewitalizacja jest postrzegana jako narzędzie do zachowania i wykorzystania dziedzictwa kulturowego gminy.

24 września 2023 roku weszła w życie zmiana ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jednym z kluczowych aspektów zmiany jest zastąpienie dotychczasowego dokumentu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy planem ogólnym. Zgodnie z przepisami nie ma już możliwości przeprowadzania procedury zmiany/aktualizacji obowiązującego Studium. Na podstawie Uchwały Nr LXIII/667/2024 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 lutego 2024 r. przystąpiono natomiast do sporządzania planu ogólnego gminy Michałowice. Plan ogólny gminy powinien być uchwalony do końca 2025 r. Zgodnie z założeniami ustawy plan ogólny ma być aktem prawa miejscowego i będzie stanowił podstawę do wydawania decyzji o warunkach zabudowy oraz sporządzania planów miejscowych.

Powiązania GPR ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Michałowice na lata 2021-2026

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Michałowice na lata 2021-2026 – w brzmieniu określonym w załączniku nr 1 do Zarządzenia Nr 228/2021 Wójta Gminy Michałowice z dnia 28 października 2021 r. w sprawie konsultacji społecznych projektu Strategii. Celem głównym Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest stworzenie mieszkańcom Gminy warunków

do godnego życia i rozwoju umożliwiającego pełnienie ról społecznych i integrację społeczną. Realizacja celu głównego Strategii odbędzie się poprzez realizację poniższych celów: Wieloaspektowe wsparcie osób i rodziny (Cel I), Funkcjonalny system wsparcia osób starszych, niesamodzielnych oraz osób z niepełnosprawnościami (Cel II) oraz Przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom (Cel III). Ostatni z celów strategii realizowany jest również w ramach Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2022-2025 przyjętego uchwałą nr XLI/453/2022 Rady Gminy Michałowice z dnia 29 marca 2022 r. Projekty rewitalizacyjne zaplanowane w GPR będą realizować Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Michałowice poprzez skupienie się na kilku kluczowych obszarach:

1. Wieloaspektowe wsparcie osób i rodziny: Projekty takie jak "Streetworker - Pedagog uliczny" oraz "Wolni od uzależnień - cykl spotkań i prelekcji" mają na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, profilaktykę uzależnień i poprawę jakości życia mieszkańców. Działania te bezpośrednio wpisują się w cel strategiczny I, oferując pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji.
2. Funkcjonalny system wsparcia osób starszych, niesamodzielnych oraz osób z niepełnosprawnościami: Projekt "Wykorzystanie przestrzeni Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej" przewiduje między innymi stworzenie opieki wytchnieniowej/mieszkań wytchnieniowych, co wpisuje się w cel strategiczny II. Projekt "Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach" oraz inne projekty infrastrukturalne uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami, seniorów i innych grup o szczególnych potrzebach, co również przyczyni się do realizacji tego celu strategicznego.
3. Przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom: Projekt "Wolni od uzależnień - cykl spotkań i prelekcji" oraz "Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa poprzez edukację i działania prewencyjne" mają na celu profilaktykę uzależnień i poprawę bezpieczeństwa, co jest zgodne z celem strategicznym III.

Projekty rewitalizacyjne zawarte w GPR skupiają się na rozwiązywaniu problemów społecznych zidentyfikowanych w Strategii, takich jak wykluczenie społeczne, uzależnienia, brak bezpieczeństwa i niedostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb różnych grup mieszkańców. Poprzez realizację tych projektów, GPR bezpośrednio przyczynia się do osiągnięcia celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Powiązania GPR ze Strategią rozwoju elektromobilności dla Gminy Michałowice do 2040 roku

Celem Strategii rozwoju elektromobilności dla Gminy Michałowice ma być ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko, poprawa komfortu podróży na terenie Gminy, co wiąże się z ochroną zdrowia mieszkańców oraz podniesieniem jakości życia. Dodatkowo celem strategii będzie także zapewnienie warunków dla rozwoju elektromobilności oraz zwiększenia udziału wykorzystywania paliw alternatywnych w sektorze transportu na terenie gminy. W Strategii elektromobilności określono przedsięwzięcia istotne dla rozwoju elektromobilności w gminie tj. Budowa i rozwój parkingów Park&Ride oraz Park&Bike jak również kolejne punkty ładowania pojazdów elektrycznych.

Chociaż Gminny Program Rewitalizacji (GPR) i Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Michałowice do 2040 roku skupiają się na różnych obszarach rozwoju gminy, istnieją pewne potencjalne powiązania i synergie między nimi:

1. Poprawa jakości przestrzeni publicznej: Projekty rewitalizacyjne zawarte w GPR, takie jak zagospodarowanie parków, modernizacja dróg i chodników, czy tworzenie nowych przestrzeni rekreacyjnych, mogą przyczynić się do poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. To z kolei może stworzyć korzystne warunki do rozwoju infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych, co jest jednym z celów Strategii Elektromobilności.
2. Promocja zrównoważonego transportu: Realizacja projektów rewitalizacyjnych, które poprawiają dostępność komunikacji publicznej, tworzą bezpieczne trasy rowerowe czy zachęcają do pieszych wędrówek, może przyczynić się do promocji zrównoważonego transportu, co jest również jednym z celów Strategii Elektromobilności.
3. Wsparcie dla mieszkańców: Projekty rewitalizacyjne, które skupiają się na poprawie jakości życia mieszkańców, takie jak tworzenie centrów aktywności lokalnej, czy organizacja wydarzeń kulturalnych, mogą zwiększyć świadomość mieszkańców na temat korzyści płynących z elektromobilności i zachęcić ich do korzystania z pojazdów elektrycznych.
4. Rozwój gospodarczy: Realizacja projektów rewitalizacyjnych może przyczynić się do rozwoju gospodarczego gminy, co z kolei może stworzyć korzystne warunki do inwestycji w infrastrukturę ładowania i rozwój rynku pojazdów elektrycznych.
5. Edukacja i informacja: Działania edukacyjne i informacyjne prowadzone w ramach GPR, dotyczące np. ochrony środowiska czy zrównoważonego rozwoju, mogą również uwzględniać tematykę elektromobilności, co przyczyni się do zwiększenia świadomości mieszkańców na ten temat.

Podsumowując: Chociaż GPR i Strategia Elektromobilności skupiają się na różnych obszarach, istnieją pewne potencjalne powiązania i synergie między nimi. Realizacja projektów rewitalizacyjnych może stworzyć korzystne warunki do rozwoju elektromobilności w gminie Michałowice, poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznej, promocję zrównoważonego transportu, wsparcie dla mieszkańców, rozwój gospodarczy oraz edukację i informację.

Powiązania GPR z Gminnym Programem opieki nad zabytkami dla Gminy Michałowice na lata 2022-2025

Przyjęty w 2022 roku Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Michałowice na lata 2022-2025 zakłada pięć priorytetów realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Michałowice. Są to: Priorytet I. Stała realizacja działań długofalowych związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego gminy, w tym o charakterze planistycznym, Priorytet II. Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych należących do gminy i inspirowanie takich działań w odniesieniu do pozostałych obiektów zabytkowych, Priorytet III. Zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad i standardów projektowania i realizacji zagospodarowania przestrzeni, Priorytet IV. Wykreowanie wizerunku gminy i rozwijanie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców, wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego oraz Priorytet V. Zwiększenie

atrakcyjności zabytków poprzez zaplanowanie i długofalową realizację działań odpowiadających potrzebom społeczności lokalnej i wybranego segmentu turystyki.

W zakresie rewitalizacji szczególnie ważny jest kierunek działania: Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania zaplanowany do realizacji w ramach Priorytetu II. W tym kierunku działań wskazano sporządzenie projektów rewitalizacji zabytkowych parków oraz obszarów objętych ochroną oraz Doradztwo Gminy w postępowaniach związanych z pozyskaniem funduszy zewnętrznych dla osób zarządzających zabytkami wskazując, jako źródło finansowania środki gminne oraz środki zewnętrzne (MKiDN, WKZ, fundusze krajowe i europejskie). Działania skierowane na ochronę zabytków zostały zaplanowane w GPR w ramach celu strategicznego 1 i 2.

Powiązania GPR ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze przyjęta została uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ jest podstawowym i najważniejszym dokumentem określającym politykę rozwoju Samorządu Województwa Mazowieckiego. Dokument ten stanowi punkt odniesienia dla innych dokumentów programowych i planistycznych województwa. W strategii wojewódzkiej wskazano pięć celów strategicznych w pięciu różnych obszarach, takich jak: GOSPODARKA, DOSTĘPNOŚĆ, ŚRODOWISKO I ENERGETYKA, SPOŁECZEŃSTWO oraz KULTURA I DZIEDZICTWO. Cele strategiczne, które są spójne z założeniami GPR to obszar: gospodarka i cel rozwojowy – wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności produkcyjnej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii oraz obszar społeczeństwo; cel rozwojowy – poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych została wskazana w Strategii wojewódzkiej jako wyzwanie horyzontalne. Działania rewitalizacyjne inwestycyjne wskazane w GPR spójne będą przede wszystkim z kierunkami działań zidentyfikowanymi w obszarze DOSTĘPNOŚĆ Działanie 8.5. Kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich oraz w obszarze KULTURA I DZIEDZICTWO Działanie 20.1. Wspieranie prac konserwatorskich (w tym restauratorskich, renowacyjnych, rewaloryzacyjnych), rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych. Z kolei – zaplanowane działania rewitalizacyjne „miękkie” tj. szkolenia, czy programy społeczne realizować będą cel strategiczny Mazowsze zintegrowane społeczne realizowany w obszarze SPOŁECZEŃSTWO.

Powiązania GPR z Programem Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022 oraz Programem ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim (...)

Program Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022 przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 3/17 z 24 stycznia 2017 r. oraz Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu, przyjęty uchwałą nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. Ten drugi wśród przyczyn złego stanu jakości powietrza na terenie województwa wskazuje stale rosnącą liczbę pojazdów na drogach przy jednoczesnym braku obwodnic, niewydolnym systemie transportu zbiorowego i braku na wielu obszarach alternatywnych do transportu indywidualnego środków komunikacji, a także wymienia

problem niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców województwa. Dokument określa jednocześnie cele, kierunki i działania z zakresu transportu. Działania minimalizujące negatywny wpływ transportu i zanieczyszczenia pochodzącego ze źródeł niskiej emisji zaplanowane w planie ochrony powietrza będą realizowane w zakresie projektów rewitalizacyjnych GPR.

Powiązania GPR z Strategią Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego Aktualizacja 2017 na lata 2015–2025

Strategia Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego Aktualizacja 2017 na lata 2015–2025 wskazuje 19 celów strategicznych, podzielonych na 5 obszarów tematycznych. Należy zwrócić uwagę, że ani cele, ani obszary nie są uszeregowane według priorytetów – powiat musi rozwijać się w sposób zrównoważony. Jak zostało określone w analizie scenariuszowej, inne podejście zwiększa ekspozycję na zagrożenia, które mogą zniwelować starania w obszarach opartych na silnych stronach. Koncentracja jedynie na wybranych celach nie tylko zlikwiduje ich synergiczny charakter, lecz także niesie ryzyko ogólnego pogorszenia sytuacji powiatu. Priorytetyzacja występuje natomiast wewnątrz celów, na poziomie proponowanych kierunków działania i interwencji. W dokumencie określono wizję powiatu jako miejsce, które pozwala mieszkańcom w pełni korzystać zarówno z zalet bycia częścią stołecznej aglomeracji, jak i z dobrych stron spokojnego życia na uboczu. W powiecie pruszkowskim estetyczna, pełna zieleni przestrzeń publiczna i spokojne sąsiedztwo współgrają ze sprawną infrastrukturą oraz różnorodną bazą nowoczesnych usług i przemysłu, a rozwój oparty jest na współpracy terytorialnej i partycypacji. Zaplanowane do realizacji działania rewitalizacyjne Gminy Michałowice będą realizować cele wskazane w Strategii powiatowej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska – projekt dotyczący modernizacji i zagospodarowania parku w Regułach.

Powiązania GPR z Celami rozwojowymi UE CP5 Europa bliżej obywateli

Celem oddziaływania na wyzwania rozwojowe UE określono w okresie programowania 2021-2027 poszczególne cele: CP1. Bardziej inteligentna Europa (EFRR) CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa (EFRR) CP3. Lepiej połączona Europa (EFRR) CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym (EFRR i EFS+) CP5. Europa bliżej obywateli (EFRR). Ostatni z celów będzie realizowany w zakresie rewitalizacji projektów obejmujących adaptację i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa oraz dziedzictwo kulturowe i naturalne (konserwacja zabytków ruchomych, prace restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, odbudowa, budowa, rozbudowa obiektów dziedzictwa naturalnego).

Powiązania GPR ze Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. przyjęta została *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*. W Strategii wskazano cel 3. Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom Miasta, a w ramach celów operacyjnych cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r. Pośród działań tych określono konieczność dążenia do Wspierania realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym). Drugim kierunkiem działania w ramach celu skierowanego na rozwój terenów zurbanizowanych jest promowanie podejścia partycypacyjnego w podejmowaniu decyzji

oraz w zakresie zarządzania miastami i realizacji działań rewitalizacyjnych, w tym nacisk na realizację niskoemisyjnych strategii miejskich oraz strategii zrównoważonej mobilności miejskiej na funkcjonalnych obszarach zurbanizowanych.

Powiązania GPR ze Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (zwana dalej KSRR) rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.” W dokumencie zapisano cel: Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. W jego ramach wskazano, że w dążeniu do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi lub restrukturyzacyjnymi wykorzystana zostanie rewitalizacja – jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (tj. terytoria wewnętrzne gminy, na których zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze, przede wszystkim, społecznej, a także gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej). Działania rewitalizacyjne będą prowadzone na różnego typu obszarach miejskich i wiejskich, które nie są w stanie poradzić sobie same ze skalą lokalnych wyzwań i problemów spowodowanych degradacją zabudowy, czy pozostałymi elementami tkanki miejskiej, licznymi problemami gospodarczymi, demograficznymi, przestrzennymi i środowiskowymi. Rewitalizacja będzie wykorzystana jako jeden z impulsów przyspieszających procesy restrukturyzacyjne na obszarach zurbanizowanych, zmagających się głównie z trudnościami przemian społecznych czy degradacją materialną. Regulacje w zakresie rewitalizacji (obszary miejskie) i odnowy wsi powinny być zbieżne co do zasad ogólnych, a jednocześnie dopasowane do struktury osadniczej. Powinny one uwzględniać specyfikę problemów, potencjał finansowy i instytucjonalny, kapitał społeczny, które są odmienne na wsi i w miastach. W dokumencie wskazano odpowiedzialności poszczególnych jednostek administracji publicznej, która na poziomie lokalnym powinna prowadzić efektywne i skuteczne działania rewitalizacyjne przez miasta na podstawie programów rewitalizacji oraz prowadzić efektywne i skuteczne działania naprawcze przez gminy na obszarach wiejskich na podstawie programów odnowy wsi (uwzględniających aktywizację społeczną i gospodarczą).

Powiązania GPR z Krajową Polityką Miejską

Niniejszy program był tworzony ze starannym zachowaniem zgodności ze wszystkimi zapisami *Krajowej Polityki Miejskiej* w zakresie rewitalizacji. GPR jest w całości spójny z zapisami wątku tematycznego 4.5. KPM zatytułowanego „Rewitalizacja”. W strukturze celów rewitalizacja jest realizowana w ramach celu III: Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich. Zgodnie z dokumentem strategicznym celem działań w zakresie rewitalizacji jest zmiana strukturalna danego obszaru – poprzez modernizację tkanki miejskiej oraz wzmocnienie lub przywrócenie na nim aktywności gospodarczej i społecznej – poprawa jakości życia mieszkańców. Celem polityki miejskiej w zakresie rewitalizacji powinno być wypracowanie i wdrażanie skutecznych mechanizmów koordynowania i integrowania zadań i działań różnych podmiotów, w tym prywatnych, w przygotowaniu i prowadzeniu kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z założeniami Krajowej Polityki Miejskiej rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju miasta – powinna stać się

kluczowym programem społecznym i gospodarczym miasta w odniesieniu do jego obszarów problemowych. Równocześnie jest ona procesem długotrwałym, kosztownym i wymagającym zachowania ciągłości oraz konsekwencji. Co więcej, wymaga trafnego zidentyfikowania i uruchomienia lokalnych potencjałów, co często jest trudnym wyzwaniem.

Podsumowując, działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach programu rewitalizacji Gminy Michałowice wynikać będą z celów i kierunków działań określonych w dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Poniżej zaprezentowano zestawienie tabelaryczne:

Tabela 4. Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym

Dokumenty strategiczne na poziomie Gminy	CELE PROGRAMU REWITALIZACJI		
	Cel 1 – Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowej	cel 2 – Integracja społeczna mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej	Cel 3 – Budowa marki obszaru rewitalizowanego i gminy poprzez wzmocnienie jej potencjałów społecznych, przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych i środowiskowych
Strategia Rozwoju Gminy Michałowice 2023-2040	Cel strategiczny 3 Przyjazna przestrzeń	Cel strategiczny 1 Zintegrowani i zadowoleni mieszkańcy	Cel strategiczny 2 Przedsiębiorcza społeczność
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałowice	Dla obszarów priorytetowych i wspomagających oraz krystalizujących zmiany te należy realizować za pomocą: - rewitalizacji zasobów posiadających wysokie walory historyczno-architektoniczne oraz ekonomicznie uzasadnione możliwości podniesienia standardów; Obszarami dla lokowania funkcji rekreacyjnej winny być doliny rzek Raszynki, Utraty oraz Zimnej Wody. Wprawdzie istnieje Ośrodek Helenów, zbiornik retencyjny Komorów, ciąg czystej rzeki Zimnej Wody i zespół parkowo-dworski Pęcice, ale na terenie Gminy brak jest ośrodka rekreacji o wysokim standardzie i zasięgu ponadlokalnym, wyposażonego w odpowiednią infrastrukturę.	Zmiany w strukturze terenów o funkcji gospodarczej (produkcyjnej, aktywności gospodarczej i usługowej)	Dla obszarów priorytetowych i wspomagających oraz krystalizujących zmiany te należy realizować za pomocą: -stopniowej regulacji układów ulic lokalnych w celu doprowadzenia do zgodności z warunkami technicznymi
Strategia Rozwiązywania Problemów	Cel strategiczny I: Wieloaspektowe wsparcie osób i rodziny	Cel strategiczny III: Przeciwdziałanie	Cel strategiczny I: Wieloaspektowe wsparcie osób i rodziny

Społecznych dla Gminy Michałowice na lata 2021-2026		przemocy i uzależnieniom Cel strategiczny II: Funkcjonalny system wsparcia osób starszych, niesamodzielnych oraz osób z niepełnosprawnościami,	
Strategia rozwoju elektromobilności dla Gminy Michałowice na lata 2020-2040	Cel strategiczny 4. Rozbudowana i integracja sieci dróg rowerowych na terenie gminy	Cel strategiczny 5. Promowanie postaw elektromobilności i kształtowanie świadomości w zakresie postaw proekologicznych wśród mieszkańców gminy	Cel strategiczny 2. Ograniczenie emisji pochodzącej z samochodów prywatnych Cel strategiczny 1. Rozwój sieci punktów ładowania pojazdów na terenie gminy
Gminny Program opieki nad zabytkami dla Gminy Michałowice na lata 2022-2025	Priorytet V. Zwiększenie atrakcyjności zabytków poprzez zaplanowanie i długofalową realizację działań odpowiadających potrzebom społeczności lokalnej i wybranego segmentu turystyki. Priorytet III. Zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad i standardów projektowania i realizacji zagospodarowania przestrzeni.	Priorytet IV. Wykreowanie wizerunku gminy i rozwijanie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców, wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego.	Priorytet I. Stała realizacja działań długofalowych związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego gminy, w tym o charakterze planistycznym. Priorytet II. Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych należących do gminy i inspirowanie takich działań w odniesieniu do pozostałych obiektów zabytkowych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym

Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym	CELE PROGRAMU REWITALIZACJI		
	Cel 1 – Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowej	cel 2 – Integracja społeczna mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej	Cel 3 – Budowa marki obszaru rewitalizowanego i gminy poprzez wzmocnienie jej potencjałów społecznych, przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych i środowiskowych
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze	Cel strategiczny Mazowsze bogate kulturowo realizowany w obszarze KULTURA I DZIEDZICTWO	Cel strategiczny Mazowsze zintegrowane społeczne realizowany w obszarze SPOŁECZEŃSTWO	Cel strategiczny Dostępne i mobilne Mazowsze realizowany w obszarze DOSTĘPNOŚĆ
Program Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022/ Program ochrony	Proponowane w Programie, w ramach dobrych praktyk, działania, których wdrażanie spowoduje obniżenie emisji pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, jak również emisji ditlenku azotu, są działaniami w zakresie zagospodarowania przestrzennego, działalności gospodarczej oraz życia codziennego społeczeństwa, które, w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych, powinny być		

powietrza dla stref w województwie mazowieckim	wdrażane do codziennej praktyki przez samorząd, mieszkańców jak i przedsiębiorców i usługodawców w województwie mazowieckim		
Strategia Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego Aktualizacja 2017 na lata 2015–2025	<p>Cel G: Zapewnienie atrakcyjności roweru jako środka transportu</p> <p>Cel M: Poprawa jakości oraz dostępności oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej, pozwalająca na atrakcyjne spędzanie czasu wolnego blisko miejsca zamieszkania</p> <p>Cel N: Poprawa stanu i dbałość o środowisko naturalne, pozwalające dzisiejszym i przyszłym mieszkańcom powiatu na życie w zdrowym otoczeniu</p> <p>Cel O: Poprawa ładu przestrzennego i zapewnienie odpowiedniej ilości zieleni na terenach zurbanizowanych, aby powiat wyróżniał się wysoką estetyką i atrakcyjnością</p>	<p>Cel A: Poprawa jakości edukacji i podnoszenie kapitału ludzkiego pozwalające mieszkańcom na uzyskanie satysfakcji zawodowej i stymulujące rozwój regionu</p> <p>Cel D: Rozwój kapitału społecznego pozwalający na budowanie trwałych więzi społecznych i włączenie jak największej liczby mieszkańców w działania na rzecz dobra wspólnego</p> <p>Cel L: Włączenie społeczne zapewniające członkom różnych grup społecznych równe korzystanie z oferty powiatu</p>	<p>Cel C: Stworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju biznesu ze szczególnym uwzględnieniem społecznie odpowiedzialnego biznesu o wysokim zapotrzebowaniu na wysoko wykwalifikowanych pracowników, aby zapewnić wysoką jakość miejsc pracy powstających w powiecie</p> <p>Cel E: Zapewnienie sprawnej komunikacji wewnątrz powiatu i połączeń z Warszawą, a także zwiększenie dostępności alternatyw dla samochodu</p> <p>Cel F: Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego</p> <p>Cel P: Osiągnięcie wysokiej efektywności pozyskiwania finansowania zewnętrznego pozwalające na realizację aspiracji rozwojowych wspólnoty powiatowej</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6. Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie centralnym i europejskim

Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym	CELE PROGRAMU REWITALIZACJI		
	Cel 1 – Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowej	cel 2 – Integracja społeczna mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej	Cel 3 – Budowa marki obszaru rewitalizowanego i gminy poprzez wzmocnienie jej potencjałów społecznych, przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych i środowiskowych
Cele rozwojowe UE CP5 Europa bliżej obywateli	DZIEDZICTWO KULTUROWE I NATURALNE (konserwacja zabytków ruchomych, prace restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, odbudowa, budowa, rozbudowa obiektów dziedzictwa naturalnego)	REWITALIZACJA (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa	REWITALIZACJA (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa

Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju 2020	Cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r.		
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)	Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala	Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”	Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Krajowa Polityka Miejska	Wątek tematyczny 4.5. Rewitalizacja		

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział V. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, cele rewitalizacji i kierunki mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Niniejszy rozdział opisuje wizję obszaru rewitalizacji i cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

Przepisy ustawy o rewitalizacji wskazują, że GPR powinien zawierać opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, a także cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Przez wizję rozumiemy obraz przyszłości, którą chcemy wykreować. Aby prowadzony proces rewitalizacji zakończył się pomyślnie określony został główny cel realizacji:

Cel główny: Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca aktywności społecznych i gospodarczych oraz miejsca zamieszkania

Powyższemu celowi głównemu odpowiadają cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki interwencji zaprezentowane poniżej.

Cel szczegółowy 1: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowej

Cel szczegółowy 2: Integracja społeczna mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji poprzez poprawę spójności przestrzeni oraz ładu przestrzennego

Biorąc pod uwagę cele główne i szczegółowe rewitalizacji, można zaproponować następującą wizję obszaru rewitalizacji:

Wizja: Obszar rewitalizacji w gminie Michałowice stanie się tętniącą życiem przestrzenią, która łączy w sobie bogate dziedzictwo kulturowe z nowoczesną i funkcjonalną infrastrukturą. Będzie to miejsce, gdzie mieszkańcy chętnie spędzają czas wolny, korzystając z różnorodnych atrakcji kulturalnych, rekreacyjnych i wypoczynkowych. Silne poczucie wspólnoty i tożsamości lokalnej będzie sprzyjać integracji społecznej, a poprawa estetyki i ładu przestrzennego przyciągnie nowych mieszkańców i inwestorów, przyczyniając się do dynamicznego rozwoju gospodarczego.

Ta wizja podkreśla kluczowe aspekty wyznaczone w celach rewitalizacji, takie jak:

- Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, która zachęca do aktywności i spotkań, dzięki rewitalizacji terenów zielonych, parków i obiektów rekreacyjnych.
- Integrację społeczną i budowanie tożsamości lokalnej, poprzez wspieranie inicjatyw społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, które angażują mieszkańców w różnym wieku.

Cel szczegółowy	Kierunek działań rewitalizacyjnych	Zaplanowany do realizacji projekt rewitalizacyjny
<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowej</p>	<p><u>Kierunek: Rewitalizacja istniejących przestrzeni publicznych</u>, takich jak parki, skwery, place zabaw, tereny zielone, obiekty rekreacyjne, itp. Celem jest poprawa ich funkcjonalności, estetyki i dostępności, tak aby stały się atrakcyjnymi miejscami spotkań, rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców.</p> <p><u>Kierunek: Tworzenie nowych przestrzeni publicznych</u>, które będą odpowiadać na potrzeby i oczekiwania mieszkańców, a jednocześnie wpisywać się w charakter i tożsamość obszaru rewitalizacji. Mogą to być np. nowe parki, place, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe, itp.</p> <p><u>Kierunek: Poprawa estetyki obszaru</u>, poprzez działania związane z uporządkowaniem przestrzeni, likwidacją nielegalnych reklam, poprawą jakości zieleni, itp. Celem jest stworzenie estetycznego i przyjaznego środowiska, które będzie zachęcać mieszkańców do korzystania z przestrzeni publicznych.</p> <p><u>Kierunek: Zwiększenie dostępności obszaru</u>, poprzez poprawę infrastruktury pieszej i rowerowej, zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych, a także dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Celem jest umożliwienie wszystkim mieszkańcom swobodnego i bezpiecznego korzystania z obszaru rewitalizacji.</p> <p><u>Kierunek: Zapewnienie dostępności dla wszystkich:</u> Likwidacja barier architektonicznych. Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, seniorów i innych grup o szczególnych potrzebach.</p>	<p>3. Zagospodarowanie terenu zielonego przy Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej</p> <p>7. Sołtysówka nasze miejsce</p> <p>9. Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III</p>
<p><u>Cel szczegółowy 2:</u> Integracja społeczna mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej</p>	<p><u>Kierunek: Wzmocnienie potencjału społecznego</u>, który obejmuje: Aktywizację społeczności lokalnej - czyli działania mające na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne i kulturalne gminy. Wsparcie inicjatyw oddolnych - czyli wspieranie projektów i działań podejmowanych przez samych mieszkańców, mających na celu poprawę jakości życia w społeczności lokalnej.</p>	<p>1. Streetworker – Pedagog uliczny</p> <p>2. Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach</p> <p>4. Między Parkami - ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców</p> <p>5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątamy</p>

	<p>Promocję wolontariatu - czyli zachęcanie mieszkańców do angażowania się w działania społeczne na zasadzie wolontariatu. Rozwój kapitału społecznego - czyli budowanie zaufania, współpracy i więzi między mieszkańcami gminy.</p>	<p>8. Dolina Utraty – integracja mieszkańców poprzez organizację spływów kajakowych Utratą</p> <p>11. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji</p> <p>12. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa poprzez edukację i działania prewencyjne</p> <p>13. Integracja działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego</p> <p>14. Integracja działań społecznych w Parku w Regułach</p>
<p><u>Cel szczegółowy 3:</u> Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji poprzez poprawę spójności przestrzeni oraz ładu przestrzennego</p>	<p><u>Kierunek:</u> Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych: Rewitalizacja parków, skwerów, placów i innych obszarów zieleni. Renowacja zdegradowanych budynków i elewacji. Wprowadzenie małej architektury, takiej jak ławki, kosze na śmieci, oświetlenie. Stworzenie nowych przestrzeni publicznych o charakterze rekreacyjnym</p> <p><u>Kierunek: Poprawa infrastruktury komunikacyjnej i transportowej:</u> Budowa i modernizacja chodników, ciągów pieszo-rowerowych, Poprawa dostępności komunikacji publicznej. Wprowadzenie rozwiązań sprzyjających zrównoważonej mobilności, takich jak strefy ruchu uspokojonego, priorytet dla pieszych i rowerzystów.</p> <p><u>Kierunek: Ochrona i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego:</u> Renowacja zabytkowych budynków i obiektów. Adaptacja zabytków do nowych funkcji społecznych i kulturalnych. Promocja dziedzictwa kulturowego obszaru.</p> <p><u>Kierunek: Zapewnienie dostępności dla wszystkich:</u> Likwidacja barier architektonicznych. Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, seniorów i innych grup o szczególnych potrzebach.</p>	<p>6. Centrum Aktywności Lokalnej w Michałowicach</p> <p>10. Dom Idei Miasta Ogrodu w Komorowie – Zielona willa Grabowskich</p> <p>15. Kultura w domu letniskowym Al. Marii Dąbrowskiej 42</p> <p>16. Aleja Marii Dąbrowskiej w Komorowie – na nowo</p> <p>17. Wykorzystanie przestrzeni Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej</p> <p>18. Stworzenie nowej przestrzeni publicznej ulic Słowackiego i Prusa w Komorowie</p>

- Zwiększenie atrakcyjności obszaru poprzez poprawę jego estetyki, funkcjonalności i ładu przestrzennego, co przyczyni się do wzrostu zainteresowania inwestorów i rozwoju gospodarczego.

Wizja ta jest ambitna, ale jednocześnie realistyczna, biorąc pod uwagę potencjał obszaru rewitalizacji i zaangażowanie gminy w jego rozwój. Realizacja tej wizji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, co stanowi główny wyznacznik działań rewitalizacyjnych. Realizacja celów rewitalizacji doprowadzi do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz przyczyni się do aktywizacji lokalnej społeczności (kierunki działań rewitalizacyjnych).

Tabela 7. Cele oraz kierunki działań rewitalizacyjnych wraz z przypisanymi projektami rewitalizacyjnymi

Poniżej wylistowane zaplanowane projekty rewitalizacyjne przyczynić się mają do minimalizowania skali zjawisk kryzysowych nie tylko na obszarze rewitalizacji, ale również na terenie całej Gminy.

Rozdział VI. Projekty rewitalizacyjne

Niniejszy rozdział opisuje listę głównych i pozostałych projektów rewitalizacyjnych.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z postanowieniami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji obejmuje listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na które składają się w szczególności działania o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym.

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje informacje kluczowe z punktu widzenia realizacji celów programu rewitalizacji przy jednoczesnym założeniu, że na etapie jego tworzenia poziom gotowości realizacyjnej oraz stopień dojrzałości przedsięwzięć jest silnie zróżnicowany. Z tego względu szczegółowa charakterystyka przedsięwzięć różni się pomiędzy nimi w zależności od aktualnego stopnia zaawansowania każdego z nich. W toku prac związanych z wdrażaniem gminnego programu rewitalizacji i realizacją kolejnych przedsięwzięć punktem wyjścia w przygotowaniu ich szczegółowych koncepcji będzie każdorazowo uwzględnienie celów i kierunków, które ma ją zostać osiągnięte w ramach poszczególnych przedsięwzięć.

Z uwagi na pełnienie przez program rewitalizacji roli strategii innego instrumentu terytorialnego, o której mowa w art. 36 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich perspektywie finansowej 2021–2027, przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane między innymi poprzez projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, zgodnie z szacunkowymi ramami finansowymi programu.

Przedsięwzięcia realizujące cele procesu rewitalizacji zaplanowane zostały co do zasady na obszarze rewitalizacji, jednakże w nielicznych przypadkach stwierdzono również konieczność wykorzystania w procesie rewitalizacji zasobów znajdujących się poza jego granicami. Dotyczy to wyłącznie projektów mających charakter miękki dostępnych dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym szczególnie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Podejście to znajduje uzasadnienie ekonomiczne i służy poprawie efektywności realizowanych działań w oparciu o już istniejące zasoby komunalne. Jednocześnie duża część przedsięwzięć została skonstruowana w sposób, który obejmuje zarówno działania odnoszące się do planowanej infrastruktury, jak również najważniejsze zasady ich organizacji, funkcjonowania i wykorzystania dla potrzeb osiągnięcia prognozowanych rezultatów.

W projekcie 9. Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III specyfika realizacji projektu wskazuje na konieczność realizacji projektów również na działce nr 354/7. Działka obejmuje teren zielony wokół zalewu i nieodłącznie teren ten jest związanych z podstawowym obszarem realizacji tego projektu. Ustawa dopuszcza realizację przedsięwzięć poza obszarem rewitalizacji jeśli wynika z to z jego specyfiki (art. 15 ust. 14 punkt 3 ustawy o rewitalizacji).

Dla zapewnienia jak najlepszej efektywności poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach programu przyjęto założenie, że przystąpienie do ich realizacji zostanie każdorazowo poprzedzone szczegółową analizą założeń w oparciu o ocenę najlepszych możliwych praktyk oraz doświadczeń, a następnie dostosowanie ich do lokalnych uwarunkowań Gminy Michałowice. Takie

podejście wymaga odpowiedniej struktury zarządzania realizacją programu rewitalizacji w celu osiągnięcia najlepszych efektów procesu rewitalizacji.

Przedsięwzięcie podstawowe nr 1

Nazwa projektu	Streetworking i Klub Młodzieżowy
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice – GOPS Gminy Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakładać będzie pracę streetworkerów i wychowawców (psycholog, terapeuta uzależnień) pracujących na rzecz wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym młodzieży oraz osób dorosłych. Praca streetworkerów polegać będzie na prowadzeniu działań opiekuńczo – wychowawczych, profilaktycznych i psychologicznych. Opierać się będzie na motywowaniu do zmiany zachowania i zaniechania podejmowania zachowań ryzykownych, szczególnie przez młodzież. Streetworkerzy będą prowadzić rozmowy indywidualne i grupowe, wsparcie. Dodatkowym wsparciem dla młodzieży będą spotkania w bezpiecznej przestrzeni gdzie odbywać się będą warsztaty, zajęcia profilaktyczne, zajęcia tematyczne, doradztwo zawodowe także korepetycje. Celem projektu będzie przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu młodzieży. Spotkania w Klubie Młodzieżowym pozwolą młodzieży zdobyć wiedzę nt. szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych oraz innych ryzykownych zachowań. Spotkania z doradcą zawodowym oraz udział w warsztatach tematycznych pozwolą na określenie swoich predyspozycji i wybranie ścieżki zawodowej.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość	462 000 zł – szacowany koszt 77 tys. zł rocznie
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba godzin udzielonego wsparcia w ramach operacji streetworkera/ rok – 400 godzin / rok — Liczba osób, którym udzielono wsparcia/ rok – 30 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Projekt uwzględnia potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, zapewniając dostępność w następujących obszarach:</p> <p><u>Dostępność architektoniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Lokalizacja Klubu Młodzieżowego: Zapewnienie, że budynek, w którym mieści się Klub, jest dostępny dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi (np. podjazdy, windy, odpowiednio szerokie drzwi, dostosowane toalety). — Dostosowanie przestrzeni: Zapewnienie, że przestrzeń Klubu jest odpowiednio dostosowana do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami (np. odpowiednie oświetlenie, oznakowanie, przestrzeń manewrowa dla wózków inwalidzkich). <p><u>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Materiały informacyjne: Zapewnienie, że wszystkie materiały informacyjne dotyczące projektu (ulotki, plakaty, informacje online) są dostępne w formatach alternatywnych (np. wersja łatwa do czytania) — Komunikacja: Zapewnienie, że streetworkerzy oraz wychowawcy są przeszkoleni w zakresie komunikacji z osobami z różnymi niepełnosprawnościami (np. osoby niesłyszące, niewidome, z niepełnosprawnością intelektualną).

	<ul style="list-style-type: none"> — Dostępność cyfrowa: Zapewnienie, że strona internetowa projektu oraz wszelkie materiały online są zgodne z WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) i dostępne dla osób z niepełnosprawnościami (np. możliwość nawigacji za pomocą klawiatury, odpowiedni kontrast, alternatywne opisy obrazów). <p><u>Dostępność proceduralna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Indywidualne podejście: Zapewnienie, że streetworkerzy oraz wychowawcy są gotowi dostosować swoje metody pracy do indywidualnych potrzeb każdej osoby, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. — Elastyczność: Zapewnienie elastyczności w zakresie organizacji spotkań i warsztatów, tak aby uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami (np. możliwość zmiany terminu, miejsca, dostosowanie czasu trwania). <p><u>Dodatkowe działania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Konsultacje z organizacjami pozarządowymi: Współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami w celu uzyskania informacji zwrotnej i zapewnienia, że projekt jest w pełni dostępny. — Monitorowanie i ewaluacja: Regularne monitorowanie i ewaluacja działań zapewniających dostępność w celu identyfikacji obszarów wymagających poprawy.
Termin realizacji	2025-2030
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 2
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.08.01 — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027

Przedsięwzięcie podstawowe nr 2

Nazwa projektu	Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice
Zakres realizowanych zadań	<p>Projekt składa się dwóch przedsięwzięć zaplanowanych do działce nr 481/2 oraz 483 w Regułach. Planowane działania obejmują zarówno „nową część”, jak i „starą część” Parku w Regułach. Zadania dotyczące „nowej części” obejmują działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — budowa tężni, — budowa alejek parkowych, — wykonanie miejsca na ognisko, — wykonanie nowych nasadzeń, — budowa sieci i urządzeń oświetlenia i monitoringu, — montaż lunety astronomicznej, — budowa obiektów małej architektury. <p>Zadanie dotyczące „starej części” obejmują działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — demontaż istniejącego pomostu na stawie parkowym oraz budowę nowego pomostu, — budowa małej sceny plenerowej wraz z zadaszeniem przy świetlicy, — przebudowa/rozbudowa nawierzchni istniejących alejek, — przebudowa/rozbudowa oświetlenia parkowego, — wymiana i uzupełnienie obiektów małej architektury,

	<ul style="list-style-type: none"> — rozbiórka istniejącego placu zabaw oraz budowa nowego placu zabaw, — rozbiórka istniejącego mostku oraz budowa nowego. <p>Całość projektu zakłada dostosowanie przestrzeni dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Celem projektu będzie porządkowanie oraz przywracanie funkcji społecznych przestrzeniom publicznym, w tym terenom zielonym poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego poprzez zagospodarowanie terenu parku w Regułach.</p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Reguły dz. 481/2, 483 obręb Reguły
Szacowana wartość	8 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 2 ha — Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 4 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>W ramach projektu "Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach" przewidziane są następujące działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W „nowej części” Parku:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <u>Budowa tężni:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do tężni dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub mających trudności z poruszaniem się. ○ Montaż ławek i siedzisk z oparciami w pobliżu tężni, umożliwiających odpoczynek. ○ Uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi, np. poprzez zastosowanie kontrastowych kolorów, — Budowa alejek parkowych: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wykonanie alejek o odpowiedniej szerokości i nawierzchni, umożliwiającej swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, z wózkami dziecięcymi, czy osobom starszym. ○ Unikanie progów i uskoków, które mogą stanowić barierę dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. ○ Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia alejek, również w porze wieczornej. — Wykonanie miejsca na ognisko: <ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do miejsca na ognisko dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. ○ Wykonanie utwardzonej powierzchni wokół paleniska, umożliwiającej swobodne poruszanie się. ○ Montaż ławek i siedzisk z oparciami w pobliżu paleniska. — Wykonanie nowych nasadzeń:

- Uwzględnienie potrzeb osób z alergiami poprzez dobór odpowiednich gatunków roślin.
- Zapewnienie informacji o gatunkach roślin, np. poprzez tabliczki z nazwami i opisami, również w alfabecie Braille'a.
- Budowa sieci i urządzeń oświetlenia i monitoringu:
 - Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia całego terenu parku, również w porze wieczornej, zwiększając poczucie bezpieczeństwa.
 - Montaż kamer monitoringu w miejscach strategicznych, zwiększając bezpieczeństwo osób korzystających z parku.
- Montaż lunety astronomicznej:
 - Zapewnienie odpowiedniego podejścia do lunety dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
 - Umożliwienie regulacji wysokości lunety lub zapewnienie platformy podnoszącej dla osób niskiego wzrostu.
- Budowa obiektów małej architektury:
 - Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do obiektów małej architektury dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
 - Montaż ławek i siedzisk z oparciami w pobliżu obiektów małej architektury.

W "starej części" Parku:

- Budowa nowego pomostu:
 - Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do pomostu dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
 - Wykonanie pomostu o odpowiedniej szerokości i nawierzchni, umożliwiającej swobodne poruszanie się.
 - Montaż barierek ochronnych o odpowiedniej wysokości.
- Budowa małej sceny plenerowej:
 - Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do sceny dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
 - Wykonanie podestu scenicznego o odpowiedniej wysokości, umożliwiającej swobodne korzystanie z niego przez osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi.
 - Zapewnienie miejsc dla osób na wózkach inwalidzkich wśród widowni.
- Przebudowa/rozbudowa nawierzchni istniejących alejek:
 - Wykonanie alejek o odpowiedniej szerokości i nawierzchni, umożliwiającej swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, z wózkami dziecięcymi, czy osobom starszym.
 - Unikanie progów i uskoków.
- Przebudowa/rozbudowa oświetlenia parkowego:
 - Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia całego terenu parku, również w porze wieczornej.
- Wymiana i uzupełnienie obiektów małej architektury:
 - Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do obiektów małej architektury dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
 - Montaż ławek i siedzisk z oparciami w pobliżu obiektów małej architektury.
- Budowa nowego placu zabaw:

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do placu zabaw dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. ○ Montaż urządzeń zabawowych dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. ○ Wykonanie nawierzchni bezpiecznej i amortyzującej upadki. <p>— Budowa nowego mostku:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie odpowiedniego dojazdu i podejścia do mostku dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. ○ Wykonanie mostku o odpowiedniej szerokości i nawierzchni, umożliwiającej swobodne poruszanie się. ○ Montaż barierek ochronnych o odpowiedniej wysokości. <p>Ogólne:</p> <p>— Zapewnienie informacji i oznaczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Stosowanie czytelnych oznaczeń i informacji, ○ Udostępnienie informacji o dostępności poszczególnych elementów parku na stronie internetowej lub w punkcie informacyjnym. <p>— Konsultacje społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Przeprowadzenie konsultacji społecznych z udziałem osób ze szczególnymi potrzebami w celu uwzględnienia ich potrzeb i oczekiwań w projekcie. <p>Powyższe działania mają na celu zapewnienie, aby Park w Regułach był miejscem przyjaznym i dostępnym dla wszystkich, niezależnie od ich wieku, sprawności czy ograniczeń.</p>
Termin realizacji	2024-2030 (prace związane z tym projektem zapoczątkowano w 2023 r.)
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 2
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.09.02 — WFOŚiGW/NFOŚiGW — Programy pożyczkowe Jessica II — Programy pożyczkowe programy BGK — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — budżetu województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza” — Rządowy Funduszu Polski Ład: Programu inwestycji strategicznych

Przedsięwzięcie podstawowe nr 3

Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenu zielonego przy Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Dokonanie nasadzeń, stworzenie miejsc małej architektury. Realizacja nowych nasadzeń drzew i roślinności niskiej (np. żywopłoty), uporządkowanie infrastruktury drogowej. Nie planuje się budowy nowej infrastruktury w ramach środków przeznaczonych na projekt rewitalizacyjny. W ramach projektu planuje się dostosowanie przestrzeni dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, ale też np. kobiet w ciąży i rodziców z małymi dziećmi tzn. wykorzystywanie projektowania

	uniwersalnego. Planuje się powstanie na tym terenie tężni solankowej wraz z niezbędną infrastrukturą. Celem projektu będzie porządkowanie oraz przywracanie funkcji społecznych przestrzeniom publicznym w tym terenom zielonym, poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego oraz uporządkowanie terenu zielonego i terenu parkingu przy nowopowstałej Przychodni Zdrowia Reguły, która planowana jest do realizacji od 2023 roku.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Centrum Michałowice dz. 633/4, 634, 635/4 obręb Reguły
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,5 ha — Grunty zrekultywowane wykorzystywane jako tereny zielone – 0,1 ha
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>W ramach projektu zostaną podjęte następujące działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p> <p>Dostosowanie przestrzeni dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Seniorów: <ul style="list-style-type: none"> ○ Stworzenie miejsc odpoczynku z wygodnymi ławkami z oparciami i podłokietnikami. ○ Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia, szczególnie w miejscach odpoczynku i na ciągach komunikacyjnych. ○ Wykorzystanie nawierzchni antypoślizgowych na alejkach i placach. ○ Unikanie progów i uskoków terenowych, stosowanie łagodnych pochyleń. — Osób z niepełnosprawnościami: <ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie ciągów komunikacyjnych o odpowiedniej szerokości, umożliwiających swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich. ○ Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami w pobliżu wejścia do parku i przychodni. ○ Montaż poręczy przy schodach i pochylniach. ○ Dostosowanie toalet publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. — Kobiet w ciąży: <ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie miejsc odpoczynku z wygodnymi ławkami. ○ Unikanie stromych pochyleń i nierówności terenu. ○ Zapewnienie łatwego dostępu do toalet publicznych. — Rodziców z małymi dziećmi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Stworzenie placów zabaw z bezpiecznymi urządzeniami i nawierzchnią amortyzującą upadki. ○ Zapewnienie przewijaków w toaletach publicznych. ○ Wyznaczenie miejsc do parkowania wózków dziecięcych. <p>Projektowanie uniwersalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Stosowanie rozwiązań, które są wygodne i bezpieczne dla wszystkich użytkowników, niezależnie od ich wieku, sprawności czy stanu zdrowia.

	<ul style="list-style-type: none"> — Unikanie barier architektonicznych i tworzenie przestrzeni przyjaznej dla wszystkich. <p>Tężnia solankowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami poprzez odpowiednie dostosowanie ciągów komunikacyjnych i infrastruktury towarzyszącej. <p>Informacja i komunikacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie informacji o dostępności parku i przychodni na stronach internetowych oraz w materiałach promocyjnych. — Wykorzystanie różnych form komunikacji, takich jak piktogramy, tablice informacyjne czy systemy dźwiękowe, aby zapewnić dostępność informacji dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. <p>Powyższe działania mają na celu zapewnienie, że przestrzeń parku i terenu przy przychodni będzie dostępna i przyjazna dla wszystkich użytkowników, niezależnie od ich indywidualnych potrzeb i możliwości.</p>
Termin realizacji	2025-2030
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 2
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.09.02 — WFOŚiGW/NFOŚiGW — Oferty kredytowe banków pod kątem samorządów — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — budżet województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza”

Przedsięwzięcie podstawowe nr 4

Nazwa projektu	Między Parkami - ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice Placówki oświatowo-edukacyjne z terenu Gminy Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Szkolenia i działania animacyjne skierowane do mieszkańców podnoszące świadomość ekologiczną, promujące postawy proekologiczne, działania edukacyjno-informacyjne, warsztaty i wyjazdy w zakresie edukacji ekologicznej, kształcenia, nabywania postaw, umiejętności i wiedzy, działania adaptacyjne i mitygacyjne związane m.in. z wprowadzeniem małej retencji wodnej i zagospodarowaniem wód opadowych, wiedzy o czystym powietrzu, mobilności przyjaznej środowisku, roli zielono-błękitnej infrastruktury w środowisku, oraz właściwej segregacji śmieci i ponownym ich użyciem jako zasobu czy promowaniem wśród mieszkańców transportu zbiorowego.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Placówki oświatowo-edukacyjne z terenu Gminy Michałowice
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba mieszkańców (uczestników), którzy skorzystają z działań adaptacyjnych, mitygacyjnych, edukacyjno-informacyjnych w ciągu roku – 500 osób — Liczba zrealizowanych inwestycji z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury – 10 szt.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	Projekt zostanie dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami poprzez zapewnienie dostępności szkoleniowo-animacyjnej: <ul style="list-style-type: none"> — <u>Dostosowanie treści i metod</u>: Dostosowanie treści i metod szkoleniowych oraz animacyjnych do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie materiałów w alternatywnych formatach. ○ Dostosowanie tempa i sposobu przekazywania informacji. ○ Zapewnienie wsparcia asystenta lub tłumacza, jeśli to konieczne. ○ Wykorzystanie metod aktywizujących angażujących różne zmysły i umiejętności. — <u>Dostępne miejsca</u>: Zapewnienie, że miejsca, w których odbywają się szkolenia i animacje, są dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, w tym zapewnienie odpowiedniej przestrzeni manewrowej, dostępu do toalet i innych niezbędnych udogodnień.
Termin realizacji	2025-2027
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 2 CS 3
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.05.07 — Budżet województwa Mazowieckiego w ramach Programu Mazowsze dla Czystego Powietrza

Przedsięwzięcie podstawowe nr 5

Nazwa projektu	Program edukacyjny „Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątamy”
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi Placówki oświatowo-edukacyjne z terenu Gminy Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Program ma za zadanie zmienić świadomość i nawyki właścicieli czworonogów w zakresie sprawowania nad nimi szeroko rozumianej opieki, ze szczególnym uwzględnieniem sprzątania psich odchodów. Celem ma być zwrócenie uwagi na dbałość o estetykę środowiska oraz uświadomić o zagrożeniach dla zdrowia powstających w wyniku pozostawiania zwierzęcych nieczystości w przestrzeni publicznej. Szczególny nacisk położony jest na dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. W ramach projektu planuje się zakupienie dodatkowej infrastruktury tj. worki i kosze na psie odchody. Działania informacyjne niewiele dadzą jeżeli niezapewnione zostaną narzędzia do odpowiednich postaw obywatelskich. Planuje się współudział wolontariuszy, nauczycieli, lokalnych liderów oraz instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i estetykę przestrzeni publicznej. Do zmiany ludzkich zachowań wymagane są działania cykliczne i wielotorowe, dlatego w ramach projektu zaplanowano publikacje materiałów informacyjnych, organizowanie wydarzeń, konkursów, wystaw oraz imprez. Celem projektu będzie budowa społeczeństwa obywatelskiego Gminy Michałowice poprzez program edukacji.

Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość	200 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba wydarzeń/ rok – 5 szt. — Liczba osób przeszkolonych/ rok – 500 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Projekt zakłada szeroki zakres działań edukacyjnych i informacyjnych, skierowanych przede wszystkim do właścicieli czworonogów, ale również do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Aby zapewnić dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, w ramach projektu przewidziano następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Dostępność architektoniczna: <ul style="list-style-type: none"> <u>Wydarzenia i imprezy</u>: Zapewnienie dostępności miejsc organizacji wydarzeń i imprez dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Podjazdy lub windy dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. ○ Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami. ○ Dostosowanie toalet do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. ○ Zapewnienie odpowiedniej przestrzeni dla osób poruszających się z pomocą psa asystującego. <p>Infrastruktura: Montaż koszy na psie odchody w miejscach dostępnych dla wszystkich, w tym osób z niepełnosprawnościami ruchowymi.</p> — Dostępność informacyjno-komunikacyjna: <ul style="list-style-type: none"> <u>Materiały informacyjne</u>: Przygotowanie materiałów informacyjnych w różnych formatach, uwzględniających potrzeby osób z różnymi niepełnosprawnościami, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Publikacje w języku łatwym do czytania i zrozumienia (ETR). ○ Materiały audio i wideo z napisami <u>Wydarzenia i imprezy</u>: Zapewnienie dostępności informacyjno-komunikacyjnej podczas wydarzeń i imprez, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dostarczenie informacji w alternatywnych formatach na życzenie. <u>Strona internetowa</u>: Zapewnienie dostępności strony internetowej projektu zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1. — Dostępność cyfrowa: <ul style="list-style-type: none"> <u>Materiały edukacyjne</u>: Przygotowanie materiałów edukacyjnych w formatach dostępnych cyfrowo, uwzględniających potrzeby osób z różnymi niepełnosprawnościami, w tym Interaktywne materiały edukacyjne.
Termin realizacji	2025-2027
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 2 CS 3
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027

Przedsięwzięcie podstawowe nr 6

Nazwa projektu	Centrum Aktywności Lokalnej w Michałowicach
Podmiot realizujący	Gmina w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, Zarząd Osiedla
Zakres realizowanych zadań	Budowa budynku Centrum Aktywności Lokalnej w Michałowicach wraz z zagospodarowaniem. Przewiduje się odwodnienie terenu, umożliwienie dojazdu do terenu 33KDW z ul. Raszyńskiej przy ogrodzeniu działki nr ew. 1334 (od strony zachodniej) tj. zapewnić dojazd od piekarni do cukierni wzdłuż istniejącego ogrodzenia, zaprojektowanie i urządzenie drogi wewnętrznej 33KDW, zainstalowanie siedziska, ławki klasyczne i ławki solarne, zaprojektowanie parkingu, utwardzenie terenów zielonych ekokratą, zagospodarowanie drzewami i zielenią. Projektowany budynek powinien spełniać funkcję świetlicy/domu kultury, który będzie miał stałą osobę administrującą (funkcja budynku całodzienna). Budynek o funkcji dla wszystkich (dzieci, młodzieży, seniorów), utworzenie funkcji na dachu budynku (taras ze strefą rekreacyjną) oraz parkingu dla rowerów. Celem projektu będzie budowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Centrum Michałowice dz. 1327/7 obręb Michałowice-Osiedle
Szacowana wartość	20 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba wybudowanych obiektów ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej lub kulturowej – 1 szt. — Liczba użytkowników obiektu po zrealizowanej inwestycji/ rok – 2000
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>W ramach projektu zostaną podjęte następujące działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p> <p>W budynku:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Wejście: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wejście główne będzie posiadało podjazd o odpowiednim nachyleniu dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. ○ Drzwi wejściowe będą miały odpowiednią szerokość, umożliwiającą swobodny przejazd wózkiem inwalidzkim. ○ Przy wejściu zostanie zamontowany dzwonek — Wnętrze: <ul style="list-style-type: none"> ○ Korytarze i przejścia będą miały odpowiednią szerokość, umożliwiającą swobodny przejazd wózkiem inwalidzkim. ○ W budynku zostanie zamontowana winda lub platforma przyschodowa, umożliwiającą dostęp do wszystkich kondygnacji osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi. ○ Toalety będą dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich. ○ Sale i pomieszczenia będą miały odpowiednie oświetlenie i akustykę, uwzględniające potrzeby osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ W budynku zostanie zastosowane oznakowanie oraz oznaczenia kontrastowe dla osób niedowidzących. ○ W kluczowych miejscach zostaną zamontowane pętle indukcyjne dla osób niedosłyszących. <p>— Taras na dachu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Dostęp na taras będzie zapewniony za pomocą platformy przyschodowej. ○ Na tarasie zostaną zastosowane bezpieczne balustrady i nawierzchnie antypoślizgowe. <p>Na terenie wokół budynku:</p> <p>— Drogi i chodniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Drogi dojazdowe i chodniki będą miały odpowiednią nawierzchnię, umożliwiającą swobodne poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich. ○ Na przejściach dla pieszych zostaną zastosowane obniżone krawężniki. <p>— Parking:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Na parkingu zostaną wyznaczone miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami, zlokalizowane blisko wejścia do budynku. <p>— Zieleń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Tereny zielone będą dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem odpowiednich nawierzchni i szerokości ścieżek. ○ Ławki zostaną rozmieszczone w taki sposób, aby zapewnić dostępność dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. <p><u>Informacja i komunikacja:</u></p> <p>— Strona internetowa Centrum Aktywności Lokalnej będzie dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym osób niewidomych i niedowidzących.</p> <p>— Materiały informacyjne i promocyjne będą dostępne w różnych formatach, w tym w wersji łatwej do czytania i zrozumienia</p> <p>— Personel Centrum Aktywności Lokalnej zostanie przeszkolony w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami.</p>
Termin realizacji	2025-2030
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 3
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027

Przedsięwzięcie podstawowe nr 7

Nazwa projektu	Sołtysówka nasze miejsce
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Utworzenie Placu Zabaw wraz z infrastrukturą towarzyszącą i mini sceną. Projekt przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk w sferze społecznej i przestrzennej w zakresie braku funkcjonalnych przestrzeni publicznych wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. Celem projektu będzie przywrócenie do użyteczności publicznej terenu tzw. „Sołtysówki”. Wzmocnienie atrakcyjności rekreacyjnej obszaru rewitalizacji

	oraz budowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Reguły dz. 57 (część) i dz. 78 obręb Reguły
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba inwestycji w zakresie poprawy estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania obiektów publicznych oraz przestrzeni publicznej -2 — Liczba użytkowników po zrealizowanej inwestycji/ rok – 1000 os.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>W ramach projektu przewidziane są następujące działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:</p> <p><u>Dostępność architektoniczna i urbanistyczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Likwidacja barier architektonicznych: Zapewnienie bezprogowych wejść do budynków, odpowiedniej szerokości drzwi i korytarzy, wind lub platform przyschodowych, dostosowanych toalet. — Dostosowanie ciągów komunikacyjnych: Budowa chodników o odpowiedniej szerokości i nawierzchni antypoślizgowej, pochylni przy przejściach dla pieszych i wjazdach na teren, oznakowanie poziome i pionowe ułatwiające orientację. — Dostosowanie miejsc parkingowych: Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami, zlokalizowanych blisko wejść do budynków. — Dostosowanie elementów małej architektury: Montaż ławek z oparciami i podłokietnikami, koszy na śmieci na odpowiedniej wysokości, stojaków na rowery. — Dostosowanie terenów zielonych: Zapewnienie dostępnych ścieżek spacerowych, <p>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Dostosowanie strony internetowej: Zapewnienie zgodności strony internetowej projektu ze standardami WCAG 2.1, umożliwiającymi korzystanie z niej osobom z niepełnosprawnościami wzroku, słuchu i ruchu. — Zapewnienie informacji w alternatywnych formatach: Udostępnienie informacji o projekcie w formie audio, wideo z napisami, tekstu łatwego do czytania i zrozumienia (ETR), — Zapewnienie pętli indukcyjnej: Montaż pętli indukcyjnych w budynkach użyteczności publicznej, umożliwiającym korzystanie z nich osobom z aparatami słuchowymi. — Zapewnienie informacji głosowych: Montaż systemów informacji głosowej w budynkach i na terenie, ułatwiających orientację osobom z niepełnosprawnościami wzroku. <p>Inne działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Szkolenia dla personelu: Przeprowadzenie szkoleń dla pracowników zaangażowanych w projekt, dotyczących obsługi osób ze szczególnymi potrzebami. — Konsultacje społeczne: Przeprowadzenie konsultacji społecznych z udziałem organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami, w celu uwzględnienia ich potrzeb i oczekiwań w projekcie

Termin realizacji	2025-2027
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 3
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — WFOŚiGW

Przedsięwzięcie podstawowe nr 8

Nazwa projektu	Dolina Utraty – integracja mieszkańców poprzez organizację spływów kajakowych Utratą
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi Placówki oświatowo-edukacyjne z terenu Gminy Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Organizacja spływów kajakowych doliną rzeki Utraty od Paszkowa do Malich. Spływy kajakowe dla mieszkańców, uczniów szkół – jako integracja społeczna. Podczas spływu prezentacja historii i zasobów środowiskowych rzeki Utraty. Po zakończeniu spływu organizacja ciepłego poczęstunku dla uczestników. Zapewnienie przewodnika kajakowego i ratownika dla bezpieczeństwa uczestników. Celem projektu będzie integracja mieszkańców i promocja lokalnych zasobów środowiskowych rzeki Utraty poprzez organizację cyklu spływów kajakowych rzeką Utratą. <i>Projekt jest realizowany częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%. Na terenie obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia jakie wynikają z przepisów odrębnych w tym z ustawy Prawo wodne.</i>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Komorów-Wieś Podobszar Komorów-Osiedle
Szacowana wartość	100 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	— Liczba wydarzeń integracyjno-promocyjnych/ rok – 5 szt. — Liczba uczestników wydarzeń integracyjno-promocyjnych/ rok – 125 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	W ramach projektu zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami będzie priorytetem. Chociaż specyfika spływów kajakowych może stanowić wyzwanie, podejmiemy wszelkie możliwe kroki, aby umożliwić udział jak najszerszej grupie uczestników. <u>Działania zapewniające dostępność:</u> — Dostosowanie kajaków: Zbadamy możliwość wypożyczenia lub adaptacji kajaków, które będą bardziej stabilne i łatwiejsze w obsłudze dla osób z ograniczeniami ruchowymi lub problemami z równowagą. — Pomoc przy wsiadaniu i wysiadaniu: Zapewnieni będą przeszkoleni asystenci, którzy pomogą uczestnikom z niepełnosprawnościami w bezpiecznym wsiadaniu do kajaków i wysiadaniu z nich. — Dostosowanie trasy: W miarę możliwości, wybierzemy odcinki rzeki o spokojniejszym nurcie i łatwiejszym dostępie do brzegu, aby umożliwić udział osobom z różnymi poziomami sprawności.

	<ul style="list-style-type: none"> — Przewodnik z doświadczeniem w pracy z osobami z niepełnosprawnościami: Zatrudnimy przewodnika, który ma doświadczenie w prowadzeniu spływów kajakowych dla osób z niepełnosprawnościami i potrafi dostosować tempo oraz poziom trudności do potrzeb grupy. — Dostosowanie informacji: Wszystkie materiały informacyjne dotyczące spływów, w tym prezentacje o historii i zasobach rzeki Utraty, będą dostępne w formatach alternatywnych, — Dostępna infrastruktura: Upewnimy się, że miejsca startu i zakończenia spływu, a także miejsca postojów na trasie, są dostępne dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub mających inne trudności z poruszaniem się. — Indywidualne podejście: Będziemy otwarci na rozmowy z każdym uczestnikiem o szczególnych potrzebach i postaramy się dostosować warunki spływu do jego indywidualnych możliwości.
Termin realizacji	2025-2026
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 2
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — WFOŚiGW

Przedsięwzięcie podstawowe nr 9

Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi
Zakres realizowanych zadań	<p>Zakres zadania obejmować będzie: budowę pomostu, stanowisk wędkarskich, przebudowę „dolnej” kładki jazu, budowę kanalizacji rowu opaskowego, budowę rekreacyjnego placu zabaw, przebudowę skateparku o dodatkowy tor pumptrackowy, zmianę lokalizacji siłowni oraz strefy workout, a także wykonanie nasadzeń drzew i krzewów i urządzenie małej architektury oraz instalację monitoringu. Celem projektu będzie porządkowanie oraz przywracanie funkcji społecznych przestrzeniom publicznym, w tym terenom zielonym, poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego poprzez zmianę sposobu użytkowania terenów zielonych Zalewu Komorowskiego⁵.</p> <p><i>Projekt jest realizowany częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%. Na terenie obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia jakie wynikają z przepisów odrębnych w tym z ustawy Prawo wodne.</i></p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Komorów-Wieś Specyfika realizacji projektu wskazuje na konieczność realizacji projektów również na działce nr 354/7. Działka obejmuje teren zielony wokół zalewu i

⁵ Koncepcje zagospodarowania terenu nad Komorowskim zalewem zostały sporządzane na podstawie wyników przeprowadzonych 2021 roku konsultacji społecznych. Wzięło w nich udział ponad 440 osób (spotkania Word Café oraz ankieta).

	nieodłącznie teren ten jest związanych z podstawowym obszarem realizacji tego projektu. Ustawa dopuszcza realizację przedsięwzięć poza obszarem rewitalizacji jeśli wynika z to z jego specyfiki (art. 15 ust. 14 punkt 3 ustawy o rewitalizacji).
Szacowana wartość	4 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba inwestycji mających na celu poprawę i przywrócenie funkcji społecznych rewitalizowanego obszaru – 12 — Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1 ha — Liczba użytkowników po zrealizowaniu inwestycji/ rok – 500
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>W ramach projektu przewidziane są następujące działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p> <p>Infrastruktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Pomost: <ul style="list-style-type: none"> ○ Powierzchnia antypoślizgowa. ○ Balustrady o odpowiedniej wysokości z poręczami dostosowanymi do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich oraz osób niewidomych i słabowidzących. — Stanowiska wędkarskie: <ul style="list-style-type: none"> ○ Platformy o odpowiedniej szerokości i stabilności, umożliwiające swobodne manewrowanie wózkami inwalidzkimi. ○ Dostęp do stanowisk drogą utwardzoną o odpowiednim nachyleniu. — "Dolna" kładka jazu: <ul style="list-style-type: none"> ○ Nawierzchnia antypoślizgowa. ○ Balustrady o odpowiedniej wysokości z poręczami dostosowanymi do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich ○ Odpowiednie nachylenie podjazdu lub winda dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. — Rekreacyjny plac zabaw: <ul style="list-style-type: none"> ○ Urządzenia dostosowane do potrzeb dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym urządzenia integracyjne. ○ Nawierzchnia bezpieczna i amortyzująca upadki. ○ Dostęp do placu zabaw drogą utwardzoną o odpowiednim nachyleniu. — Skatepark i tor pumptrackowy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Elementy dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub z innymi niepełnosprawnościami ruchowymi. ○ Dostęp do skateparku i toru pumptrackowego drogą utwardzoną o odpowiednim nachyleniu. — Siłownia i strefa workout: <ul style="list-style-type: none"> ○ Urządzenia dostosowane do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym urządzenia integracyjne. ○ Nawierzchnia antypoślizgowa. ○ Dostęp do siłowni i strefy workout drogą utwardzoną o odpowiednim nachyleniu.

	<ul style="list-style-type: none"> — Mała architektura: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ławki z oparciami i podłokietnikami. ○ Kosze na śmieci o odpowiedniej wysokości. ○ Stojaki na rowery. — Monitoring: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kamery monitoringu rozmieszczone w taki sposób, aby zapewnić bezpieczeństwo wszystkim użytkownikom, w tym osobom z niepełnosprawnościami. <p>Informacja i komunikacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tablice informacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ○ Informacje przedstawione w sposób czytelny i zrozumiały, w tym w alfabecie Braille'a oraz z wykorzystaniem piktogramów. ○ Tablice umieszczone na odpowiedniej wysokości. • Strona internetowa projektu: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dostępność cyfrowa zgodnie z WCAG 2.1. ○ Informacje o dostępności poszczególnych elementów projektu. <p>Inne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostępność miejsc parkingowych: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami w pobliżu wejść do poszczególnych stref projektu.
Termin realizacji	2025-2028
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 3
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.05.07, FEMA.09.02 — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — WFOŚiGW

Przedsięwzięcie podstawowe nr 10

Nazwa projektu	Dom Idei Miasta Ogrodu w Komorowie – Zielona willa Grabowskich
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	<p>Remont obiektu zabytkowego i nadanie mu nowych funkcji kulturowych. Zakres inwestycji obejmować będzie nową kubaturę pod terenem, nową kubaturę naziemną, powiązanie funkcjonalne obu części podziemia, prace w ogrodzie w celu zapewnienia ekspozycji w ogrodzie, uprawy tradycyjne w ogrodzie i inspektach oraz prace rozbiórkowe obejmujące przedsiónek budynku, budynki gospodarcze przy bocznej Granicy i na froncie działki. W budynku planuje się utworzenie lokalnego Muzeum Miasta Ogrodu, jako miejsca spotkań lokalnej społeczności, dla inicjowania integracji społecznej, miejsca do organizacji muzealnych ekspozycji oraz miejsca do organizacji wydarzeń z zakresu kultury, sztuki, historii.</p> <p>Celem projektu będzie ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego poprzez konserwację i rewaloryzację zabytkowej willi Grabowskich w Komorowie oraz ich udostępnianie jej na cele publiczne. Obok wskazanego celu głównego projektu, którym jest w szerokim znaczeniu zwiększenie kapitału społecznego Gminy Michałowice realizacja</p>

	<p>przedmiotowej inwestycji przyczyni się również do: podniesienia poziomu wiedzy o kulturze, promocji kultury, promocji aktywnego trybu życia oraz wzrostu atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania poprzez podniesienie standardu życia, zwiększenie dostępu dla osób niepełnosprawnych do obiektów użyteczności publicznej, wzrostu zainteresowania mieszkańców gminy aktywnym trybem spędzania wolnego czasu.</p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	<p>Podobszar rewitalizacji Komorów-Osiedle ul. Krasieńskiego 34, Komorów dz. 604/1 obręb Komorów-Osiedle</p>
Szacowana wartość	<p>9 000 000 zł</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem – 1 szt. — Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 1 szt. — Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych / rok– 500 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Projekt zakłada uwzględnienie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach projektu planowane są następujące działania:</p> <p><u>Dostępność architektoniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Likwidacja barier architektonicznych: Projekt uwzględnia dostosowanie istniejącego budynku oraz nowej kubatury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Podjazdy i rampy: Zapewnienie odpowiednich pochyłości i nawierzchni dla wózków inwalidzkich. ○ Winda lub platforma przyschodowa: Umożliwienie dostępu do wszystkich kondygnacji budynku. ○ Dostosowanie szerokości drzwi i korytarzy: Zapewnienie swobodnego poruszania się osobom na wózkach inwalidzkich. ○ Dostosowanie łazienek: Wyposażenie w odpowiednie uchwyty, poręcze i przestrzeń manewrową. — Informacja wizualna i dotykowa: <ul style="list-style-type: none"> ○ Oznakowanie w alfabecie Braille'a: Umieszczenie oznaczeń na drzwiach, tablicach informacyjnych itp. ○ Tyflografiki: Wykorzystanie map dotykowych dla osób niewidomych i słabowidzących. ○ Kontrastowe kolory: Zastosowanie odpowiednich kontrastów kolorystycznych dla osób z dysfunkcją wzroku. — Systemy wspomagające słyszenie: <ul style="list-style-type: none"> ○ Pętle indukcyjne: Instalacja pętli indukcyjnych w miejscach, gdzie odbywają się wydarzenia, prezentacje itp. ○ Napisy do filmów i prezentacji: Zapewnienie napisów dla osób niesłyszących i słabosłyszących. <p>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strona internetowa: Dostosowanie strony internetowej projektu do standardów WCAG 2.1, zapewniając dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. • Materiały informacyjne: Przygotowanie materiałów informacyjnych w różnych formatach, takich jak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wersje łatwe do czytania i zrozumienia (ETR)

	<ul style="list-style-type: none"> Obsługa osób z niepełnosprawnościami: Szkolenie personelu w zakresie obsługi osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. <p>Dostępność programowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wydarzenia kulturalne: Zapewnienie dostępności wydarzeń kulturalnych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym: <ul style="list-style-type: none"> Dostosowanie materiałów promocyjnych i edukacyjnych
Termin realizacji	2024-2030 Gmina Michałowice rozpoczęła działania powiązane z projektem już w 2023 r.
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 2
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Instrumenty zadań ważnych Województwa Mazowieckiego — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.05.07, FEMA.09.02

Przedsięwzięcie podstawowe nr 11

Nazwa projektu	Wolni od uzależnień - cykl spotkań i prelekcji
Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Michałowice, organizacje pozarządowe zajmujące się tematyką uzależnień na terenie gminy Placówki oświatowo-edukacyjne z terenu Gminy Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Realizacja warsztatów i prelekcji dotyczących tematyki profilaktyki uzależnień. Celem projektu będzie profilaktyka uzależnień, poprawa jakości życia mieszkańców poprzez realizację cyklu spotkań i prelekcji.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość	150 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zorganizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży dotyczących profilaktyki uzależnień/ rok – 10 szt. — Liczba uczestników zorganizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży/ rok – 500 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Projekt będzie dążył do zapewnienia jak najszerzej dostępności dla wszystkich uczestników, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. W ramach realizacji projektu przewidujemy następujące działania:</p> <p><u>Dostępność architektoniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Miejsce realizacji: Spotkania i prelekcje będą odbywać się w miejscach, które są dostępne dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich. Będziemy zwracać uwagę na obecność podjazdów, wind, odpowiednio szerokich drzwi i korytarzy oraz dostosowanych toalet. — Informacja o dostępności: Informacje o dostępności architektonicznej miejsc realizacji będą publikowane na stronie internetowej projektu oraz przekazywane uczestnikom podczas rejestracji. <p><u>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> — Materiały w alternatywnych formatach: Materiały informacyjne i edukacyjne związane z projektem będą dostępne w alternatywnych formatach, takich jak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wersje tekstowe dla osób niewidomych i słabowidzących ○ Wersje audio dla osób z dysleksją lub innymi trudnościami w czytaniu ○ Wersje łatwe do czytania i zrozumienia (ETR) dla osób z niepełnosprawnością intelektualną — Dostosowanie komunikacji: Komunikacja z uczestnikami będzie prowadzona w sposób uwzględniający ich indywidualne potrzeby, np. poprzez dostosowanie tempa mówienia, unikanie żargonu czy zapewnienie dodatkowych wyjaśnień. <p><u>Inne działania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Indywidualne podejście: Będziemy otwarci na indywidualne potrzeby uczestników i gotowi do dostosowania działań projektowych w celu zapewnienia jak największej dostępności. — Monitorowanie i ewaluacja: Dostępność projektu będzie monitorowana i poddawana ewaluacji, aby na bieżąco identyfikować ewentualne bariery i wprowadzać niezbędne usprawnienia.
Termin realizacji	2025-2030
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 2
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy cel Profilaktyka i Promocja Zdrowia — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Przedsięwzięcie podstawowe nr 12

Nazwa projektu	Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa poprzez edukację i działania prewencyjne
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice Komisariat Policji w Regułach, organizacje pozarządowe zajmujące się tematyką bezpieczeństwa i prewencji Placówki oświatowo-edukacyjne z terenu Gminy Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Edukacja i działania prewencyjne w zakresie podnoszenia świadomości mieszkańców dotyczących przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Projekt będzie w formule kompleksowego i zdecydowanego działania w celu ograniczenia zjawisk i zachowań, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia. Realizacja programu w pracy zespołowej (podmioty realizujące) na rzecz polepszenia jakości życia pod względem bezpieczeństwa i zwiększenia dostępu do dóbr publicznych. Obszary działania: <ul style="list-style-type: none"> • Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania; • Przeciwdziałanie przemocy domowej; • Bezpieczeństwo w szkole; • Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej; • Ochrona przed wydarzeniami nadzwyczajnymi lub atakiem terrorystycznym; • Bezpieczeństwo w ruchu drogowym; • Bezpieczeństwo w działalności gospodarczej;

	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona dziedzictwa narodowego przed kradzieżami, dewastacją i nielegalnym wywozem za granicę.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość	100 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba zorganizowanych wydarzeń/rok – 10 szt. — Liczba uczestników zorganizowanych spotkań/rok – 500 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Projekt zakłada realizację kursów z zakresu bezpieczeństwa, mających na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. W związku z tym, w ramach projektu przewiduje się następujące działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:</p> <p><u>Dostępność architektoniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępności do miejsc realizacji kursów dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Podjazdy lub windy dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. ○ Odpowiednia szerokość drzwi i korytarzy. ○ Dostosowane toalety. ○ Miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami. • Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia i oznakowania dla osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi. <p><u>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie materiałów informacyjnych o projekcie i kursach w różnych formatach, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, takich jak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wersje tekstowe dla osób niewidomych i słabowidzących. ○ Wersje łatwe do czytania i zrozumienia (ETR) dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi. • Zapewnienie możliwości kontaktu z organizatorami projektu i uzyskania informacji o kursach za pomocą różnych kanałów komunikacji, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Telefon. ○ E-mail. ○ Komunikator internetowy. <p><u>Dostępność merytoryczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie treści i metod prowadzenia kursów do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Zapewnienie materiałów szkoleniowych w różnych formatach. ○ Wykorzystanie różnorodnych metod nauczania, takich jak prezentacje multimedialne, ćwiczenia praktyczne, dyskusje grupowe. ○ Zapewnienie możliwości indywidualnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, np. w postaci asystenta osoby niepełnosprawnej lub dodatkowych konsultacji. <p><u>Uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w procesie rekrutacji i uczestnictwa w kursach:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie możliwości zgłoszenia udziału w kursach za pomocą różnych kanałów komunikacji. <ul style="list-style-type: none"> ○ Uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w procesie kwalifikacji uczestników. ○ Zapewnienie elastyczności w zakresie terminów i godzin realizacji kursów, aby umożliwić udział osobom z niepełnosprawnościami.
Termin realizacji	2025-2026
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 3
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — Środki własne gminy Michałowice; Profilaktyka i Promocja Zdrowia Gminna Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 — KPO

Przedsięwzięcie podstawowe nr 13

Nazwa projektu	Integracja działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi GOPS Gminy Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Cykliczny program aktywizacji mieszkańców i nabycie nowych umiejętności i kompetencji. Szkolenia i poniesienie kompetencji mieszkańców. Doradztwo, kursy i szkolenia zawodowe, prace społecznie użyteczne – możliwość praktycznych zajęć w celu poprawy kompetencji SI, wspieranie pracowników w podnoszeniu kwalifikacji i przekwalifikowywaniu się w oparciu o umiejętności ekologiczne. Wśród proponowanych zajęć będą ćwiczenia integracyjne, w tym integracja sensoryczna, która jest obecnie realizowana w świetlicach wiejskich dostępnych dla mieszkańców jako uzupełnienie oferty tych placówek. Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem integracji społecznej, brakiem różnorodnej oferty spędzania wolnego czasu oraz wpłynie na promocję obszaru rewitalizacji.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Komorów-Wieś - Zalew Komorowski
Szacowana wartość	500 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie/ rok – 50 osób — Liczba przeprowadzonych działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego/ rok – 10 szt. — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu/ rok – 40 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności	Projekt będzie realizowany z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach działań projektowych przewiduje się następujące rozwiązania: <u>Dostępność architektoniczna:</u>

<p>osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie dostępności do miejsc realizacji projektu, takich jak świetlice wiejskie, poprzez dostosowanie wejść, ciągów komunikacyjnych, toalet oraz miejsc odpoczynku. — W przypadku organizacji zajęć na terenach zewnętrznych, takich jak tereny Zalewu Komorowskiego, zapewnienie dostępności poprzez utwardzone ścieżki, rampy lub podjazdy, a także miejsca odpoczynku z ławkami o odpowiedniej wysokości. <p><u>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Przygotowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, takich jak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wersje tekstowe w dużym druku lub w wersji elektronicznej do odczytu przez syntezator mowy. — Dostosowanie strony internetowej projektu do standardów WCAG, zapewniając łatwą nawigację, czytelność treści oraz kompatybilność z technologiami asystującymi. <p><u>Dostępność cyfrowa:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępności platform e-learningowych wykorzystywanych do szkoleń online, zgodnie ze standardami WCAG. • Dostosowanie materiałów szkoleniowych online do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. poprzez zapewnienie alternatywnych formatów tekstowych, <p><u>Dostępność organizacyjna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia i kursy będą prowadzone w sposób uwzględniający potrzeby osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. poprzez dostosowanie tempa zajęć, zapewnienie przerw, indywidualne wsparcie trenera. • Zapewnienie możliwości uczestnictwa w zajęciach integracyjnych, takich jak integracja sensoryczna, dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, poprzez dostosowanie ćwiczeń i zapewnienie wsparcia asystenta. • Zapewnienie możliwości indywidualnych konsultacji i doradztwa zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami, uwzględniając ich indywidualne potrzeby i możliwości. <p><u>Dodatkowe działania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie konsultacji z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami w celu identyfikacji dodatkowych potrzeb i dostosowania działań projektowych. • Zapewnienie możliwości zgłaszania przez uczestników projektu indywidualnych potrzeb w zakresie dostępności. • Monitorowanie i ewaluacja dostępności działań projektowych w celu ciągłego doskonalenia i zapewnienia jak najlepszych warunków uczestnictwa dla wszystkich osób, niezależnie od ich potrzeb.
<p>Termin realizacji</p>	<p>2024-2026</p>
<p>Wskazanie, który cel GPR realizuje</p>	<p>CS 1 CS 2</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, Rozwój zielonej gospodarki poprzez wzrost świadomości społecznej w ramach

	<p>naborów organizowanych przez LGD Nadarzyn-Raszyn- Michałowice — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027</p>
--	--

Przedsięwzięcie podstawowe nr 14

Nazwa projektu	Integracja działań społecznych w Parku w Regułach
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi
Zakres realizowanych zadań	Program aktywizacji zdrowego wypoczynku, przeprowadzany w godzinach przedpołudniowych i/lub popołudniowych. Program o charakterze międzypokoleniowym, całoroczny. Projekt przewiduje stworzenie cyklicznego programu propagowania aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu dla różnych grup mieszkańców o różnym stopniu trudności. Wśród proponowanych zajęć będą ćwiczenia gimnastyczne, yoga, ćwiczenia sprawnościowe, gry i zabawy integracyjne.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar Reguły dz. 481/2, 483 obręb Reguły
Szacowana wartość	500 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie/ rok – 50 osób — Liczba zorganizowanych działań społecznych na terenie Parku w Regułach/ rok – 10 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Projekt będzie realizowany z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach działań projektowych przewiduje się następujące rozwiązania:</p> <p>Dostępność architektoniczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie dostępności do miejsc realizacji projektu, takich jak świetlice wiejskie, poprzez dostosowanie wejść, ciągów komunikacyjnych, toalet oraz miejsc odpoczynku. — W przypadku organizacji zajęć na terenach zewnętrznych, takich jak tereny Zalewu Komorowskiego, zapewnienie dostępności poprzez utwardzone ścieżki, rampy lub podjazdy, a także miejsca odpoczynku z ławkami o odpowiedniej wysokości. <p>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Przygotowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, takich jak: <ul style="list-style-type: none"> o Wersje tekstowe w dużym druku lub w wersji elektronicznej do odczytu przez syntezator mowy. — Dostosowanie strony internetowej projektu do standardów WCAG, zapewniając łatwą nawigację, czytelność treści oraz kompatybilność z technologiami asystującymi. <p>Dostępność cyfrowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępności platform e-learningowych wykorzystywanych do szkoleń online, zgodnie ze standardami WCAG.

	<ul style="list-style-type: none"> Dostosowanie materiałów szkoleniowych online do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. poprzez zapewnienie alternatywnych formatów tekstowych, <p><u>Dostępność organizacyjna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Szkolenia i kursy będą prowadzone w sposób uwzględniający potrzeby osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. poprzez dostosowanie tempa zajęć, zapewnienie przerw, indywidualne wsparcie trenera. Zapewnienie możliwości uczestnictwa w zajęciach integracyjnych, takich jak integracja sensoryczna, dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, poprzez dostosowanie ćwiczeń i zapewnienie wsparcia asystenta. Zapewnienie możliwości indywidualnych konsultacji i doradztwa zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami, uwzględniając ich indywidualne potrzeby i możliwości. <p><u>Dodatkowe działania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie konsultacji z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami w celu identyfikacji dodatkowych potrzeb i dostosowania działań projektowych. Zapewnienie możliwości zgłaszania przez uczestników projektu indywidualnych potrzeb w zakresie dostępności. <p>Monitorowanie i ewaluacja dostępności działań projektowych w celu ciągłego doskonalenia i zapewnienia jak najlepszych warunków uczestnictwa dla wszystkich osób, niezależnie od ich potrzeb.</p>
Termin realizacji	2025-2027
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 2
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, Rozwój zielonej gospodarki poprzez wzrost świadomości społecznej w ramach naborów organizowanych przez LGD Nadarzyn-Raszyn-Michałowice — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Przedsięwzięcie podstawowe nr 15

Nazwa projektu	Kultura w domu letniskowym Al. Marii Dąbrowskiej 42
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice Gmina w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi
Zakres realizowanych zadań	Adaptacja na potrzeby działalności organizacji pozarządowych, stworzenie miejsca organizowania wystaw kulturalnych dotyczących Komorowa jako miasta ogrodów. Projekt rewitalizacyjny zapewniający modernizację istniejącego obiektu. Zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewitalizację zabytków nieruchomości oraz ich udostępnianie na cele publiczne.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar rewitalizacji Komorów-Osiedle Al. Marii Dąbrowskiej 42 dz. 369 obręb Komorów-Osiedle
Szacowana wartość	

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>— Liczba zorganizowanych wystaw, udostępnień po przeprowadzonej modernizacji obiektu/ rok – 10 sztuk</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p>	<p>Projekt zakłada szereg działań mających na celu zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Poniżej przedstawiam opis tych działań:</p> <p><u>Dostępność architektoniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Wejście do budynku: Zapewnienie co najmniej jednego wejścia do budynku, które będzie dostępne dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub mających trudności z poruszaniem się. Może to obejmować budowę podjazdu lub platformy przyschodowej, zapewnienie odpowiedniej szerokości drzwi oraz usunięcie progów. — Komunikacja wewnętrzna: Zapewnienie dostępności wszystkich pomieszczeń w budynku, w tym sal wystawowych, toalet oraz innych przestrzeni użytkowych. Może to obejmować budowę platform przyschodowych, dostosowanie szerokości drzwi oraz zapewnienie odpowiedniej przestrzeni manewrowej dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. — Toalety: Zapewnienie co najmniej jednej toalety dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wyposażonej w odpowiednie uchwyty, poręcze oraz przestrzeń manewrową. — Oznaczenia i informacje: Zapewnienie czytelnych oznaczeń i informacji oraz oznaczeń kontrastowych, ułatwiających orientację w budynku osobom z niepełnosprawnościami wzroku. <p><u>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Strona internetowa: Zapewnienie dostępności strony internetowej projektu, zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1, umożliwiającej korzystanie z niej osobom z niepełnosprawnościami, w tym osobom niewidomym i słabowidzącym oraz osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi. — Materiały informacyjne: Zapewnienie dostępności materiałów informacyjnych dotyczących projektu, w tym ulotek, broszur oraz innych publikacji, w różnych formatach, takich jak druk powiększony, wersja elektroniczna dostępna cyfrowo oraz wersja audio. — Komunikacja z osobami z niepełnosprawnościami: Zapewnienie możliwości komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami, w tym z osobami głuchymi i słabosłyszącymi, poprzez zapewnienie tłumacza języka migowego lub innych form komunikacji alternatywnej. <p><u>Inne działania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Szkolenia dla personelu: Przeprowadzenie szkoleń dla personelu zaangażowanego w realizację projektu, dotyczących obsługi osób z niepełnosprawnościami oraz zapewniania im dostępności. — Monitorowanie dostępności: Regularne monitorowanie dostępności obiektu oraz podejmowanie działań naprawczych w przypadku stwierdzenia braku dostępności.
<p>Termin realizacji</p>	<p>2025-2030</p>

Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 2
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Przedsięwzięcie podstawowe nr 16

Nazwa projektu	Aleja Marii Dąbrowskiej w Komorowie – na nowo
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe zajmujące się tematyką krzewienia kultury na terenie gminy
Zakres realizowanych zadań	Zagospodarowanie terenu zielenią i drobnej infrastruktury (ławki, kosze itp.) Działania mające na celu poprawę jakości przestrzeni ogólnodostępnej w ramach Aleji Marii Dąbrowskiej. W ramach projektu nie planuje się remontu samej jezdni która jest drogą powiatową i leży to w kompetencji zarządcy drogi.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar rewitalizacji Komorów-Osiedle Al. M. Dąbrowskiej
Szacowana wartość	2 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	— Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,2 ha
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Mając na uwadze ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w ramach projektu przewiduje się następujące działania mające na celu zapewnienie dostępności:</p> <p><u>Zagospodarowanie zieleni:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Nawierzchnie: Zastosowanie nawierzchni utwardzonych o równej i stabilnej powierzchni, umożliwiających swobodne poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich lub korzystającym z balkoników. — Elementy małej architektury: Ustawienie ławek z oparciami i podłokietnikami, zapewniającymi komfort i bezpieczeństwo osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi oraz osobom o ograniczonej sprawności. — Oświetlenie: Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia terenu, umożliwiającego bezpieczne korzystanie z przestrzeni po zmroku, szczególnie istotne dla osób z niepełnosprawnością wzroku. — Informacja i komunikacja: Umieszczenie czytelnych tablic informacyjnych, ułatwiających orientację w terenie osobom z niepełnosprawnością wzroku. <p><u>Ustawienie ławek i innych elementów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ławki: Ustawienie ławek w miejscach zapewniających odpoczynek oraz umożliwiających swobodne dojście i korzystanie z nich osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kosze na śmieci: Ustawienie koszy na śmieci w miejscach łatwo dostępnych dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. • Inne elementy: W przypadku ustawienia innych elementów małej architektury, takich jak stojaki na rowery, poidełka itp., zapewnienie ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. <p><u>Dodatkowe działania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsultacje: Przeprowadzenie konsultacji z organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami w celu uwzględnienia ich potrzeb i sugestii na etapie projektowania i realizacji inwestycji. • Monitoring: Monitorowanie dostępności przestrzeni po zakończeniu realizacji projektu oraz wprowadzanie ewentualnych korekt w celu zapewnienia pełnej dostępności dla wszystkich użytkowników.
Termin realizacji	2025-2027
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 3
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Jessica II — Środki MWKZ — Programy Marszałka na zabytki Mazowsze dla Zabytków — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.09.02

Przedsięwzięcie podstawowe nr 17

Nazwa projektu	Wykorzystanie przestrzeni Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice
Zakres realizowanych zadań	Budowa placówki użyteczności publicznej na potrzeby służby zdrowia, przychodni, usług medycznych, fitnessu, opieki wytchnieniowej, siedziby GOPS Gminy Michałowice oraz sprzedaży leków. Nowy obiekt będzie pełnił funkcje publiczne dla mieszkańców, w obiekcie zlokalizowana zostanie PZOZ składający się m.in. z poradni dla dzieci, poradni dla dorosłych, poradni położnej, poradni pielęgniarki rodzinnej, poradni medycyny szkolnej i punktu szczepień, opieki specjalistycznej m.in. chirurg, kardiolog, laryngolog, neurolog, okulista, pielęgniarska opieka długoterminowa, rehabilitacja, diagnostyka USG, RTG, Echo serca, EKG i inne., oraz parking dla mieszkańców odwiedzających placówkę i korzystających z pobliskiej stacji kolejki WKD.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar rewitalizacji Centrum-Michałowice dz. 633/4, 634. 635/4 obręb Reguły
Szacowana wartość	60 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba nowych budynków użyteczności publicznej – 1 szt. — Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 1 szt. — Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej – 2000 osób

<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p>	<p>Projekt przewiduje budowę obiektu użyteczności publicznej o charakterze medycznym i społecznym. W związku z tym, zgodnie z ustawą o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niezbędne jest uwzględnienie rozwiązań zapewniających dostępność dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz rodziców z małymi dziećmi. Poniżej przedstawiam opis działań, które zostaną podjęte w ramach projektu:</p> <p><u>Dostępność architektoniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Wejścia i drogi dojścia: Zapewnienie co najmniej jednego wejścia do budynku z poziomu terenu lub poprzez pochylnię o odpowiednim nachyleniu. Szerokie, równe i antypoślizgowe ciągi komunikacyjne, pozbawione progów i innych barier architektonicznych. — Wewnętrzne ciągi komunikacyjne: Windy lub platformy przyschodowe umożliwiające dostęp do wszystkich kondygnacji budynku. Szerokie korytarze i drzwi, umożliwiające swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich. — Pomieszczenia sanitarne: Dostosowane toalety dla osób z niepełnosprawnościami, wyposażone w odpowiednie uchwyty i przestrzeń manewrową. — Miejsca parkingowe: Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami, zlokalizowanych blisko wejścia do budynku. — Otoczenie budynku: Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia, oznakowania i elementów ułatwiających orientację przestrzenną, takich jak mapy dotykowe lub ścieżki prowadzące. <p><u>Dostępność informacyjno-komunikacyjna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Informacja wizualna: Czytelne oznakowanie pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych, z wykorzystaniem dużych liter i kontrastowych kolorów. Dostępność informacji w formie pisemnej i elektronicznej, w tym na stronie internetowej placówki. — Informacja dźwiękowa: System informacji głosowej lub pętli indukcyjnych dla osób niedosłyszących. — Komunikacja alternatywna: Możliwość skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego lub innych form komunikacji alternatywnej. <p><u>Inne działania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Personel: Szkolenia dla personelu w zakresie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami. — Sprzęt: Zapewnienie dostępnego sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, dostosowanego do potrzeb różnych użytkowników. — Usługi: Dostosowanie oferty usług do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym możliwość skorzystania z wizyt domowych lub teleporad.
<p>Termin realizacji</p>	<p>2025-2030 Realizacja tego zadania również rozpoczęła się w 2022 r. – Gmina zleciła realizację projektu i koncepcji zagospodarowania terenu.</p>
<p>Wskazanie, który cel GPR realizuje</p>	<p>CS 1 CS 2</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Jessica II — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027

— Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.05.06 w zakresie dostępnym w programie regionalnym odnoszącym się do zagospodarowania przestrzeni wokół budynku

Przedsięwzięcie podstawowe nr 18

Nazwa projektu	Stworzenie nowej przestrzeni publicznej ulic Słowackiego i Prusa w Komorowie
Podmiot realizujący	Gmina Michałowice
Zakres realizowanych zadań	<p>Stworzenie spójnego ciągu pieszego: Przebudowa ulic Słowackiego i Prusa, tak aby stworzyć atrakcyjny ciąg pieszy łączący oba place. Może to obejmować poszerzenie chodników, wprowadzenie zieleni, małej architektury oraz odpowiedniego oświetlenia.</p> <p>Zagospodarowanie placów: Przekształcenie placów Paderewskiego i im. Księdza Kanonika Tadeusza Kozłowskiego w atrakcyjne przestrzenie publiczne, które będą zachęcać do aktywności i spotkań. Może to obejmować wprowadzenie zieleni, fontann, ławek, placów zabaw, siłowni plenerowych itp.</p> <p>Otwarcie terenu biblioteki: Usunięcie ogrodzenia biblioteki i stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, która będzie integrować się z ciągiem pieszym. Może to obejmować stworzenie miejsca do czytania, organizację wydarzeń kulturalnych czy stworzenie kawiarnianego ogródka.</p> <p>Poprawa dostępności dla pieszych: Remont chodników, wprowadzenie elementów spowalniających ruch samochodowy (np. progi zwalniające, wyniesione przejścia dla pieszych) oraz stworzenie stref pieszych.</p> <p>Zwiększenie ilości zieleni: Nasadzenia drzew, krzewów i kwiatów, które poprawią mikroklimat i estetykę obszaru.</p> <p>Likwidacja barier architektonicznych: Budowa podjazdów dla wózków inwalidzkich, montaż poręczy, dostosowanie wysokości krawężników itp.</p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Podobszar rewitalizacji Komorów dz. nr ew. 772, 781, 780, 485, 790, 789
Szacowana wartość	2 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> — Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,2 ha — Ludność (użytkownicy) korzystający ze zrewitalizowanej przestrzeni publicznej/ rok– 700 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	<p>Działania zapewniające dostępność w projekcie zakładają szereg działań mających na celu zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Poniżej przedstawiamy opis planowanych działań:</p> <p><u>Likwidacja barier architektonicznych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Budowa podjazdów dla wózków inwalidzkich: Zapewni to swobodny dostęp do wszystkich części przestrzeni publicznej, w tym placów, ciągów pieszych i budynków użyteczności publicznej, takich jak biblioteka. — Montaż poręczy: Poręcze zostaną zainstalowane wzdłuż ciągów pieszych, schodów i podjazdów, ułatwiając poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi oraz osobom starszym.

	<ul style="list-style-type: none"> — Dostosowanie wysokości krawężników: Krawężniki zostaną obniżone lub wyposażone w pochylnie, umożliwiając płynne przejście pomiędzy chodnikiem a jezdnią. <p><u>Poprawa dostępności dla pieszych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Remont chodników: Chodniki zostaną wyremontowane i poszerzone, zapewniając odpowiednią przestrzeń do poruszania się dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, osób niewidomych lub słabowidzących oraz osób korzystających z wózków dziecięcych. — Wprowadzenie elementów spowalniających ruch: Progi zwalniające, wyniesione przejścia dla pieszych oraz strefy piesze przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa wszystkich użytkowników, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, dzieci i osób starszych. <p><u>Zagospodarowanie placów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Tworzenie przestrzeni przyjaznych dla wszystkich: Place zostaną zaprojektowane w sposób uwzględniający potrzeby różnych grup użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. Elementy małej architektury, takie jak ławki, będą rozmieszczone w taki sposób, aby zapewnić odpowiednią przestrzeń do odpoczynku i swobodnego przemieszczania się. — Dostępność placów zabaw: Place zabaw zostaną wyposażone w urządzenia dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, umożliwiając im wspólną zabawę z rówieśnikami. <p><u>Otwarcie terenu biblioteki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie przestrzeni integracyjnej: Teren biblioteki zostanie przekształcony w przestrzeń publiczną dostępną dla wszystkich, w tym osób z niepełnosprawnościami. Zapewni to możliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych i korzystania z oferty biblioteki na równych zasadach. <p><u>Rozwój infrastruktury:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Instalacja nowego oświetlenia: Odpowiednie oświetlenie zapewni bezpieczeństwo i komfort wszystkim użytkownikom, w szczególności osobom słabowidzącym i niewidomym. — Montaż ławek i koszy na śmieci: Ławki i kosze na śmieci zostaną rozmieszczone w sposób uwzględniający potrzeby osób z niepełnosprawnościami, zapewniając im możliwość odpoczynku i korzystania z przestrzeni publicznej. <p><u>Zwiększenie ilości zieleni:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Tworzenie przestrzeni przyjaznych sensorycznie: Zastosowanie różnorodnych gatunków roślin, o zróżnicowanych fakturach, zapachach i kolorach, przyczyni się do stworzenia przestrzeni atrakcyjnej dla wszystkich zmysłów, w tym dla osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi.
Termin realizacji	2025-2030
Wskazanie, który cel GPR realizuje	CS 1 CS 3
Przewidywane źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> — środki własne gminy — Jessica II — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, FEMA.09.02 — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027

Poniżej zaprezentowano zestawienie kosztów projektów rewitalizacyjnych i harmonogram ich wdrożenia:

Tabela 8. Budżet i harmonogram planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych

Projekty rewitalizacji	Szacunkowe nakłady finansowe w zł zakładane w latach 2024-2030 (zł)	Okres realizacji projektu rewitalizacji						
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Streetworking i Klub Młodzieżowy	462 000,00							
2. Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach	8 000 000,00							
3. Zagospodarowanie terenu zielonego przy Przychodni Zdrowia Reguły	3 000 000,00							
4. Między Parkami - ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców	3 000 000,00							
5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątamy	200 000,00							
6. Centrum Aktywności Lokalnej w Michałowicach	20 000 000,00							
7. Sołtysówka nasze miejsce - budowa placu zabaw w Regułach	1 000 000,00							
8. Dolina Utraty – integracja mieszkańców poprzez organizację spływów kajakowych Utratą	100 000,00							
9. Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III	4 000 000,00							
10. Dom Idei Miasta Ogródu w Komorowie – Zielona willa Grabowskich	9 000 000,00							
11. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji	150 000,00							
12. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa poprzez edukację i działania prewencyjne	100 000,00							

13. Integracja działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego	500 000,00							
14. Integracja działań społecznych w Parku w Regułach	500 000,00							
15. Kultura w domu letniskowym Al. Marii Dąbrowskiej 42	6 000 000,00 <i>(bez kosztów wykupu nieruchomości)</i>							
16. Aleja Marii Dąbrowskiej w Komorowie – na nowo	2 000 000,00							
17. Wykorzystanie przestrzeni Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej	60 000 000,00							
18. Stworzenie nowej przestrzeni publicznej ulic Słowackiego i Prusa w Komorowie	2 000 000,00							

Źródło: opracowanie własne

Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Stosownie do postanowień art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy elementem gminnego programu rewitalizacji są również pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące kierunki działań w ramach przyjętych celów programu. Stanowią one potencjalne na dzień opracowania programu działania wspierające osiągnięcie celów procesu rewitalizacji, których realizacja ma jednak charakter otwarty i będzie uzależniona od szczegółowych możliwości realizacyjnych na przestrzeni najbliższych lat. Powyższe możliwości będą w szczególności konsekwencją stopnia pozyskania wsparcia zewnętrznego na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co w przypadku skierowania dodatkowych środków zewnętrznych niewątpliwie wpłynie na możliwość realizacji na szerszą skalę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć.

Z uwagi na ich charakter oraz zmienność warunków wpływających na ich realizację, przedsięwzięcia te muszą zachować odpowiednią elastyczność swoich założeń, która pozwoli na wykorzystanie pojawiających się możliwości ich realizacji w najbliższych latach.

Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne zebrane zostały w osiem głównych obszarów tematycznych, które jednoznacznie wskazują na ukierunkowanie polityki rewitalizacji Gminy Michałowice w perspektywie do 2030 roku. Składają się na nią przedsięwzięcia wspierające rozwój społeczny poprzez działania kulturalne, procesy adaptacji do zmian klimatu w obszarze rewitalizacji, rozwój aktywności obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji, rozwój lokalnej przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji, poprawę warunków zamieszkania w obszarze rewitalizacji, poprawę stanu oraz funkcjonowania systemu komunikacyjnego w obszarze rewitalizacji, poprawę stanu zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji wzrost wrażliwości społecznej względem grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.

W ramach opracowanego programu rewitalizacji pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne zidentyfikowano jako listę przedsięwzięć, które w przypadku ich realizacji będą

wspierać kierunki działań w ramach przyjętych celów programu. W toku realizacji programu na przestrzeni kolejnych lat możliwa będzie identyfikacja nowych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących przyjęte cele i kierunki działań w oparciu o przyjęty system identyfikacji takich przedsięwzięć, przy udziale i aktywnej roli Komitetu Rewitalizacji.

Tabela 9. Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące przyjęte cele rewitalizacyjne

Nazwa przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Planowanie kierunki (cele rewitalizacji)
1. Przedsięwzięcia wspierające rozwój społeczny poprzez działania kulturalne			
1.1. Promocja czytelnictwa w obszarze rewitalizacji poprzez rozwój sieci bibliotek o sieć książkomatów	Rozwój sieci bibliotek zlokalizowanych w różnych fragmentach obszaru rewitalizacji o nowe elementy infrastruktury służące wzrostowi atrakcyjności jako miejsca aktywności społecznej	Gmina Michałowice	CS 2 CS 3
1.2. Wsparcie instytucji kultury w przygotowaniu bazy lokalowej i niezbędnego wyposażenia służącego rozwojowi oferty działań społecznych kierowanych do mieszkańców	Poprawa warunków istniejących instytucji kultury oraz wykorzystanie ich zasobów kadrowych i organizacyjnych do realizacji nowej oferty działań społecznych kierowanych do mieszkańców obszaru	Gmina Michałowice	CS 2 CS 3
1.3. Rozwój działań kulturalnych prowadzonych przez instytucje kultury bazujących na wykorzystaniu potencjału środowiskowego i kulturowego Gminy Michałowice	Wsparcie realizacji nowych projektów kulturalnych o charakterze edukacyjnym kierowanych do różnych grup społecznych i służących identyfikacji mieszkańców z gminą oraz obszarem rewitalizacji.	Gmina Michałowice	CS 2 CS 3
1.4. Tworzenie w instytucjach kultury wystaw czasowych dotyczących historii objętych programem rewitalizacji fragmentów gminy	Wsparcie realizacji projektów oraz współpracy zewnętrznej instytucji kultury (oraz Gminy) z innymi podmiotami w celu poprawy atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca o szczególnych zasobach.	Gmina Michałowice	CS 2 CS 3
2. Przedsięwzięcia wspierające procesy adaptacji do zmian klimatu w obszarze rewitalizacji			
2.1. Prowadzenie działań pozainwestycyjnych zwiększających świadomość mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne	Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych dotyczących elektromobilności pośród mieszkańców gminy w szczególności dzieci i młodzieży; organizacja konkursów o tematyce Smart City; przeprowadzenie kampanii społecznej, publikacja ulotek i map w zakresie promocji publicznego transportu miejskiego oraz wprowadzonych zmian (np. informacje o zakupionych autobusach, budowie stacji ładowania pojazdów elektrycznych);	Gmina Michałowice Placówki edukacyjno-oświatowe Organizacje pozarządowe	CS 2

<p>2.2. Lokalny program osłonowy. Program pomocowy dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokoemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych</p>	<p>Rekompensata kosztów opłat związanych ze zmianą systemu ogrzewania. Pozytywny wpływ na zdrowotność mieszkańców Gminy Michałowice.</p>	<p>GOPS Gminy Michałowice</p>	<p>CS 3 CS 2</p>
<p>3. Przedsięwzięcia wspierające rozwój aktywności obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>			
<p>3.1. Wsparcie działań lokalnych w zakresie aktywizacji młodzieży i włączania w życie publiczne poprzez narzędzia wolontariatu i animacji środowiskowej realizowane w różnych częściach obszaru rewitalizacji</p>	<p>Realizacja działań społecznych skierowanych do młodzieży włączających ich w aktywność a rzecz otoczenia oraz społeczności lokalnej , w tym poprzez forum Młodzieżowej Rady Gminy Michałowice</p>	<p>Gmina Michałowice</p>	<p>CS 1</p>
<p>3.2. Wsparcie oddolnych inicjatyw podmiotów z obszaru rewitalizacji poprzez rozwój systemu małych grantów jako działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych</p>	<p>Realizacja działań służących wprowadzeniu systemu grantów udzielanych grupom nieformalnym w celu wzmocnienia wrażliwości mieszkańców na jakość przestrzeni i wizerunek obszaru rewitalizacji</p>	<p>Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe działające na rzecz obszaru rewitalizacji</p>	<p>CS 2</p>
<p>3.3. Rozwój narzędzi partycypacji społecznej wspierających przygotowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze rewitalizacji</p>	<p>Realizacja działań służących wzmocnieniu dialogu z mieszkańcami oraz udzielania informacji w zakresie przedsięwzięć planowanych i realizowanych w obszarze rewitalizacji.</p>	<p>Gmina Michałowice</p>	<p>CS 2</p>
<p>4. Przedsięwzięcia wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji</p>			
<p>4.2. Przygotowanie i wdrożenie kodeksu dobrych praktyk reklamowych dla podmiotów prowadzących działalność w obszarze rewitalizacji</p>	<p>Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi lub środowiskiem artystycznym w celu stworzenia narzędzia promocji estetycznych i wyróżniających się rozwiązań w zakresie reklam (murali)</p>	<p>Organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji Gmina Michałowice</p>	<p>CS 3</p>
<p>4.3. Tworzenie oferty nieruchomości do komercjalizacji i współpracy z podmiotami prywatnymi w celu podnoszenia jakości przestrzeni oraz ładu przestrzennego</p>	<p>Identyfikacja zasobów nieruchomości o niewykorzystanym potencjale oraz wykorzystanie ich na cele społeczne lub komercyjne w celu poprawy stanu ładu przestrzennego</p>	<p>Organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji Gmina Michałowice</p>	<p>CS 3</p>
<p>5. Przedsięwzięcia wspierające poprawę warunków zamieszkania w obszarze rewitalizacji</p>			
<p>5.2. Rozwój i skierowanie do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym gminnego programu zamiany lokali oraz programu realizacji świadczeń wzajemnych</p>	<p>Promowanie oraz lepsze adresowanie oferty w ramach istniejącego narzędzia oraz współprac a instytucji miejskich w celu poprawy jego skuteczności oraz warunków życia mieszkańców</p>	<p>Gmina Michałowice</p>	<p>CS 1</p>

5.3. Współpraca z podmiotami prywatnymi w zakresie zagospodarowania terenów stanowiących własność prywatną udostępnianych do ogólnego użytku mieszkańcom	Zagospodarowanie terenów prywatnych takich jak niezabudowane działki rolne poprzez wprowadzanie rozwiązań w zakresie błękitno zielonej infrastruktury i udostępnienie ich mieszkańcom, na przykład w celu zapewnienia komunikacji pieszej	Gmina Michałowice Właściciele oraz użytkownicy wiczyści nieruchomości	CS 1
6. Przedsięwzięcia służące poprawie stanu oraz funkcjonalności systemu komunikacyjnego			
6.2. Poprawa stanu nawierzchni oraz dostosowanie ciągów pieszych w obszarze rewitalizacji do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Realizacja nowych inwestycji służących ograniczeniu barier występujących w przestrzeni publicznej istotnych z punktu widzenia użytkowników, w tym osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Michałowice	CS 1 CS 3
6.3. Poprawa spójności sieci dróg rowerowych stanowiących główną strukturę systemu tras rowerowych w ramach wspólnego standardu nawierzchni i towarzyszącej infrastruktury	Realizacja nowych inwestycji w zakresie komunikacji rowerowej służących promowaniu zrównoważonych rozwiązań w zakresie transportu i tworzeniu nowych powiązań komunikacyjnych pomiędzy kluczowymi węzłami	Gmina Michałowice	CS 1 CS 3
7. Przedsięwzięcia służące poprawie stanu zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji			
7.2. Promocja i profilaktyka zdrowia kierowana zwłaszcza do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	Realizacja działań kierowanych do środowiska seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, podejmowana między innymi w ramach działalności miejsc aktywności seniorów	Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe GOPS Gminy Michałowice	CS 2
7.3. Pierwsza pomoc przedmedyczna	Realizacja programów edukacyjnych w zakresie pomocy przedmedycznej kierowanych do środowiska dzieci i młodzieży w ramach edukacji oraz innych grup społecznych	Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe GOPS Gminy Michałowice Instytucje systemu ochrony zdrowia	CS 2
8. Przedsięwzięcia służące wzrostowi wrażliwości społecznej poprzez rozwój usług społecznych i aktywizację społeczną			
8.2. Stworzenie innowacyjnej przestrzeni integracji i aktywizacji młodzieży	Realizacja niezbędnej infrastruktury oraz zasobów organizacyjnych służących stworzeniu miejsca współorganizowanego oraz animowanego przez środowisko młodzieżowe	Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe	CS 2
8.3. Stworzenie systemu u mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób starszych, wychodzących z bezdomności i osób z niepełnosprawnościami	Realizacja remontów zasobu komunalnego w celu stworzenia bazy dostosowanych do szczególnych potrzeb mieszkań funkcjonujących w systemie mieszkań treningowych i wspomaganych	Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe	CS 2 CS 3
8.4. Stworzenie systemu wsparcia opiekunów poprzez rozwój całodobowych miejsc opieki wytchnieniowej dla osób	Zwiększenie liczby miejsc całodobowej opieki wytchnieniowej przy jednoczesnym zapewnieniu dodatkowego wsparcia	Gmina Michałowice Organizacje pozarządowe	CS 1 CS 2

starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	opiekunów osób niesamodzielnych oraz ich aktywizacja społeczna i zawodowa		
8.5. Wsparcie funkcjonowania Gminy i GOPS Gminy Michałowice oraz instytucji kultury w poszerzaniu oferty o działania o charakterze międzypokoleniowym i integracyjnym	Zwiększenie zasobów istniejących instytucji w celu umożliwienia im nowych działań mających charakter integracyjny, w tym umożliwiających udział osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Michałowice GOPS Gminy Michałowice	CS 1 CS 2

Źródło: opracowanie własne

Rozdział VII. Mechanizmy integrowania projektów rewitalizacyjnych

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy integrowania projektów rewitalizacyjnych

Zaprogramowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają służyć osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji w 2030 r., a więc także celów rewitalizacji. Powiązanie przedsięwzięć z celami rewitalizacji oraz odpowiadającymi im kierunkami działań zostało określone w opisie każdego projektu zarówno na liście podstawowej, jak i na liście uzupełniającej. Tym samym stanowią one odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach problemy. W rezultacie będą one stanowiły odpowiedź na występujące problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Projekty te uzupełniające pozwolą na wzmocnienie pozytywnych efektów projektów podstawowych i przyczynią się do rozwoju obszaru rewitalizacji oraz osiągnięcia określonych celów rewitalizacji.

Poniżej zaprezentowano mechanizmy zachowania komplementarności działań rewitalizacyjnych i projektów rewitalizacyjnych w ujęciu przestrzennym, problemowym, instytucjonalno-proceduralnym, źródeł finansowania oraz w ujęciu międzyokresowym.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH W UJĘCIU PRZESTRZENNYM

Przedsięwzięcia ujęte w programie skoncentrowane są na rozwiązaniu określonych problemów istniejących na wybranych obszarach – podobszarach rewitalizacji. Projekty podstawowe zaplanowano do realizacji w Regułach, w Centrum Michałowic oraz w Komorowie. Projekty te w głównej mierze pozwolą na realizację celu głównego jakim jest wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do poprawy jakości życia poprzez rewitalizację obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i kulturowych. Projekty realizowane będą na terenie każdego z podobszarów rewitalizacji.

Projektując proces rewitalizacji w gminie Michałowice wzięto pod uwagę fakt koncentrowania się na wskazanym obszarze rewitalizacji. Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne są przewidziane do realizacji na obszarze rewitalizacji, co jednak nie wyklucza tego, że w niektórych przypadkach stanowią element większych projektów, o szerszym zasięgu przestrzennym/geograficznym. Należy też zauważyć, że w przypadku listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wszystkie one zawierają komponent inwestycyjny oraz społeczny („miękki”), dzięki czemu proces rewitalizacji nie ogranicza się jedynie do prac remontowych, a wykazano, iż przestrzeń czy obiekty zagospodarowane są dla umożliwienia realizacji istotnych projektów społecznych. Nawet jeśli projekty zaplanowano w odrębnych punktach obszaru rewitalizacji, nie jest sprzeczne z zasadą komplementarności przestrzennej. Wykorzystują one bowiem w dużej mierze istniejącą już infrastrukturę społeczną i koncentrują się na rozwijaniu oferowanych w niej usług społecznych. Co istotne, wszystkie projekty skierowane są zarówno do mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części mieszkańców gminy. Tylko w ten sposób nie będą one prowadziły do występowania kolejnych negatywnych zjawisk, jak segregacja społeczna, czy marginalizacja.

Poniżej tabela pokazująca rozmieszczenie projektów rewitalizacyjnych:

Tabela 10. Lokalizacja poszczególnych projektów rewitalizacyjnych na podobszarach rewitalizacji Gminy Michałowice

Projekty rewitalizacyjne	Obszar realizacji projektu rewitalizacyjnego				
	Podobszar Komorów-Wieś	Podobszar Osiedle Komorów	Podobszar Centrum Michałowic	Podobszar Pęcice	Podobszar Reguły
1. Streetworking i Klub Młodzieżowy	<i>Projekt „miękki” odnoszący się do całego OR</i>				
2. Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach					dz. nr ew. 483 i 481/2 obręb Reguły
3. Zagospodarowanie terenu zielonego przy Przychodni Zdrowia Reguły			dz. nr ew. 633/4, 634 635/4 obręb Reguły		
4. Między Parkami - ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców	<i>Projekt „miękki” odnoszący się do całego OR</i>				
5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątamy	<i>Projekt „miękki” odnoszący się do całego OR</i>				
6. Centrum Aktywności Lokalnej w Michałowicach			dz. nr ew. 1327/7 obręb Michałowice-Osiedle		
7. Sołtysówka nasze miejsce - budowa placu zabaw w Regułach					dz. nr ew. 57 obręb Reguły
8. Dolina Utraty – integracja mieszkańców poprzez organizację spływów kajakowych Utratą	<i>Projekt „miękki” odnoszący się do całego OR</i>				
9. Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III		dz. 51, 126/8, 6/5, 6/6, 6/7, 126/3, 131/1, 132, 332, 356/7, 354/7, 430/4, 352/7 i 350/11 obręb Komorów-Wieś			
10. Dom Idei Miasta Ogrodu w Komorowie – Zielona willa Grabowskich		dz. nr ew. 604/1 obręb Komorów-Wieś			
11. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji	<i>Projekt „miękki” odnoszący się do całego OR</i>				
12. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa poprzez edukację i działania	<i>Projekt „miękki” odnoszący się do całego OR</i>				

prewencyjne					
13. Integracja działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego		dz. nr ew. 7/2, 51, 126/8, 6/5, 6/6, 6/7, 126/3, 131/1, 132, 332, 356/7, 354/7, 430/4 i 350/11 obręb Komorów-Wieś			
14. Integracja działań społecznych w Parku w Regułach					dz. nr ew. 483 i 481/2 obręb Reguły
15. Kultura w domu letniskowym Al. M. Dąbrowskiej 42		dz. nr ew. 369 obręb Komorów-Osiedle			
16. Aleja Marii Dąbrowskiej w Komorowie – na nowo		dz. nr ew. 744/3 obręb Komorów-Osiedle			
17. Wykorzystanie przestrzeni Przychodni Zdrowia w Regułach przy ul. Dworcowej			dz. nr ew. 633/4, 634 i 635/4 obręb Reguły		
18. Stworzenie nowej przestrzeni publicznej ulic Słowackiego i Prusa w Komorowie		dz. nr ew. 772, 781, 780, 485, 790, 789 obręb Komorów-Osiedle			

Źródło: opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH W UJĘCIU PROBLEMOWYM

Planowane przedsięwzięcia zostały stworzone po dokładnym zapoznaniu się z danymi pozyskanymi w trakcie wykonywania diagnozy oraz na podstawie działań partycypacyjnych, które były realizowane w trakcie przygotowywania Programu. Wynikają one również z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzenno-funkcjonalno-technicznym.

W aspekcie wzmocnienia kapitału społecznego szczególnie istotne są działania zmierzające do zwiększenia spójności społecznej. Instrumenty polityki społecznej zaplanowane w ramach GPR nastawione są przede wszystkim na likwidację bądź minimalizację przyczyn wykluczenia i włączenia społecznego – dlatego za kluczowe uznano interwencje w obiekty kulturalne i przestrzeń środowiskową Gminy, ważną dla mieszkańców. Zaplanowano działania, które będą częścią aktywnej polityki społecznej realizując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, a osoby dotknięte dysfunkcjami i deficytami będą miały szansę w pełni uczestniczyć w codziennym życiu ogółu społeczeństwa. Projekty rewitalizacyjne wskazane w GPR realizować będą również cele inwestycyjne ujęte w Strategii rozwoju gminy. Należy mieć jednak na uwadze, że w gminie Michałowice nie identyfikuje się istotnych problemów społecznych jakie dotyczą typową gminę wiejską, gdyż gmina jest gminą wianuszkową przylegającą bezpośrednio do dużego ośrodka miejskiego jakim jest m. st. Warszawa. Z tego powodu projekty skierowane na cele społeczne mają

charakter punktowy oddziałujący na wybrane aspekty problemów społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W poniższej tabeli zaprezentowany został stopień kompatybilności poszczególnych projektów rewitalizacyjnych względem siebie, który ukazuje stopień w jakim łączna realizacja planowanych działań doprowadzi do marginalizacji problemów występujących na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

Analiza pokazuje, że najwyższy stopień powiązania projektów rewitalizacyjnych wynika, w zakresie projektów realizowanych na tym samym terenie, z zaplanowanej realizacji projektu infrastrukturalnego, na bazie efektów którego planowana jest realizacja projektów „miękkich” odnoszących się do kwestii społecznych. Przykładem wysokiej komplementarności działań w ujęciu problemowym są wiązki projektów zaplanowanych na terenie Parku w Regułach - projekt GPR 2. Zagospodarowanie przestrzeni Parku w Regułach i projekt GPR 15. Integracja działań społecznych w Parku w Regułach; podobnie, jak na terenie Zalewu Komorowskiego - projekt GPR 9. Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III i projekt 13. Integracja działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH W UJĘCIU INSTYTUCJONALNO-PROCEDURALNYM

Spełnienie tej zasady możliwe jest dzięki spójnemu systemowi zarządzania wdrażaniem procesu rewitalizacji poprzez GPR. Opiera się on na istniejącej strukturze hierarchicznej, która stanowi cechę charakterystyczną funkcjonowania administracji publicznej. Jednocześnie pozwala to na egzekwowanie realizacji zamierzeń rewitalizacyjnych i dokonywanie efektywnego monitoringu całego procesu. Szeroki proces uspołecznienia procesu przygotowania programu, działania promocyjne i informacyjne przyczynia się do osiągnięcia wysokiego stopnia akceptacji procesu rewitalizacji, a przez to także wysokiego poziomu współpracy międzysektorowej w realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Zintegrowanie działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym zagwarantowane zostało poprzez oparcie na idei otwartego rządu (ang. *Open government*). Model ten opiera się na idei zwiększenia zaangażowania obywateli w procesy rządzenia poprzez zapewnienie im dostępu do informacji i zasobów publicznych, a także stworzenie procedur umożliwiających uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji aktualnie należących do domeny publiczno-prawnej. W celu zachowania komplementarności działań na poziomie Programu rewitalizacji zaplanowano działania przypisane do Komitetu Rewitalizacji oraz do UG.

Idea otwartego rządu jest ściśle związana z postępującym rozwojem technologicznym, dostępnością cyfrowych narzędzi ułatwiających komunikację oraz usieciowieniem funkcjonowania jednostek i instytucji. Punktem wyjścia dla zastosowanej koncepcji są trzy wartości: przejrzystość, partycypacja i zaangażowanie oraz współpraca. Dwie dodatkowe to efektywność oraz otwartość, traktowana jako fundament pozostałych wartości oraz element składowy wszystkich działań na rzecz otwartego rządu. Na etapie wdrożenia Programu zamiast partycypacji zapewnione zostały mechanizmy gwarantujące zaangażowanie poszczególnych gminnych instytucji i podmiotów publicznych. Program pozwala na efektywne współdziałanie różnych jednostek organizacyjnych

gminy (w tym m.in. GOPS) oraz Policji i PUP Pruszków. Planuje się zawarcie szczegółowych porozumień regulujących zakres i częstotliwość zbieranych danych sprawozdawczych.

Celem takiego podejścia jest udostępnienie danych i informacji dotyczących stopnia rozwiązania konkretnego problemu zidentyfikowanego na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji dla interesariuszy rewitalizacji. Dostęp do danych ma pozwolić interesariuszom monitorować skuteczność zmian społeczno-gospodarczych. **Dodatkowym celem będzie zrozumienie, gdzie i w jaki sposób wydawane są publiczne pieniądze.** Wymogi wynikające z projektów w zakresie rewitalizacji realizowane w perspektywie finansowej UE 2021-2027 sprawiają, że istotnie na znaczeniu zyskują projekty o największym potencjale instytucjonalno-proceduralnym. Współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur zostanie zapewnione **na etapie programowania oraz na etapie wdrażania Programu.**

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE – ETAP PROGRAMOWANIA PROGRAMU

• Identyfikacja wspólnych obszarów interwencji pomiędzy Programem a innymi programami pomocowymi zapewniającymi możliwość dotacji zewnętrznych
• Zaangażowanie w prace Komitetu Rewitalizacji podmiotów reprezentujących różne sektory społeczny, gospodarczy i publiczny
• Identyfikacja kategorii beneficjentów mogących wspólnie aplikować o wsparcie lub współpracować przy wdrożeniu

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE – ETAP WDRAŻANIA PROGRAMU

• Skoordynowanie terminów składania wniosków i wyboru projektów w ramach powiązanych ze sobą działań w poszczególnych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych
• Współpraca UG z jednostkami samorządowymi (GOPS Gminy Michałowice)
• Monitorowanie wdrożenia przez <u>Komitet Rewitalizacji</u> który będzie pełnił funkcję <u>centrum łączności</u> pomiędzy przedstawicielami UG, jednostek organizacyjnych, przedsiębiorcami oraz NGO's.
• Uruchomienie „banku projektów” mogących być uzupełnieniem projektów rewitalizacyjnych wpisanych do Programu – projekty zbierane w tym zakresie będą stanowić uzupełnienie już istniejących projektów rewitalizacyjnych lub ich rozwinięcie; analiza takich projektów będzie się odbywać na etapie raportu monitorującego wdrożenie GPR
• Wprowadzenie wymogu uzyskania pozytywnej opinii <u>Komitetu Rewitalizacji</u> załączanej do wniosku aplikacyjnego zaświadczonego o spójności projektu z celami programu
• Nawiązanie ponadlokalnej współpracy z sąsiednimi gminami wdrażającymi Program w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk we wdrożeniu Programu
• Ciągła analiza przez UG następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej gminy
• Stałe monitorowanie przez UG warunków pozyskania dodatkowych środków wsparcia ze wewnętrznego w okresie programowania 2021-2027 (EFRR, EFS+, PS WRP na lata 2023-2027, inne publiczne środki krajowe, środki budżetu państwa)

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH W UJĘCIU ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty, które zostały zapisane w Programie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Głównym źródłem finansowania projektów wskazanych w Programie będą środki programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027. Komplementarnie wykorzystane zostaną środki skierowane na wsparcie działań rewitalizacyjnych. Na etapie programowania Programu stwierdzono występowanie komplementarności międzyprogramowej z programami finansowanymi ze środków unijnych zaplanowanych do pozyskania na realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych: środki własne gminy, środki budżetowe w ramach Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, PFRON, Programy MKiDN, FIO oraz Rządowego Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych, WFOŚiGW, Jessica II. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Planuje się wykorzystanie również środków ZIT RWS (Region Warszawski Stołeczny) w okresie 2021+. Wykluczone zostało ryzyko podwójnego dofinansowania projektów rewitalizacyjnych.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH W UJĘCIU MIĘDZYOKRESOWYM

GPR stanowi kontynuację procesu rewitalizacji zainicjowanego w gminie Michałowice przez O efektywnym połączeniu i skoordynowaniu zadań w ujęciu międzyokresowym stanowić będzie kontynuacja podjętych w poprzednim okresie działań, ale także istotna jest świadomość strategicznego wzmocnienia ich w kolejnych okresach. GPR zachowuje ciągłość programową w stosunku do przedsięwzięć realizowanych w latach 2016-2023. Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2016-2023, który przyjęty został uchwałą XXV/297/2017 Rady Gminy Michałowice z dnia 22 czerwca 2017 r. Zaprojektowane obecnie przedsięwzięcia rewitalizacji w dużej mierze odnoszą się do wówczas zaplanowanych projektów i stanowią ich kontynuację.

Rozdział VIII. System wdrożenia programu

Niniejszy rozdział określa opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu

Realizacja (wdrożenie) Programu

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponad kadencyjnym, określającym cele i plany działań na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system wdrażania.

Opis Struktury Zarządzania programem rewitalizacji

Główne podmioty, na których spoczywa obowiązek wdrożenia GPR to:

Tabela 11. Podmioty realizujące czynności z zakresu zarządzania GPR

Podmiot	Zadania
Wójt Gminy	<ul style="list-style-type: none">– nadzór nad sporządzaniem i realizacją GPR,– przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu GPR,– podejmowanie decyzji w sprawie zmian i aktualizacji GPR,– powołanie członków Komitetu Rewitalizacji
Rada Gminy	<ul style="list-style-type: none">– zatwierdzenie i uchwalenie dokumentu GPR oraz jego aktualizacji,– ustalanie zasad funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji
Komitet Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none">— opiniowanie i doradzanie: Komitet opiniuje projekty dokumentów związanych z rewitalizacją, w tym gminny program rewitalizacji, oraz doradza wójtowi, w sprawach dotyczących rewitalizacji— inicjowanie działań: Komitet może podejmować inicjatywy i proponować rozwiązania dotyczące rewitalizacji— monitorowanie i ocena: Komitet może monitorować przebieg rewitalizacji i oceniać jej efekty. <p>Regulamin Komitetu jest dokumentem, który precyzuje szczegółowe zasady jego funkcjonowania wskazując w szczególności: skład Komitetu, zadania Komitetu, tryb pracy, sposób działania i inne.</p>
Kierownicy Referatów UG oraz kierownicy jednostek organizacyjnych GOPS Gminy Michałowice	<ul style="list-style-type: none">– współpraca w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny działań rewitalizacyjnych,– realizacja projektów służących osiągnięciu celów rewitalizacji,– przygotowywanie informacji na temat realizacji projektów wynikających z GPR i osiągniętych wskaźników,– współpraca w przygotowywaniu projektów aktualizacji GPR,– informowanie o ewentualnych zagrożeniach związanych z realizacją projektów i GPR,
Partnerzy procesu, którzy zgłosili propozycje działań rewitalizacyjnych do objęcia zapisami GPR oraz mieszkańcy,	<ul style="list-style-type: none">– udział w konsultacjach społecznych dotyczących GPR,– informowanie o zjawiskach negatywnych, potrzebach i potencjalach obszaru rewitalizacji,– aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych,

organizacje społeczne itp.	infrastrukturalnych zgodnie z lokalnymi potrzebami i interesami, – realizacja przedsięwzięć zgłoszonych do GPR.
----------------------------	--

Źródło: opracowanie własne

System zarządzania rewitalizacją wymaga osadzenia w istniejącym systemie zarządzania rozwojem gminy i strukturze organizacyjnej UG. Obsługę administracyjno-organizacyjną procesu rewitalizacji zapewnia Referat Planowania Przestrzennego – UA – a w niej Koordynator programu rewitalizacji.

Analiza ryzyka wraz ze środkami zaradczymi

Przeprowadzona analiza dla obszarów zdegradowanych stanowi w pewnym sensie analizę ryzyka w kontekście przyjętego w GPR (na poziomie celów rewitalizacji) zakresu niezbędnych interwencji samorządu Gminy Michałowice. Wskazano tam czynniki, które występują (lub mogą potencjalnie wystąpić) niezależnie od aktywności samorządu lokalnego, lecz stanowią jednocześnie konkretne uwarunkowania, w obrębie których samorząd będzie realizował swoje założenia rewitalizacji. Jako, że Program realizowany będzie na przestrzeni wielu lat i w tym czasie zmianie ulegą będą lokalne i zewnętrzne uwarunkowania, przewidziano ścieżki postępowania na wypadek wystąpienia potencjalnych trudności dla realizacji GPR. Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

- nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne. Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Gminy będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań;
- nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu GPR dla pojedynczego projektu, po jego merytorycznym uzasadnieniu, Rada Gminy będzie mogła podjąć stosowną uchwałę w sprawie zmian w Programie dla konkretnego projektu. Zasadniczo jednak UG dąży do wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.);
- niezyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko niezyskania dofinansowania zewnętrznego. Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też Gmina zapewni

dotatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznanych środków. Każdorazowo zostanie przeprowadzona staranna ocena wystąpienia pomocy publicznej w projekcie;

- w przypadku niepowodzenia w realizacji pojedynczych projektów, w tym takich, które stanowią fundament dla kolejnych działań, UG powoła odpowiedni zespół zadaniowy, złożony z pracowników merytorycznych właściwych wydziałów UG i jednostek organizacyjnych, a w miarę potrzeb również ekspertów zewnętrznych. Zespół ten wspólnie znajdzie najbardziej optymalne rozwiązanie problemu, np. wdrożenie alternatywnego projektu, zaspokajającego daną potrzebę społeczności lokalnej

Na poziomie realizacji GPR jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje Problemowe:

- zmiana polityczna we władzach gmin – mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji. Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców. GPR może podlegać aktualizacji, polegającej na opracowaniu i wpisaniu nowych projektów do katalogu zadań, jednakże czynniki polityczne nie będą miały wpływu na wybór projektów. Będzie on każdorazowo opiniowany przez Radę Gminy po szczegółowym przeanalizowaniu ich zasadności przez specjalistów z Urzędu Gminy
- nie osiągnięcie porozumienia z interesariuszami GPR na etapie wdrażania Programu – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mógłby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia;
- ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach GPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

Ramowy harmonogram realizacji oraz koszty zarządzania gminnym programem rewitalizacji

W poniższej tabeli przedstawiono ramowy harmonogram realizacji GPR - w odniesieniu do czynności proceduralnych niezbędnych do podjęcia w procedurze wdrażania GPR.

W harmonogramie ujęto szczególnie posiedzenia Komitetu Rewitalizacji. Komitet powinien być ciałem faktycznie współpracującym przy realizacji GPR. Aby Komitet mógł efektywnie wypełniać te funkcje, konieczne są regularne spotkania, umożliwiające bieżącą dyskusję i podejmowanie decyzji. Częstotliwość posiedzeń powinna być dostosowana do potrzeb i dynamiki procesu rewitalizacji w

danej gminie dla zapewnienia realnego wpływu na przebieg rewitalizacji. Jego spotkania powinny odbywać się jednak, co najmniej raz w roku na potrzeby wydania opinii o stanie realizacji programu rewitalizacji.

Tabela 12. Ramowy harmonogram realizacji GPR

Lp.	Etapy i rodzaje działań	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Przygotowanie i uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji przez Radę Gminy							
2	Opracowanie zasad i powołanie Komitetu Rewitalizacji							
3	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Wieloletniej Prognozy Finansowej							
4	Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji							
5	Działania informacyjno-promocyjne Gminnego Programu Rewitalizacji							
6	Monitoring projektów rewitalizacyjnych							
7	Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji							
8	Przygotowanie projektów do realizacji, pozyskanie finansowania zewnętrznego, wdrożenie projektów							
9	Podsumowanie działań rewitalizacyjnych realizowanych ze wsparciem finansowym środków zewnętrznych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 zgodnie z zasadą n+3							
10	Przygotowanie do działań rewitalizacyjnych w ramach kolejnej perspektywy finansowej po 2027 roku							

Źródło: opracowanie własne

Podkreślenia wymaga, że aby Komitet Rewitalizacji mógł efektywnie wypełniać te funkcje, konieczne są regularne spotkania, umożliwiające bieżącą dyskusję i podejmowanie decyzji. Częstotliwość posiedzeń powinna być dostosowana do potrzeb i dynamiki procesu rewitalizacji w danej gminie, ale zdecydowanie częstsza niż raz w roku. Dlatego też, zapis w regulaminie o minimalnej częstotliwości posiedzeń raz w roku należy traktować jako absolutne minimum, a nie jako standard. Komitet powinien mieć możliwość zwoływania dodatkowych posiedzeń w miarę potrzeb, aby zapewnić realny wpływ na przebieg rewitalizacji.

W poniższej tabeli oszacowano inne możliwe wydatki, jakie będzie generowało wdrożenie GPR.

Tabela 13. Szacowane koszty zarządzania GPR w okresie jego wdrożenia

Lp.	Działania	Liczba	Jednostka	Cena [zł]	Wartość [zł]
1	Koszty wdrażania, obsługi, monitorowania i ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji	1	szt.	10 000,00	10 000,00
2	Obsługa Komitetu Rewitalizacji - koszty organizacji szkoleń i podnoszenia kompetencji członków Komitetu	1	komplet	10 000,00	10 000,00
3	Działania informacyjno-promocyjne, w tym:				
4a	Ulotki i broszury informacyjno-promocyjne	1	komplet	1 000,00	1 000,00
4b	Inne (wsparcie eksperckie i in.)	1	komplet	1 000,00	1 000,00
				Razem:	22 000,00

Źródło: opracowanie własne

Rozdział IX. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Poniższy rozdział opisuje system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu. Opisano tutaj metody oraz narzędzia badania i analizowania zmian zachodzących na obszarze zdegradowanym będące wynikiem procesu rewitalizacji oraz system oceny wpływu i skuteczności prowadzonych działań na zdiagnozowane problemy; ponadto określono instytucje/podmioty i ich zadania w systemie monitorowania; przewidziano możliwość wprowadzania w planie działań modyfikacji na podstawie rekomendacji wynikających z ewaluacji programu rewitalizacji.

Gminny program rewitalizacji stanowi dokument o operacyjnym charakterze, który realizowany jest z uwzględnieniem lokalnego kontekstu oraz uwarunkowań. Realizacja jego postanowień następuje poprzez działania wielu podmiotów i instytucji mających bardzo zróżnicowany wkład w sposób realizacji jego zapisów. Z tego względu proces jego realizacji musi być monitorowany, zarówno w kontekście stanu realizacji bieżących zadań, jak również w kontekście szerszej oceny skutków i efektów realizacji.

Stosownie do postanowień art. 15 ust. 1 pkt 9 ustawy o rewitalizacji jednym z elementów programu jest system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji. Jego celem jest wprowadzenie mechanizmów reagowania na potrzeby zmian następujących w kilkuletniej perspektywie jego realizacji.

System monitorowania i oceny obejmuje dwa powiązane ze sobą elementy. Pierwszym z nich jest bieżące monitorowanie postępów jego realizacji, które odbywa się poprzez raportowanie bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć. Drugim z elementów oceny jest natomiast ocena stopnia osiągania zakładanych celów procesu rewitalizacji, które realizowane są poprzez przyjęte kierunki działań oraz przypisane do nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Z uwagi na charakter przyjętych celów wymagający szerszej oceny skuteczności i efektywności działań wymaga ona dłuższej obserwacji, dlatego też prowadzona jest z mniejszą częstotliwością, niżeli ocena bieżących postępów wdrażania, przez co będzie prowadzona co trzy lata.

Monitorowanie bieżących postępów realizacji programu

Monitorowanie postępów realizacji ma na celu bieżącą obserwację zaawansowania programu, a w efekcie oddziaływanie na sprawną realizację jego postanowień. Wykorzystywanym w tym celu narzędziem będą **sporządzane każdego roku raporty dotyczące stanu realizacji**, których proces sporządzenia będzie zmierzać do maksymalnego powiązania z różnymi działaniami sprawozdawczymi podejmowanymi przez Gminę.

Roczny raport dotyczący stanu realizacji Programu będzie sporządzany za każdy poprzedni rok kalendarzowy. Dokument będzie zawierać dane dotyczące stanu realizacji każdego z przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Każdego roku będzie on również przedkładany Komitetowi Rewitalizacji w formie informacji i ogłoszony na stronie BIP.

Podstawowym celem raportu będzie zebranie i usystematyzowanie informacji dotyczących postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja odbywa się stosownie do zakresu kompetencji w różnych komórkach i jednostkach organizacyjnych.

Zebrane w ten sposób dane zostaną wykorzystane w szczególności do sporządzenia „Raportu o stanie gminy Michałowice”, który sporządzany jest każdego roku w oparciu o art. 28aa ustawy o

samorządzie gminnym, a następnie przedkładany Radzie Gminy Michałowice w formie kompleksowej informacji dotyczącej realizowanych działań.

Raport będzie obejmować najważniejsze informacje dotyczące postępów realizacji projektów rewitalizacyjnych ujętych w tym Programie. Odnosić się one będą do ram finansowych oraz czasowych, które zostały przedstawione w odniesieniu do każdego z projektów, przy jednoczesnym uwzględnieniu poszczególnych etapów, które składają się na ich realizację. Raport wskazywać będzie zatem w syntetyczny sposób, które przedsięwzięcia znajdują się w przygotowaniu, realizacji lub zostały zakończone. Z uwagi na prowadzoną statystykę publiczną w zakresie rewitalizacji dane zebrane w ramach raportu posłużą również do wypełnienia formularzy przekazywanych rokrocznie do Głównego Urzędu Statystycznego.

Opracowanie raportu podsumowującego stan realizacji będzie spoczywać na Referacie Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych - FZ, który będzie odpowiadać za redakcję raportu w oparciu o zebrane i usystematyzowane dla jego potrzeb dane dotyczące aktualnego stanu realizacji przedsięwzięć oraz poniesionych wydatków.

Ocena aktualności i stopnia realizacji programu

Podstawę realizacji Programu stanowią działania mające na celu poprawę sytuacji życiowej mieszkańców oraz jakości zamieszkiwania w obszarze rewitalizacji. Działania te realizowane są w ramach czterech podstawowych celów procesu rewitalizacji, które zostały szczegółowo określone w tym programie, a ich złożony charakter wymaga kompleksowej oceny stopnia ich realizacji.

Stosownie do postanowień art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Biorąc pod uwagę specyfikę przyjętych celów, wymagającą dłuższej obserwacji zmian przyjęto, że ocena będzie dokonywana raz na trzy lata, stosownie do zapisów przyjętego harmonogramu.

Ocena aktualności i stopnia realizacji będzie uwzględniać dane finansowe dotyczące realizacji przedsięwzięć oraz dotyczące osiągniętych produktów i rezultatów, które pogłębiać będą roczne raporty dotyczące stanu realizacji. Stanowiąc będzie tym samym kompleksowe podsumowanie trzyletniego okresu realizacji przedsięwzięć, pozwalające na ocenę w perspektywie do 2030 roku stopnia realizacji programu rozumianego jako jego zaawansowanie.

Ważnym elementem jakościowej oceny aktualności i stopnia realizacji Programu będzie ocena wybranych, kluczowych wskaźników realizujących przyjęte cele i kierunki działań rewitalizacyjnych (por. tab. poniżej).

Opracowanie oceny aktualności i stopnia realizacji będzie spoczywać na Referacie Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych - FZ, który będzie odpowiadać za ostateczną redakcję w oparciu o zebrane i usystematyzowane dla jego potrzeb dane dotyczące aktualnego stanu realizacji przedsięwzięć, poniesionych wydatków oraz osiągniętych produktów i rezultatów odpowiadających przyjętym celom i kierunkom działań.

Stosownie do przepisów ustawy ocena aktualności i stopnia realizacji Programu będzie przekazywana przez Wójt Gminy Komitetowi Rewitalizacji, który po zapoznaniu się z jej treścią rozważać będzie zasadność przystąpienia do aktualizacji realizowanego programu. Zgodnie z art.

22 ust. 2 ustawy, ocena aktualności i stopnia realizacji programu podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji przed jej publikacją w Biuletynie Informacji Publicznej.

Poniżej zaprezentowano wskaźniki mierzące postęp i cele GPR.

Tabela 14. Realizacja wskaźników mierzących postęp i cele programu rewitalizacji

Wskaźniki rezultatu długofalowego	Jednostka miary	Stan na 2024 rok	Trend	Wartość docelowa wskaźnika na 2030 rok	Źródło danych
Cel szczegółowy 1: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowej					
Wzrost liczby odwiedzających przestrzenie kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowe w gminie Michałowice (np. parki, place zabaw, ścieżki rowerowe, obiekty rekreacyjne)	osoby	5000	↑	10000	liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i sportowych/ badania ankietowe/ monitoring ruchu
Cel szczegółowy 2: Integracja społeczna mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej					
Procent mieszkańców deklarujących poczucie przynależności do społeczności lokalnej i identyfikację z gminą Michałowice	%	80	↑	85	Badania ankietowe
Cel szczegółowy 3: Budowa marki obszaru rewitalizowanego i gminy poprzez wzmocnienie jej potencjałów społecznych, przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych i środowiskowych					
Wzrost rozpoznawalności marki gminy Michałowice (mierzony wzrostem liczby pozytywnych wzmianek o gminie w mediach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich, a także w mediach społecznościowych, w porównaniu do roku bazowego).	szt.	10	↑	20	Urząd Gminy Michałowice
Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem	%	2,5	↓	2,3	GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	szt.	2373	↑	2500	GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca

Źródło: Opracowanie własne

Wartości bazowe wskaźników zostały określone na etapie programowania GPR, natomiast wartości docelowe oszacowano w ostrożny sposób, posiłkując się aktualną wartością średnią danego zjawiska. Wysokość wartości docelowej określono na poziomie realnym do osiągnięcia przy uwzględnieniu zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i skali planowanych działań.

Rozdział X. Zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy

Niniejszy rozdział opisuje niezbędne zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy

Na etapie opracowania programu gmina dokumentem odnoszącym się do gospodarki mieszkaniowej był Wieloletni programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Michałowice w latach 2019-2025 – przyjęty uchwałą nr XXXVI/455/2018 Rady Gminy Michałowice z dnia 4 października 2018 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Michałowice w latach 2019-2023, z późniejszymi zmianami. Program był kilkakrotnie zmieniany, ostatnia aktualizacja została dokonana uchwałą nr LXI/634/2023 Rady Gminy Michałowice z dnia 12 grudnia 2023 r. zmieniającą uchwałę nr XXXVI/455/2018 Rady Gminy Michałowice z dnia 4 października 2018 w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Michałowice w latach 2019-2023. Ostatnia zmiana rozszerzyła, w szczególności okres obowiązywania programu do 2025 roku.

Głównym celem wieloletniego programu jest określenie podstawowych założeń i wytycznych działań Gminy zabezpieczających racjonalne i efektywne gospodarowanie posiadanym zasobem mieszkaniowym. Program zawiera w szczególności prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Gminy w poszczególnych latach, analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata, źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach, wysokość kosztów w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji oraz koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także koszty inwestycyjne, oraz inne działania mające na celu poprawę wykorzystanie i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy. Nie przewiduje się sprzedaży lokali z mieszkaniowego zasobu Gminy Michałowice.

W obszarze rewitalizacji zlokalizowane są budynki w Komorowie i Pęcicach:

Mieszkaniowy zasób gminy Michałowice: ul. Mazurska 67, ul. Kasztanowa, ul. Al. M. Dąbrowskiej 18 (na terenie szkoły), ul. Al. M. Dąbrowskiej 12/20 (w budynku szkoły), ul. Sieradzka 8

Wykaz lokali socjalnych: Pęcice, ul. Zaułek 7a, Komorów, ul. Kasztanowa 8C

Wykaz lokali związanych ze stosunkiem pracy: Komorów, ul. Al. M. Dąbrowskiej 12/20, ul. Al. M. Dąbrowskiej 18

Wykaz lokali przeznaczonych na wykonanie innych zadań jednostek samorządu terytorialnego realizowanych na zasadach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: Komorów, ul. Sieradzka 8

Szansą na wykonanie i przyspieszenie prac gazyfikacji jest uzyskanie dofinansowań ze środków dotacyjnych w zakresie termomodernizacji, gdzie jednym z jej działań jest wymiana pieców węglowych na ogrzewanie gazowe. Warto jednak wskazać, że głównym problemem jest brak planów inwestycji gazowni w zakresie rozwoju sieci gazowej. Poza tym przechodzenie na gaz jest wspierane w obecnej perspektywie tylko w krótkiej perspektywie czasowej. Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych to proces naprawczy, który zawiera szereg działań, takich jak przeciwdziałanie degradacji zasobów i poprawę jakości życia. Są to takie działania jak podniesienie standardu zamieszkania poprzez remonty, modernizacje zasobów mieszkaniowych oraz realizację inwestycji

w ramach budowy budynków komunalnych. Dla realizacji GPR nie wskazuje się konieczności zmian w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy.

Rozdział XI. Komitet Rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje określenie niezbędnych zmian w uchwale o Komitecie Rewitalizacji

Zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na potrzeby realizacji programu zostały określone w uchwale Rady Gminy zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta gminy. Komitet Rewitalizacji uprawniony będzie do opiniowania zmian w GPR na etapie jego realizacji oraz monitorowania i ewaluacji, jak również podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją Gminy. Komitet uczestniczyć będzie również w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Gminy oraz zarządzeń Wójta Gminy związanych z prowadzeniem działań rewitalizacyjnych. Stanowisko Komitetu Rewitalizacji nie będzie wiążące dla Rady Gminy, ani Wójta Gminy. W skład Komitetu wejdą wyłącznie przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji. Planuje się aby Komitet liczył nie mniej niż 7 członków i nie więcej niż 14 członków. Członków Komitetu powoła Wójt Gminy na wspólną kadencję w drodze zarządzenia. Kadencja Komitetu będzie trwała 5 lat. Członkowie Komitetu będą wybierani w trybie otwartego naboru oraz wskazani przez Wójta Gminy spośród przedstawicieli Urzędu Gminy, czy jednostek i podmiotów samorządowych. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewni Urząd Gminy. Za pracę w Komitecie nie przysługiwać będzie wynagrodzenie. Szczegółowe zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustalone zostały w Regulaminie Komitetu Rewitalizacji.

Przyjęty model zarządzania GPR i współpracy z Komitetem Rewitalizacji obejmuje „tradycyjne” działania wzmacniające demokrację partycypacyjną (takie jak konsultacje społeczne, czy dostęp do informacji publicznej) i uzupełnia je o nowe typy działań (takie jak dostęp do danych publicznych oraz ich ponowne wykorzystywanie przez obywateli). W ramach realizacji tego wymogu UG udostępnić będzie dane monitoringowe i ewaluacyjne dotyczące procesu rewitalizacji na stronie internetowej urzędu. Dodatkowo każdy z beneficjentów projektów rewitalizacyjnych będzie również udostępniać publicznie informacje sprawozdawcze z realizacji projektu na własnej stronie internetowej. Dla zapewnienia skuteczności procesu dane będą prezentowane za pośrednictwem Zespołu m.in. rewitalizacji, którego zadaniem będzie ocena stopnia możliwości zrozumienia dostępnych danych przez interesariuszy rewitalizacji i potrzeba ich przetworzenia (m.in. w formie grafów, broszur, diagramów).

Rozdział XII. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na wniosek wójta, Rada Gminy podejmuje uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Nie przewiduje się uchwalenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Rozdział XIII. Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z wymogami wskazanymi w przepisach ustawy o rewitalizacji

Na załączonych do GPR mapach zaprezentowano lokalizację podstawowych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych. W przypadku projektów infrastrukturalnych odniesiono się do lokalizacji na podstawie działki ewidencyjnej, natomiast w przypadku projektów „miękkich” nieprzypisanych do konkretnej działki, wskazano cały obszar rewitalizacji. Takie rozwiązanie służyć ma jedynie sygnalizacji terytorialnego zakresu projektu rewitalizacyjnego. Aby utrzymać wymaganą przepisami ustawy o rewitalizacji skalę map 1:5000 mapa obszaru rewitalizacji została podzielona na arkusze.

Na mapach zaznaczono kolorami funkcje działek obszaru rewitalizacji. Mapy zostały podzielone na arkusze – takie same jak w przypadku delimitacji obszaru rewitalizacji – tak więc skala jest ta sama 1:5000 i podział na arkusze jest ten sam.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 13 ustawy o rewitalizacji, w poniższych tabelach wskazano sposoby realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania (patrz. tabela poniżej). W związku ze zmianami przepisów wskazujących na konieczność opracowania Planu ogólnego gminy nie dokonano wylistowania zmian wynikających z obecnych zapisów Studium. Uwzględniono w analizie jedynie projekty o dokładnych lokalizacjach. W kolumnie studium (bądź mpzp w zależności od tabeli) są dotychczasowe funkcje obszarów w dokumentach planistycznych.

Nie zidentyfikowano zasadności przyjęcia nowych miejscowych planów rewitalizacji, o których mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie ma zatem konieczności dokonywania wyznaczenia granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu. Nie przewiduje się także wszczęcia postępowania scaleniowego. W wykazie znalazło się odniesienie do każdej działki realizacji projektu rewitalizacji związanego trwale z nieruchomością.

Zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji:

Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.). Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Tabela 15. Analiza funkcji obszarów w dokumentach planistycznych wynikających z planowanej realizacji projektów rewitalizacyjnych

Projekt rewitalizacyjny	Istniejący zapis w MPZP	Proponowana zmiana zapisu MPZP	Numer i obręb działki ew.
9. Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Komorowskiego Etap III	Uchwała nr XXVII/161/2000 z dnia 2 czerwca 2000 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Michałowice EE – stacja transformatorowa (brak ustaleń szczegółowych dla terenu)	- Projekt zagospodarowania terenu wokół Zalewu Komorowskiego ze względu na swój charakter i sposób realizacji zagospodarowania nie koliduje z obecną infrastrukturą energetyczną i zapisami MPZP. Projekt stanowi uzupełnienie funkcji podstawowej terenu.	6/7 – Komorów-Wieś
13. Integracja działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego	Uchwała nr XXVII/161/2000 z dnia 2 czerwca 2000 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Michałowice EE – stacja transformatorowa (brak ustaleń szczegółowych dla terenu)	Projekt zagospodarowania terenu wokół Zalewu Komorowskiego ze względu na swój charakter i sposób realizacji zagospodarowania nie koliduje z obecną infrastrukturą energetyczną i zapisami MPZP. Projekt stanowi uzupełnienie funkcji podstawowej terenu.	6/7 – Komorów-Wieś
15. Kultura w domu letniskowym Al. M. Dąbrowskiej 42	Uchwała nr XXVII/161/2000 z dnia 2 czerwca 2000 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Michałowice c4.8 MN/L - Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na działkach leśnych, z zakazem „lokalizowania budynków usługowych”	Zmiana przeznaczenia na tereny zabudowy usługowej**	369 – Komorów-Osiedle

Rozdział XIV. Opiniowanie programu przez właściwe podmioty

Niniejszy rozdział opisuje informację o wyniku opiniowania programu przez właściwe podmioty określone w art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji

GPR jest narzędziem do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, która należy do zadań własnych gminy. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaproponowano szereg działań rewitalizacyjnych w postaci przedsięwzięć i wynikających z nich projektów, których systematyczna realizacja doprowadzi do wyjścia z sytuacji kryzysowej, zbadanej na danym terenie. Celem programu jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i osiągnięcie wysokiego i równego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. GPR stanowi również podstawowe narzędzie w celu ubiegania się o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych z funduszy Unii Europejskiej. Projekty zawarte w GPR nie określają ram i założeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Projekty opisane w GPR nie wpływają na aktualne zagospodarowanie istniejących na obszarze Gminy terenów górniczych. GPR nie określa szczegółowych ram i założeń w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności państwa. Dokument nie ogranicza, ani nie rozszerza zakresu obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i obronności państwa. Formy ochrony zabytków leżących w obszarze rewitalizacji zostały określone na mocy przepisów odrębnych. Wszelkie inwestycje prowadzone w obrębie obszaru rewitalizacji dotyczące obiektów objętych prawną ochroną należy konsultować z odpowiednim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Obszar rewitalizacji i realizacja poszczególnych przedsięwzięć i projektów zawartych w programie nie obejmuje swym zasięgiem gruntów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej, których zagospodarowanie powinno się odbywać na zasadach zawartych w przepisach odrębnych. Wójt Gminy po przeprowadzonych konsultacjach społecznych, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji wystąpił do właściwych podmiotów o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, a zaakceptowane zmiany wynikające z uzyskanych opinii zostały wprowadzone do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Rozdział XV. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu programu

Niniejszy rozdział opisuje informację o przeprowadzeniu analizy jej zapisów pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do oceny oddziaływania na środowisko i jej wynikach oraz wynik OOŚ w przypadku obowiązku jej przeprowadzenia

Niniejszy program rewitalizacji nie jest dokumentem, dla którego, zgodnie z art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Odnosząc wymogi ww. ustawy należy przeanalizować, czy program rewitalizacji należy do ww. grupy drugiej dokumentów o charakterze sektorowym, tj. czy ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko.

GPR jest dokumentem ogólnym, w ramach którego zaproponowano działania o charakterze nie inwestycyjnym (poprawiającymi aktywność mieszkańców), które uzupełnione zostały działaniami inwestycyjnymi z zakresu modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, poprawy stanu technicznego budynków, poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych i terenów zieleni, poprawy jakości powietrza. W ramach realizacji GPR zakłada się m.in. stworzenie miejsc rekreacji przyjaznych i bezpiecznych dla mieszkańców, służących integracji i aktywizacji, odnowę istniejących obiektów w celu realizacji nowych usług społecznych dla ludności.

Cele rewitalizacji i przedsięwzięcia mają charakter komplementarny wobec obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych gminy i obszaru rewitalizacji. Zadania związane z przeprowadzeniem robót budowlanych elementów zabudowy obszaru rewitalizacji, czy zagospodarowaniem terenów zieleni, mogą na etapie realizacji wykazywać negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na środowisko, które będzie miało charakter lokalny, związany z miejscem inwestycji i odwracalny, tj. ustąpi po zakończeniu prac.

Program nie zalicza się również do dokumentów planistycznych wyszczególnionych w art. 46 ust. 1 ustawy, jak również nie stanowi dokumentu, o którym mowa w art. 46 ust. 2 ustawy, gdyż nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko; nie ustala ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Program nie zalicza się również do dokumentów wymienionych w art. 46 ust 3 ustawy. Obszar rewitalizacji nie obejmuje terenów prawnie chronionych, w tym obszarów NATURA 2000. Realizacja zapisów GPR nie jest sprzeczna z celami ochrony obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w związku z tym należy uznać iż działania wynikające z GPR nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko.

Arkusz 1
1:5000

0 100 200 m

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące cały podobszar

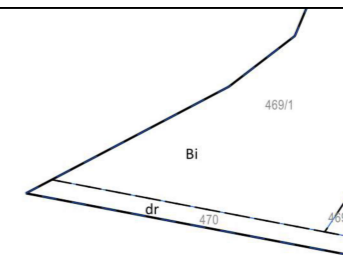
 8. Dolina Utraty – integracja mieszkańców poprzez organizację spływów kajakowych Utratą

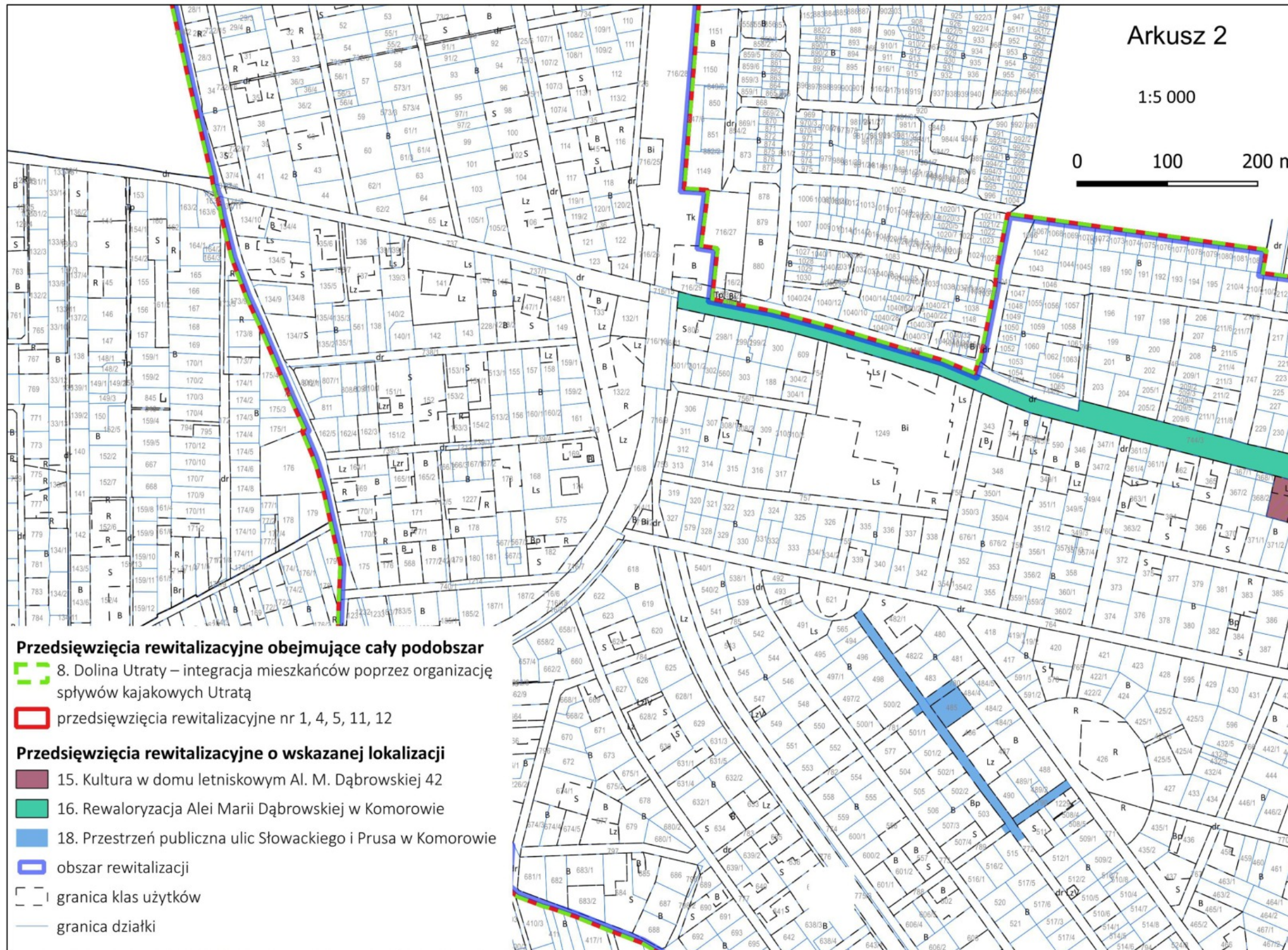
 przedsięwzięcia rewitalizacyjne nr 1, 4, 5, 11, 12

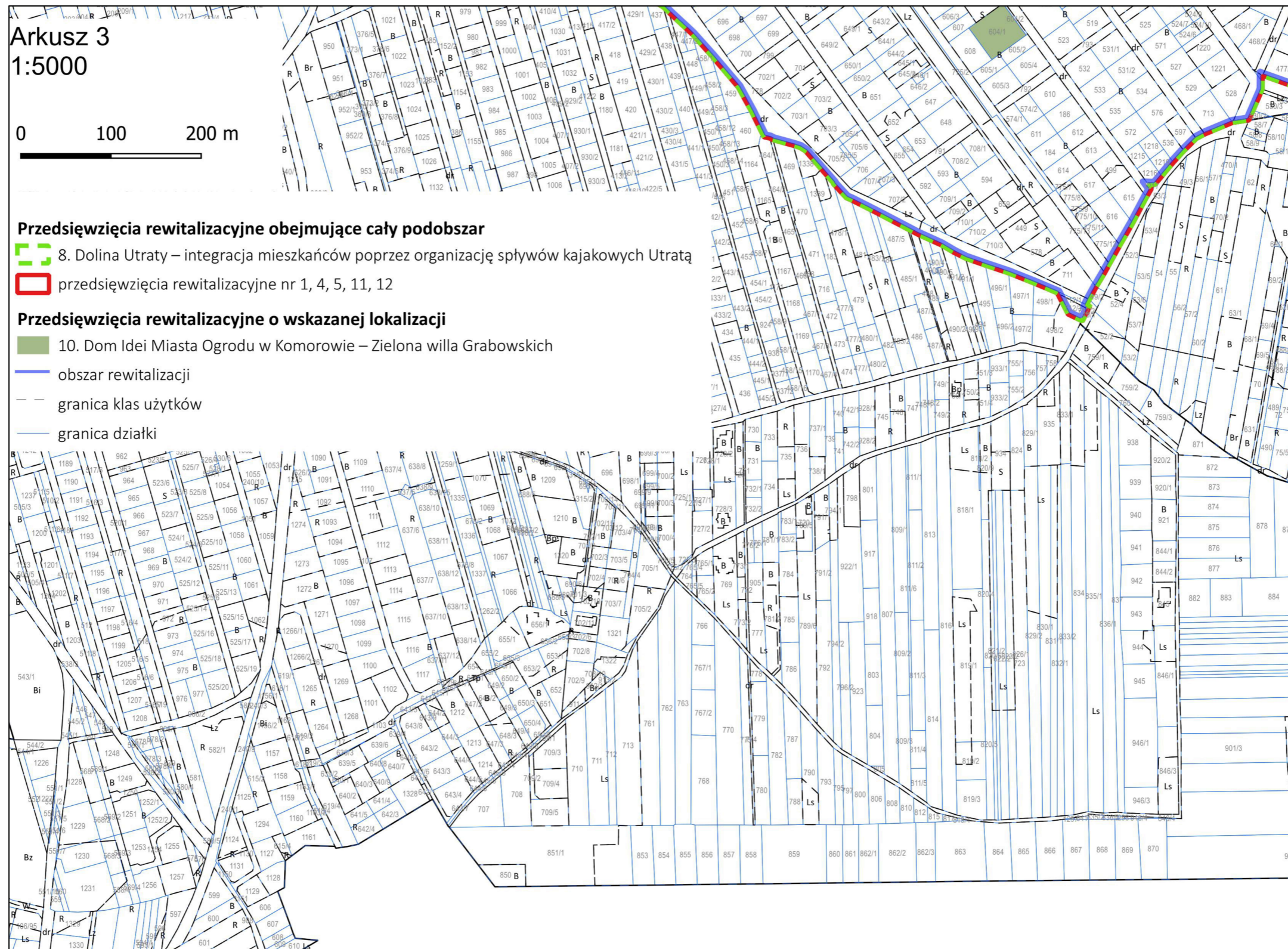
 obszar rewitalizacji

 klasoużytki

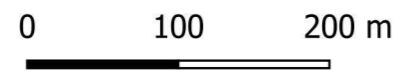
 granica działki

Arkusz 4
1:5000

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące cały podobszar

przedsięwzięcia rewitalizacyjne nr 1, 4, 5, 11, 12

obszar zagrożenia powodzią (1%)

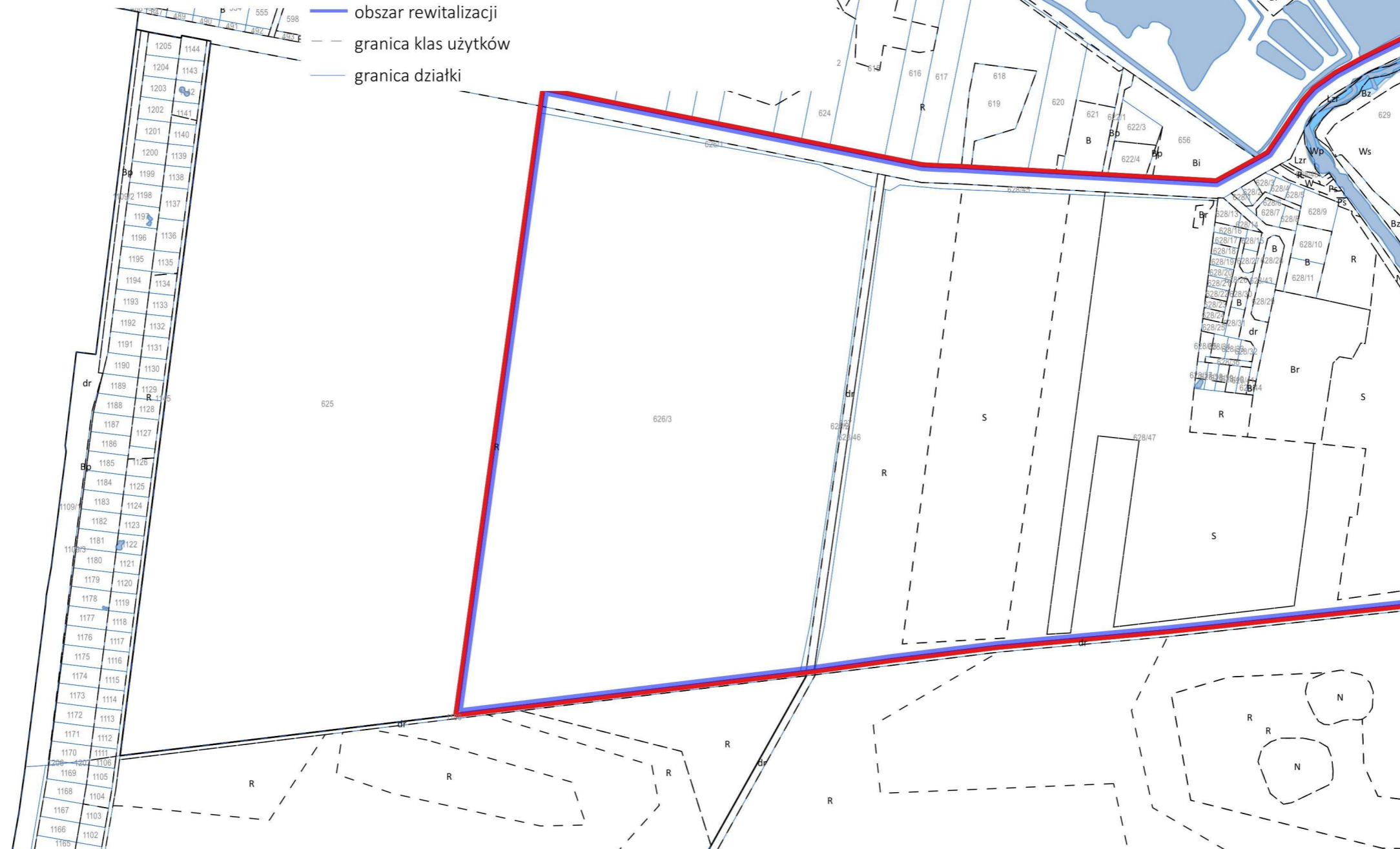
obszar zagrożenia powodzią (10%)

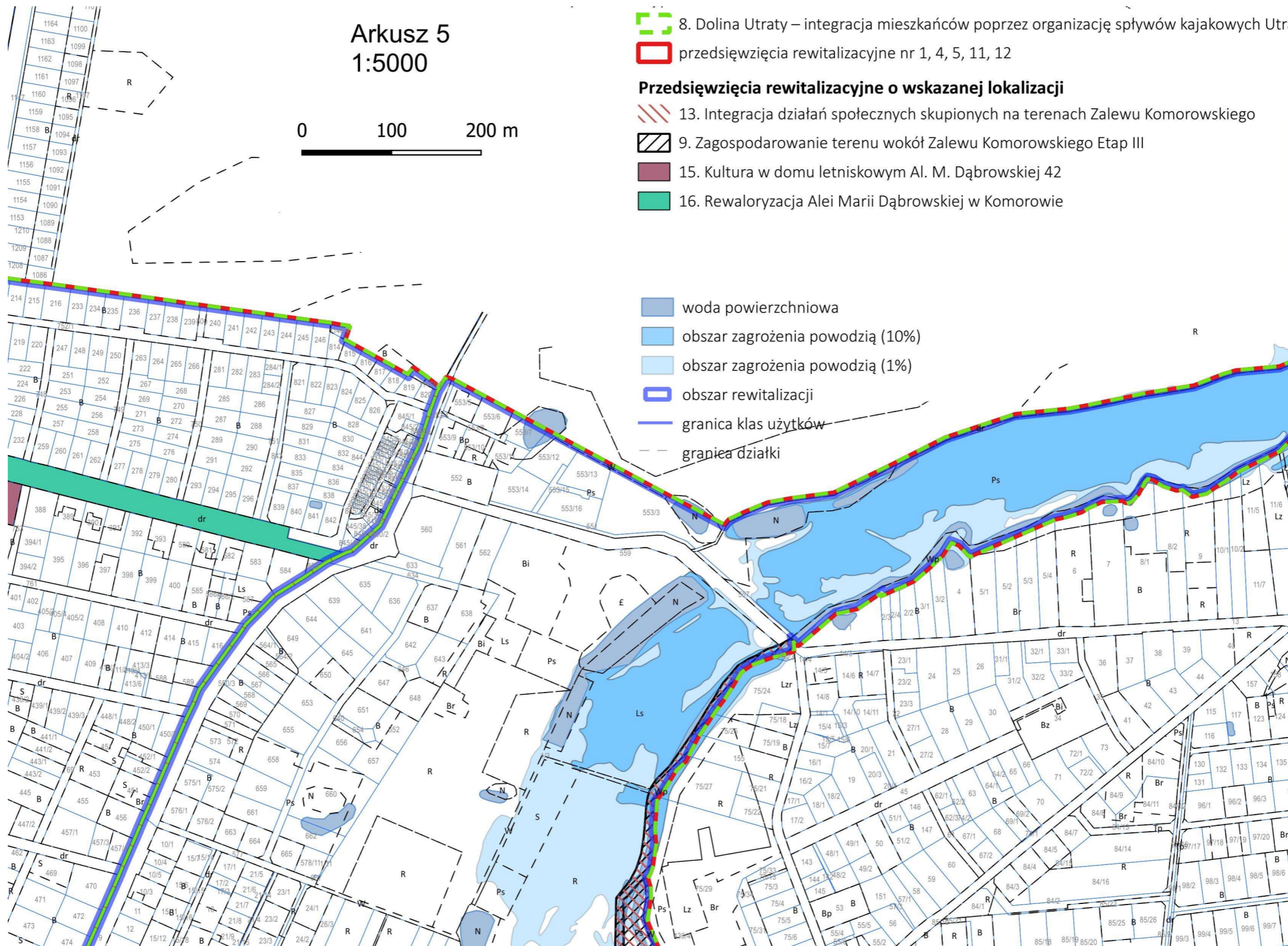
woda powierzchniowa

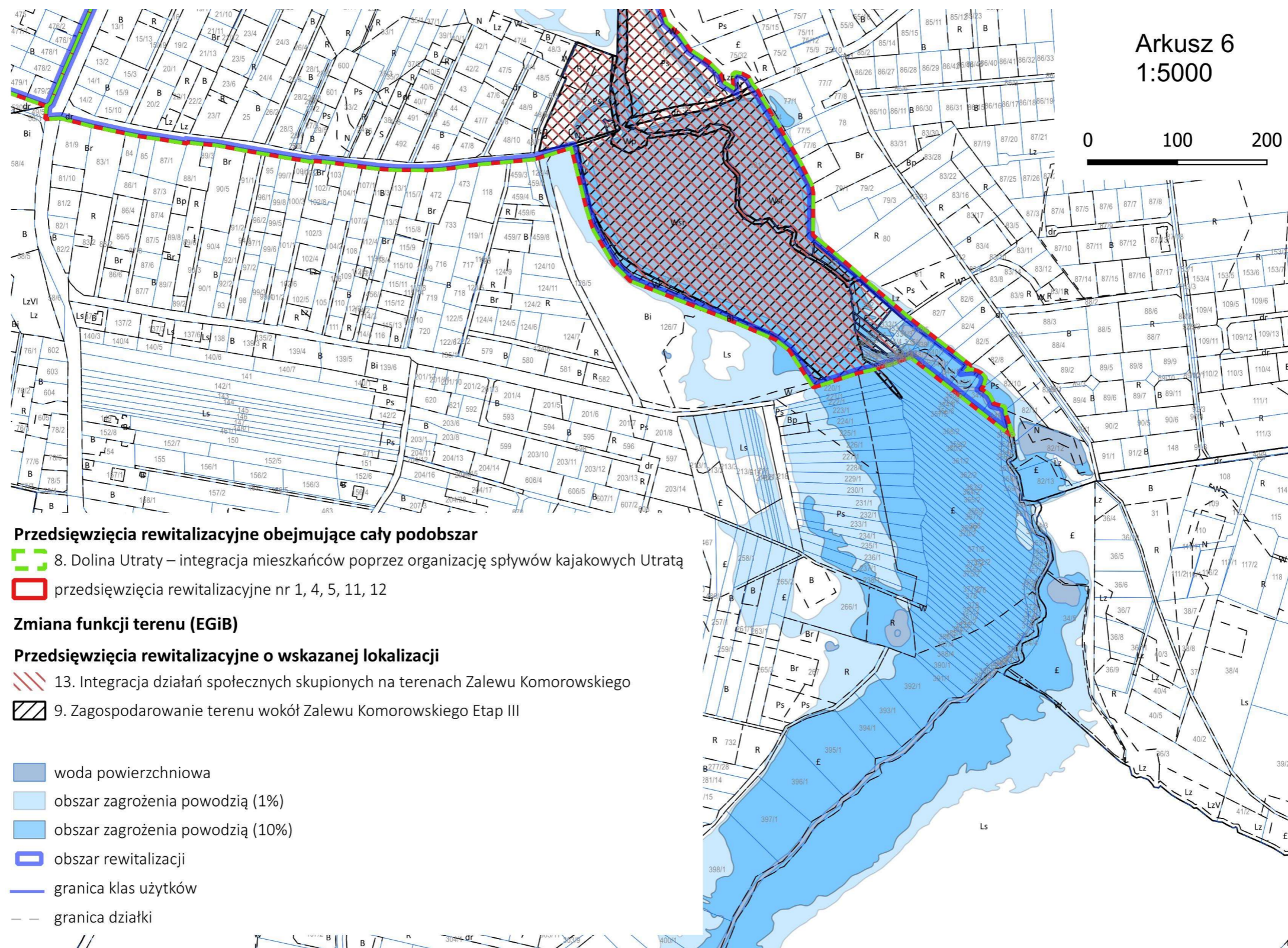
obszar rewitalizacji

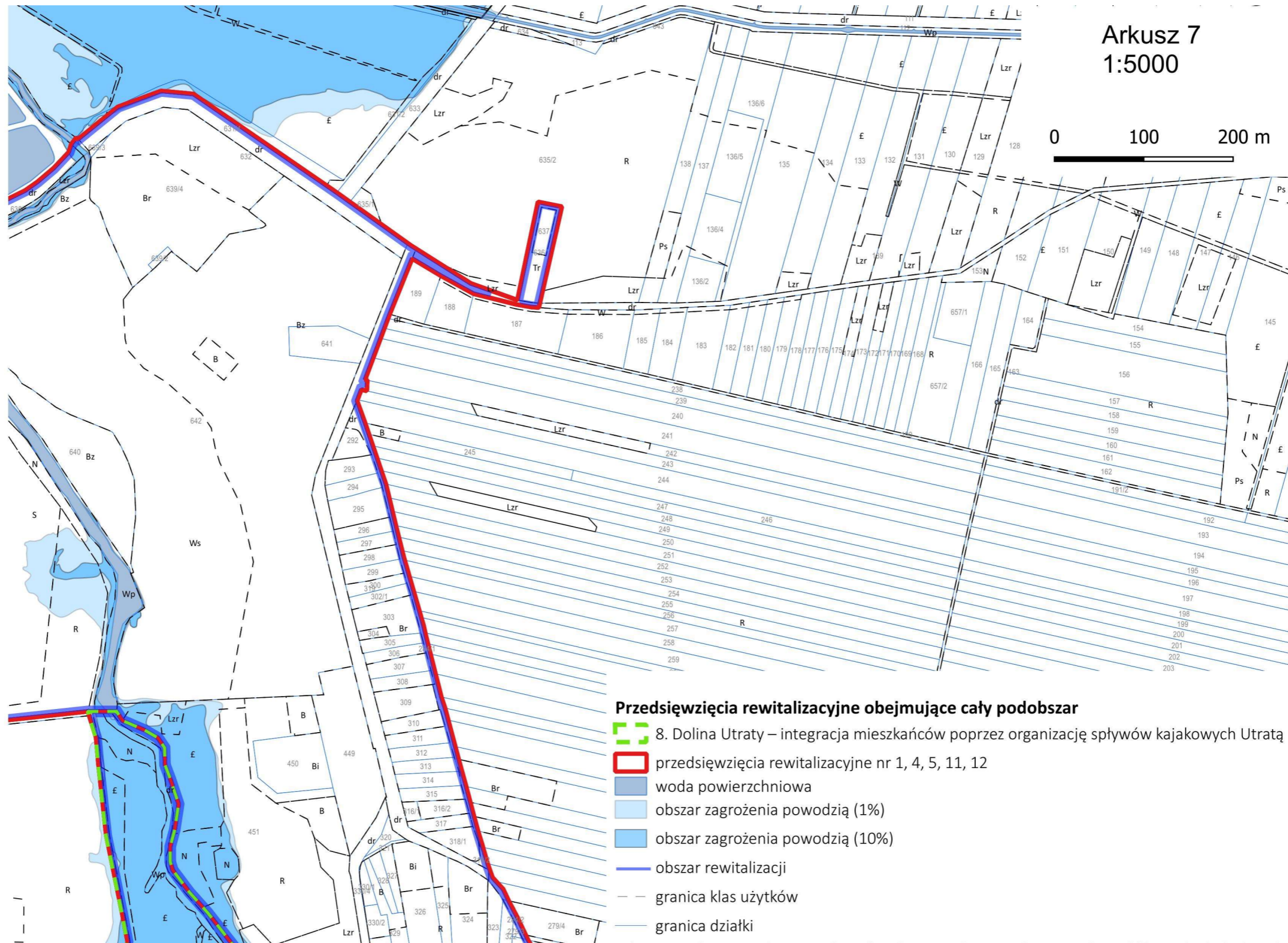
granica klas użytków

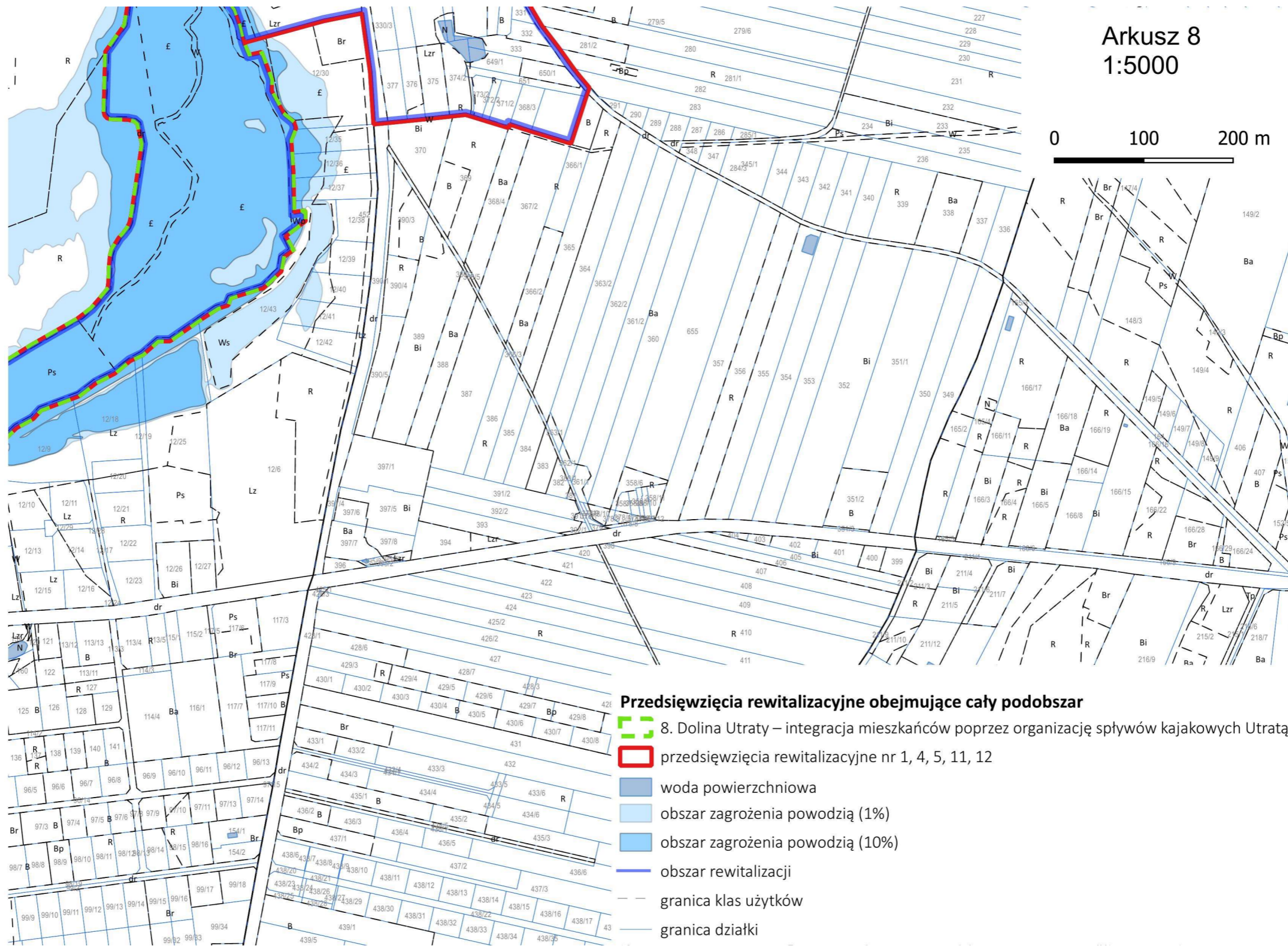
granica działki

Arkusz 9

1:5000

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące cały podobszar

 przedsięwzięcia rewitalizacyjne nr 1, 4, 5, 11, 12

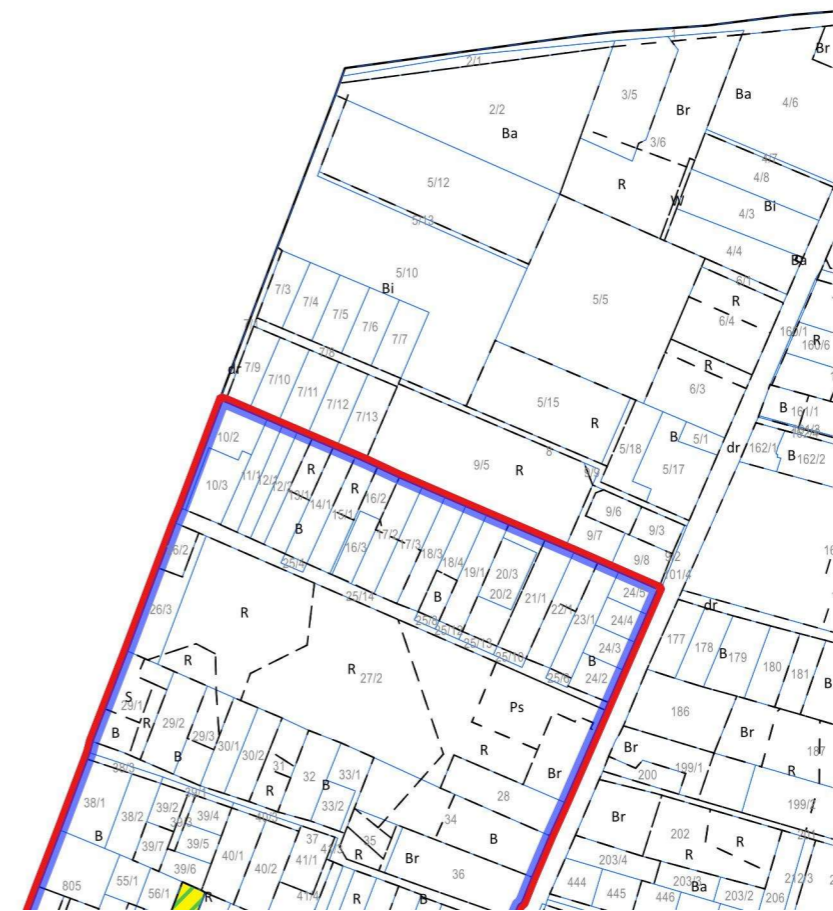
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne o wskazanej lokalizacji

 7. Sołtysówka nasze miejsce

 obszar rewitalizacji

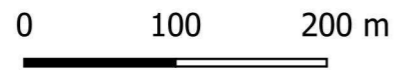
 granica klas użytków

 granica działki

Arkusz 10

1:5000

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące cały podobszar

przedsięwzięcia rewitalizacyjne nr 1, 4, 5, 11, 12

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne o wskazanej lokalizacji

2. Uporządkowanie oraz przywrócenie funkcji społecznych przestrzeni publicznej Parku w Regułach

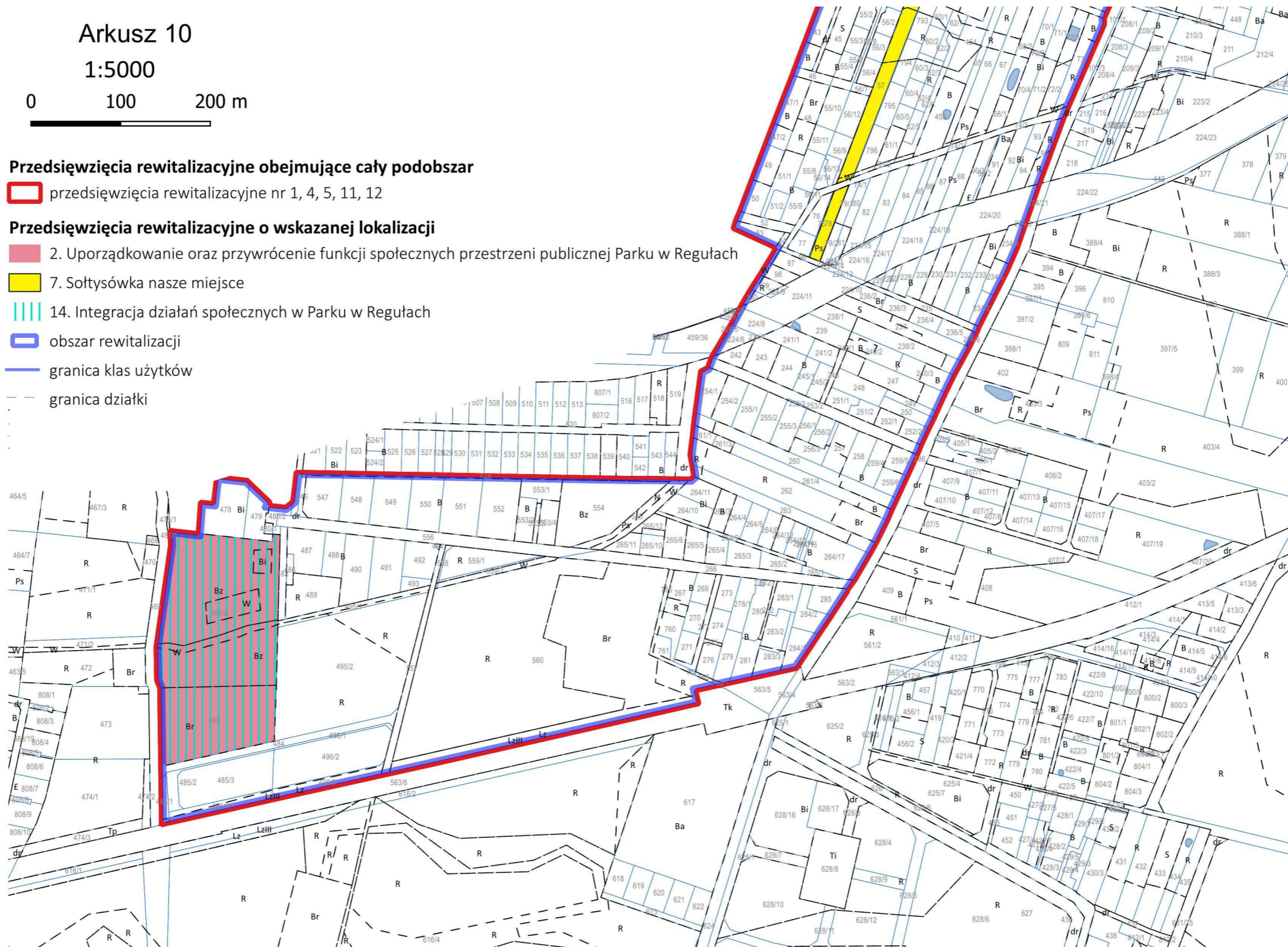
7. Sołtysówka nasze miejsce

14. Integracja działań społecznych w Parku w Regułach

obszar rewitalizacji

granica klas użytków

granica działki

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące cały podobszar

 przedsięwzięcia rewitalizacyjne nr 1, 4, 5, 11, 12

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne o wskazanej lokalizacji

 6. Centrum Aktywności Lokalnej w Michałowicach

 3. Zagospodarowanie terenu zielonego przy zespole przychodni zdrowia Centrum Michałowic-Reguły

 17. Budowa Przychodni Zdrowia w Regułach

 obszar rewitalizacji

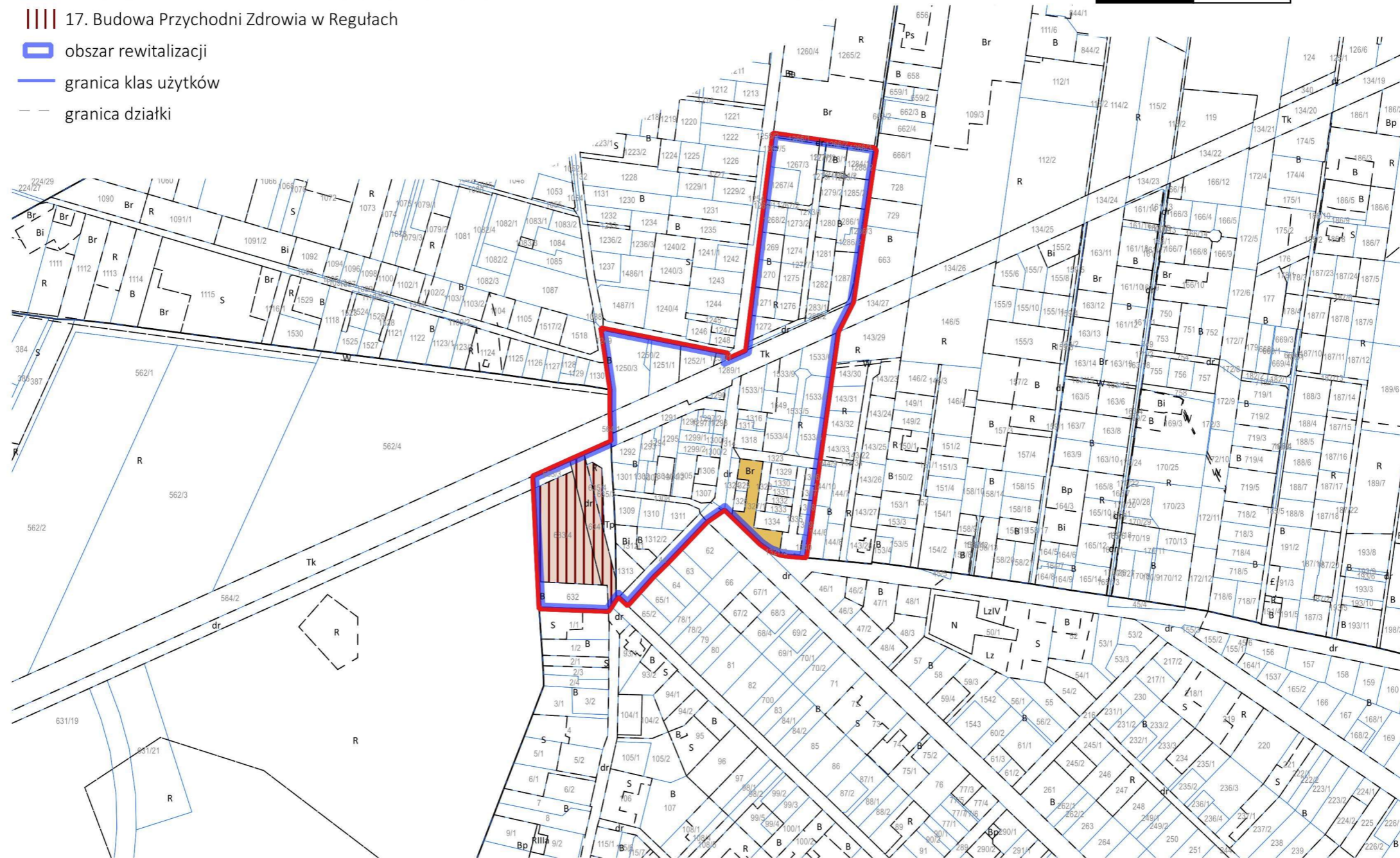
 granica klas użytków

 granica działki

Arkusz 11

1:5000

0 100 200 m

Uzasadnienie

do uchwały Rady Gminy Michałowice w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030

Niniejszą uchwałą przyjmowany jest Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030. Uchyła się jednocześnie program rewitalizacji gminy w brzmieniu nadanym uchwałą nr LIII/545/2023 Rady Gminy Michałowice z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2023-2030.

Niniejszy program został oparty o Diagnozę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice zgodnie z uchwałą nr III/16/2024 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 maja 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Michałowice (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2024 r. poz. 6048) oraz opracowany zgodnie z uchwałą Nr III/17/2024 Rady Gminy Michałowice z dnia 28 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030.

Tryb konsultacji został określony zarządzeniem nr 197/2024 Wójta Gminy Michałowice z dnia 17 lipca 2024 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030. Projekt został poddany ponadto konsultacji z Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego, który prowadzi wykaz programów rewitalizacji na potrzeby FEM 2021-2027 zgodnie z Regulaminem prowadzenia wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa mazowieckiego przyjętym uchwałą Nr 438/23 z dnia 21 marca 2023 r. Zarządu Województwa Mazowieckiego. W toku prac uzgodniono finalną wersję dokumentu. Szczegółowy przebieg konsultacji społecznych opisano w raporcie z konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2024-2030.

Uchwała nie stanowi aktu prawa miejscowego.